

რატიფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის
2003 წლის 16 ივლისის N 2479 – რს დადგენილებით

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს რომის წესდება

**მიღებული გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის უფლებამოსილ
წარმომადგენელთა
დიპლომატიურ კონფერენციაზე
17 ივლისი, 1998 წ.**

პრეამბულა

წინამდებარე წესდების მონაწილე სახელმწიფოები,

აცნობიერებენ რა, რომ ყველა ხალხები გაერთიანებულნი არიან საერთო კავშირებით, ერთმანეთს გადაჯაჭვული ყოველი მათგანის კულტურა ქმნის საერთო მემკვიდრეობას, და შემფოთებულნი არიან იმის გამო, რომ ეს მყიფე მოზაიკა შეიძლება დაიშალოს ნებისმიერ დროს,

მხედველობაში იღებენ რა, რომ ამ საუკუნის განმავლობაში მილიონობით ბავშვი, ქალი და მამაკაცი გახდა წარმოდგენელ ბოროტმოქმედებათა მსხვერპლი, რამაც ღრმად შეძრა კაცობრიობის შეგნება,

აღიარებენ რა, რომ ეს უმძიმესი დანაშაულები საფრთხეს უქმნიან მსოფლიოს მშვიდობას, უშიშროებასა და კეთილდღეობას,

ამტკიცებენ რა, რომ მთელი საერთაშორისო საზოგადოების შემაშფოთებელი უმძიმესი დანაშაულები არ უნდა დარჩეს დაუსჯელი და მათი ეფექტიანი სისხლისსამართლებრივი დევნა უზრუნველყოფილი უნდა იქნას ეროვნულ დონეზე ზომების მიღებითა და საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავებით,

გადაწყვეტილი აქვთ რა, ბოლო მოუღონ ამგვარი დანაშაულების ჩამდენთა დაუსჯელობას და ამგვარად ხელი შეუწყონ მსგავსი დანაშაულების თავიდან აცილებას,

ითვალისწინებენ რა, რომ ყველა სახელმწიფოს ვალდებულებაა განახორციელოს თავისი სისხლის სამართლის იურისდიქცია იმ პირებზე, რომელთაც ეკისრებათ პასუხისმგებლობა საერთაშორისო დანაშაულის ჩადენისთვის,

კვლავ ადასტურებენ რა, გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წესდების მიზნებსა და პრინციპებს და, კერძოდ, იმას რომ ყოველი სახელმწიფო თავს იკავებს სხვა სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობის ან პოლიტიკური დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ ძალით მუქარისგან ან ძალის გამოყენებისგან ან სხვა ქმედებისგან, რაც შეუთავსებელია გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიზნებთან,

ამასთან დაკავშირებით ხაზს უსვამენ, რომ ამ წესდებაში არაფერი არ შეიძლება განიმარტოს იმგვარად, რომ რომელიმე მონაწილე სახელმწიფოს ენიჭება უფლება, ჩაერიოს ნებისმიერი სხვა სახელმწიფოს შეიარაღებულ კონფლიქტში, ან მის საშინაო საქმეებში,

იღწიან რა ამ მიზნების მიღწევისა და ახლანდელი და მომავალი თაობების კეთილდღეობისთვის, აფუძნებენ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სისტემასთან დაკავშირებულ დამოუკიდებელ მუდმივ სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლოს, რომლის იურისდიქციაც ვრცელდება მთელი საერთაშორისო საზოგადოებისთვის შემაშფოთებელ უმძიმეს დანაშაულებზე,

ხაზს უსვამენ რა, რომ ამ წესდების საფუძველზე დაფუძნებული სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლო, იქნება ეროვნული სისხლის სამართლის იურისდიქციის შენავსებელი,

მიზნად ისახავენ რა საერთაშორისო მართლმსაჯულების აღსრულებისათვის მყარი გარანტიების შექმნას და მისდამი პატივისცემის უზრუნველყოფას,

შეთანხმდნენ შემდეგზე:

ნაწილი 1. სასამართლოს დაფუძნება

მუხლი 1. სასამართლო

სისხლის სამართლის საერთაშორისო სასამართლო ("სასამართლო") დაფუძნებულია. იგი წარმოადგენს მუდმივ ორგანოს და გააჩნია უფლებამოსილება განახორციელოს მისი იურისდიქცია პირებზე, საერთაშორისო მნიშვნელობის დანაშაულებისათვის, რომლებიც აღნიშნულია წინამდებარე წესდებაში და წარმოადგენს ეროვნულ სისხლის სამართლის იურისდიქციასთან შემაჯავებელს. სასამართლოს იურისდიქციას და ფუნქციონირებას არეგულირებს წინამდებარე წესდების დებულებანი.

მუხლი 2. სასამართლოს ურთიერთობა გაერო-სთან

სასამართლო გაერთიანებული ერების ორგანიზაციასთან ურთიერთობას ამყარებს შეთანხმებით, რომელსაც იწონებს ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა და შემდგომში დებს სასამართლოს თავმჯდომარე სასამართლოს სახელით.

მუხლი 3. სასამართლოს ადგილსამყოფელი

1. სასამართლოს ადგილსამყოფელია ქ. ჰააგაში, ნიდერლანდები ("მასპინძელი სახელმწიფო").
2. სასამართლო მასპინძელ სახელმწიფოსთან დებს შეთანხმებას შტაბ-ბინის მთავარი ადგილსამყოფელის შესახებ, რომელსაც ამტკიცებს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა და შემდგომში დებს სასამართლოს თავმჯდომარე სასამართლოს სახელით.
3. თუ სასამართლო ჩათვლის მიზანშეწონილად შეუძლია შეიკრიბოს ნებისმიერ სხვა ადგილას, რომელიც გათვალისწინებულია ამ წესდებით.

მუხლი 4. სასამართლოს სამართლებრივი სტატუსი და უფლებამოსილება

1. სასამართლო არის საერთაშორისო სამართლის სუბიექტი. მას გააჩნია ის უფლებაუნარიანობა, რაც საჭიროა მისი ფუნქციების განხორციელებისა და მიზნების მიღწევისთვის.
2. სასამართლოს შეუძლია, ამ წესდების შესაბამისად, განახორციელოს თავისი ფუნქციები და უფლებამოსილება ნებისმიერი მონაწილე სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, ხოლო სპეციალური შეთანხმების საფუძველზე — ნებისმიერი სხვა სახელმწიფოს ტერიტორიაზე.

ნაწილი 2. იურისდიქცია, დასაშვებობა და გამოსაყენებადი სამართალი

მუხლი 5.

სასამართლოს იურისდიქციას დაქვემდებარებული დანაშაულები

1. სასამართლოს იურისდიქცია შემოიფარგლება მთელი საერთაშორისო საზოგადოებისთვის შემაშფოთებელი უმძიმესი დანაშაულებით. სასამართლოს იურისდიქცია, ამ წესდების თანახმად, ხორციელდება შემდეგ დანაშაულობებზე:

- (ა) გენოციდის დანაშაული;
- (ბ) დანაშაულები კაცობრიობის წინააღმდეგ;
- (გ) სამხედრო დანაშაულები;
- (დ) აგრესიის დანაშაული.

2. აგრესიის დანაშაულზე სასამართლო იურისდიქციას ახორციელებს 121-ე და 123-ე მუხლების შესაბამისად იმ დებულების მიღებისთანავე, რომლითაც განისაზღვრება ეს დანაშაული და დაწესებულია სასამართლოს მიერ აღნიშნულ დანაშაულზე იურისდიქციის განხორციელების პირობები. ეს დებულება უნდა იყოს შესაბამისობაში გაერო-ს წესდების შესაბამის დებულებებთან.

მუხლი 6.

გენოციდი.

“გენოციდი” ამ წესდების მიზნებისთვის, ნიშნავს ქვემოთ ჩამოთვლილ ნებისმიერ ქმედებას, რომელიც ჩადენილია ეროვნული, ეთნიკური, რასობრივი ან რელიგიური ჯგუფის მთლიანი ან ნაწილობრივი განადგურების მიზნით:

- ა) ასეთი ჯგუფის წევრთა მკვლელობა;
- ბ) ასეთი ჯგუფის წევრთათვის სხეულის მძიმე დაზიანების მიყენება ან მათი ფსიქიკური მოშლილობის გამოწვევა;
- გ) რომელიმე ჯგუფისათვის განზრახ ისეთი საარსებო პირობების შექმნა, რომლებიც მიზნად ისახავს მის მთლიან ან ნაწილობრივ ფიზიკურ განადგურებას;
- დ) ისეთი ზომების გატარება, რომელთა მიზანია ასეთ ჯგუფში შობადობისათვის ხელის შეშლა;
- ე) ერთი ჯგუფიდან მეორეში ბავშვების იძულებით გადაცემა.

მუხლი 7.

დანაშაულები კაცობრიობის წინააღმდეგ

1. ამ წესდების მიზნებისთვის, "დანაშაული კაცობრიობის წინააღმდეგ" ნიშნავს ნებისმიერ ქვემოთ ჩამოთვლილ ქმედებას, როცა იგი ჩადენილია ნებისმიერ სამოქალაქო მოსახლეობაზე ფართომასშტაბიანი ან სისტემატური თავდასხმების ფარგლებში, თავდასხმის გაცნობიერებით:

- (ა) მკვლელობა;
- (ბ) განადგურება;
- (გ) დამონება;
- (დ) დეპორტაცია ან მოსახლეობის იძულებით გადაადგილება;
- (ე) დაპატიმრება ან ფიზიკური თავისუფლების სხვაგვარი უხეში ხელყოფა, ჩადენილი საერთაშორისო სამართლის ძირითადი წესების დარღვევით;
- (ფ) წამება;
- (გ) გაუპატიურება, სქესობრივი დამონება, იძულებითი პროსტიტუცია, იძულებითი ორსულობა, იძულებითი სტერილიზაცია ან მსგავსი სიმძიმის სქესობრივი ძალადობის სხვა ფორმები;
- (ჰ) ნებისმიერი იდენტიფიცირებული ჯგუფის ან ერთობის დევნა პოლიტიკური, რასობრივი, ეროვნული, ეთნიკური, კულტურული, რელიგიური, გენდერული (როგორც ეს განმარტებულია მე-3

პუნქტში) ან სხვა ისეთი ნიშნის საფუძველზე, რომელიც საერთაშორისო სამართლით საყოველთაოდ დაუშვებლად არის აღიარებული, დაკავშირებული ამ პუნქტში აღნიშნულ რომელიმე ქმედებასთან ან სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ რომელიმე დანაშაულთან;

(ი) პირთა იძულებითი გაუჩინარება;

(ჯ) აპართეიდის დანაშაული;

(კ) მსგავსი ხასიათის სხვა არაადამიანური განზრახ ქმედება, რომელიც იწვევს მძიმე ტანჯვას, სხეულის მძიმე დაზიანებას ანდა სერიოზულ ზიანს აყენებს პირის ფსიქიკურ ან ფიზიკურ ჯანმრთელობას.

2. პირველი პუნქტის მიზნებისთვის:

(ა) "ნებისმიერ სამოქალაქო პირზე თავდასხმა" ნიშნავს ქმედებას, რომელიც მოიცავს პირველ პუნქტში მითითებულ ქმედებათა მრავალგზის ჩადენას, რომლებიც მიმართულია ნებისმიერი სამოქალაქო მოსახლეობის წინააღმდეგ, სახელმწიფოს ან ორგანიზაციის ასეთი თავდასხმის განხორციელებისაკენ მიმართული პოლიტიკის გატარების ან მისი ხელშეწყობის მიზნით;

(ბ) "განადგურება" მოიცავს ცხოვრების ისეთი პირობების განზრახ შექმნას, ინტერ ალია, საკვები პროდუქტებისა და მედიკამენტების ხელმისაწვდომობის აღკვეთას, რაც მიზნად ისახავს მოსახლეობის ნაწილის ამოწყვეტას;

(გ) "დამონება" ნიშნავს ადამიანის მიმართ საკუთრების უფლებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი ან ყველა უფლებამოსილების განხორციელებას, და მოიცავს ასეთ უფლებამოსილების განხორციელებას, ადამიანებით, განსაკუთრებით ქალებით და ბავშვებით ვაჭრობის დროს;

(დ) "დეპორტაცია ან მოსახლეობის იძულებით გადაადგილება" ნიშნავს პირთა იძულებით გადაადგილებას, რაც გამოიხატება მათი გამოძევებით კანონიერი საცხოვრებელი ადგილიდან ან სხვა იძულებითი ქმედებით, როცა საამისოდ არ არსებობდა საერთაშორისო სამართლით დაშვებული საფუძვლი;

(ე) "წამება" ნიშნავს მძიმე ტკივილის ან ტანჯვის, იქნება ეს ფიზიკური თუ ფსიქიკური, მიყენებას იმ პირისთვის, რომელიც დამნაშავეს პატიმრობის ან კონტროლის ქვეშ იმყოფება; ამასთან, წამებად არ ითვლება ტკივილი ან ტანჯვა, რომელიც გამოწვეულია კანონიერი სანქციებით ან განუყოფელია ამ სანქციებისგან ან შემთხვევით წარმოიქმნება მათი აღსრულების პროცესში;

(ფ) "იძულებითი ორსულობა" ნიშნავს იძულებით დაორსულებული ქალის თავისუფლების უკანონოდ აღკვეთას, მოსახლეობის ეთნიკური შემადგენლობის შეცვლის ან საერთაშორისო სამართლის სხვა მძიმე დარღვევათა ჩადენის მიზნით. ეს განსაზღვრება არავითარ შემთხვევაში არ იქნება განმარტებული, როგორც ორსულობასთან დაკავშირებული ეროვნული კანონმდებლობის შემლახავი.

(გ) "დევენა" ნიშნავს საერთაშორისო სამართლის საწინააღმდეგოდ, ამა თუ იმ ჯგუფის ან ერთობისადმი კუთვნილების ნიშნით ძირითად უფლებათა განზრახ და სერიოზულ ხელყოფას;

(3) "აპართეიდის დანაშაული" ნიშნავს 1-ლ პუნქტში აღნიშნული არაადამიანური მოქმედების მსგავს ქმედებას, ჩადენილს ისეთი ინსტიტუციონალიზებული რეჟიმის კონტექსტით, რომელიც გამოიხატება ერთი რასობრივი ჯგუფის მიერ სხვა რასობრივი ჯგუფის ან ჯგუფების ჩაგვრით ან მათზე ბატონობით და ჩადენილია ასეთი რეჟიმის შენარჩუნების მიზნით;

(ი) "ადამიანთა იძულებით გაუჩინარება" ნიშნავს პირთა დაპატიმრებას, დაკავებას ან მოტაცებას სახელმწიფოს ან პოლიტიკური ორგანიზაციის მიერ ან მათი ნებართვით, მხარდაჭერით ან

თანხმობით, რის შემდეგაც მათ უარი განაცხადეს ელიარებინათ ასეთი თავისუფლების აღკვეთა ან ეცნობინათ, თუ რა ბედი ეწიათ ან სად იმყოფებიან ეს ადამიანები, იმ მიზნით, რომ არ დაუშვან კანონით ამ პირთა დაცვა დროის ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში ან ამ პირთა ბედის ან ადგილსამყოფელის შეტყობინებაზე ხანგრძლივი დროის განმავლობაში;

3. ამ წესდების მიზნებისთვის, ტერმინი "გენდერული" საზოგადოების კონტექსტით ეხება ორივე სქესს - მამრობითს და მდედრობითს. ტერმინი "გენდერულს" არ გააჩნია სხვა შინაარსობრივი დატვირთვა გარდა ზემოღნიშნულისა.

მუხლი 8.

სამხედრო დანაშაული.

1. სასამართლო თავის იურისდიქციას ახორციელებს სამხედრო დანაშაულებზე, და განსაკუთრებით, თუ იგი ჩადენილია გეგმის ან პოლიტიკის ფარგლებში ან ამგვარი დანაშაულის ფართომასშტაბიანი ჩადენის შემთხვევაში.

2. ამ წესდების მიზნებისთვის, "სამხედრო დანაშაული" ნიშნავს:

ა) 1949 წლის 12 აგვისტოს ჟენევის კონვენციების მძიმე დარღვევებს, კერძოდ, რომელიმე ქვემოთ ჩამოთვლილ ქმედებას იმ პირების ან საკუთრების წინააღმდეგ, რომლებიც დაცულნი არიან ჟენევის კონვენციის შესაბამისი შესაბამისი დებულებით:

(ი) განზრახ მკვლელობა;

(იი) წამება ან არაადამიანური მოპყრობა, მათ შორის ბიოლოგიური ექსპერიმენტები;

(იიი) მძიმე ტანჯვის, სხეულის მძიმე დაზიანების ან ჯანმრთელობისთვის ზიანის მიყენება;

(ივ) საკუთრების უკანონო, უაზრო და ფართომასშტაბიანი განადგურება და მითვისება, რაც არ არის გამართლებული სამხედრო აუცილებლობით;

(ვ) სამხედრო ტყვის ან სხვა დაცული პირის იძულება, იმსახუროს მოწინააღმდეგე სახელმწიფოს შეიარაღებულ ძალებში;

(ვი) სამხედრო ტყვის ან სხვა დაცული პირისთვის სამართლიანი და ნორმალური სასამართლო განხილვის უფლების განზრახ ჩამორთმევა;

(ვიი) უკანონო დეპორტაცია ან გადაადგილება ან უკანონო თავისუფლების აღკვეთა;

(ვიიი) მძევლების აყვანა;

ბ) მ კანონებისა და ჩვეულებების მძიმე დარღვევებს, რომლებიც საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად გამოიყენება საერთაშორისო შეიარაღებული კონფლიქტების დროს, კერძოდ, ებისმიერი ქვემოთ ჩამოთვლილი ქმედება:

(ი) განზრახ თავდასხმა სამოქალაქო მოსახლეობაზე, როგორც ასეთზე, ან ცალკეულ სამოქალაქო პირებზე, რომლებიც უშუალოდ არ მონაწილეობენ საომარ მოქმედებებში;

(იი) განზრახ თავდასხმა სამოქალაქო ობიექტებზე, ე.ი. იმ ობიექტებზე, რომლებიც არ წარმოადგენენ სამხედრო სამიზნეს;

(იი) დარტყმების განზრახ მიყენება ჰუმანიტარულ დახმარებაში ან სამშვიდობო მისიაში გაერო-ს წესდების შესაბამისად მონაწილე პერსონალზე, ობიექტებზე, მასალებზე, ქვედანაყოფებზე ან სატრანსპორტო საშუალებებზე, სანამ მათ აქვთ დაცვის უფლება, რომელიც ენიჭება სამოქალაქო პირებს ან სამოქალაქო ობიექტებს შეიარაღებული კონფლიქტების საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად;

(ივ) განზრახ თავდასხმა, როდესაც ცნობილია, რომ ასეთი თავდასხმა გამოიწვევს სამოქალაქო პირთა შემთხვევით დაღუპვას ან დაზიანებას ან სამოქალაქო ობიექტების დაზიანებას ანდა ბუნებრივი გარემოს ფართომასშტაბიან, ხანგრძლივ და მნიშვნელოვან ზიანს, რომელიც აშკარად იქნება აღმატებული კონკრეტული და უშუალოდ მოსალოდნელი საერთო სამხედრო უპირატესობაზე;

(ვ) ნებისმიერი საშუალებით ქალაქებზე, სოფლებზე, საცხოვრებლებზე ან შენობებზე თავდასხმა ან მათი დაბომბვა, რომლებიც არ არიან დაცული და არ წარმოადგენენ სამხედრო სამიზნეს;

(ვი) იმ მებრძოლის მოკვლა ან დაჭრა, რომელმაც დაყარა იარაღი ან აღარ გააჩნია დაცვის საშუალება და უსიტყვოდ დანებდა;

(ვიი) დროებით ცეცხლის შეწყვეტის აღმნიშვნელი აღმის, ეროვნული დროშის ანდა გაერო-ს ან მოწინააღმდეგის განმასხვავებელი სამხედრო ნიშნის და ფორმის, აგრეთვე ჟენევის კონვენციებით გათვალისწინებული განმასხვავებელი ემბლემების არასათანადო გამოყენება, რამაც ადამიანთა სიკვდილი ან მათი მძიმე ფიზიკური დაზიანება გამოიწვია;

(ვიიი) ოკუპაციის განმახორციელებელი სახელმწიფოს მიერ თავისი სამოქალაქო მოსახლეობის ნაწილის პირდაპირ ან არაპირდაპირ გადაყვანა მის მიერ ოკუპირებულ ტერიტორიაზე, ან ოკუპირებული ტერიტორიის მთელი მოსახლეობის ან მისი ნაწილის დეპორტაცია ან გადაადგილება ამ ტერიტორიის საზღვრის ფარგლებში ან მის გარეთ;

(იბ) რელიგიური, საგანმანათლებლო, ხელოვნების, სამეცნიერო ან საქველმოქმედო მიზნებისთვის განკუთვნილ შენობებზე, ისტორიულ ძეგლებზე, სავადმყოფოებზე ან ავადმყოფთა და დაჭრილთა თავშესაფრის ადგილებზე დარტყმების განზრახ მიყენება, თუ ისინი არ წარმოადგენენ სამხედრო სამიზნეს;

(ბ) მოწინააღმდეგის განკარგულებაში მყოფი პირების ფიზიკური დამახინჯება ან მათზე ნებისმიერი სახის სამედიცინო ან სამეცნიერო ექსპერიმენტების ჩატარება, რაც გაუმართლებელია აღნიშნული პირის სამედიცინო, სტომატოლოგიური ან სტაციონარული მკურნალობის თვალსაზრისით, ამასთან, არ ხორციელდება ამ პირის ინტერესებიდან გამომდინარე და იწვევს ამ პირის ან პირთა სიკვდილს ან სერიოზულ საფრთხეს უქმნის მათ ჯანმრთელობას;

(ბი) მოწინააღმდეგე ერის ან მისი შეიარაღებული ძალების პირთა მუხთალი მკვლელობა ან მათთვის ჭრილობის მიყენება;

(ბიი) იმის გამოცხადება, რომ არ იქნება არავითარი დანდობა;

(ბიიი) მოწინააღმდეგის საკუთრების განადგურება ან ხელში ჩაგდება, თუ ეს განადგურება ან ხელში ჩაგდება განპირობებული არ იყო იმპერატიული სამხედრო აუცილებლობით;

(ბივ) იმის გამოცხადება, რომ მოწინააღმდეგე მხარის მოქალაქეთა უფლებები და სარჩელები სასამართლოში გაუქმებული, შეჩერებული ან მიუღებელია;

(ბვ) მოწინააღმდეგე მხარის მოქალაქეთა იძულება, მონაწილეობა მიიღონ მათი ქვეყნის წინააღმდეგ მიმართულ სამხედრო მოქმედებებში, მიუხედავად იმისა, იყვნენ თუ არა ისინი ომის დაწყებამდე მეომარი მხარის სამსახურში;

(ბვი) ქალაქის ან ადგილმდებარეობის გამარცვა, თუნდაც იერიშით ალებისას;

(ბვიი) შხამიანი ნივთიერების ან მოწამლული იარაღის გამოყენება;

(ბვიიი) მხუთავი, მომწამლელი ან სხვა აირების, აგრეთვე ყოველგვარი მსგავსი სითხის, მასალის ან საშუალების გამოყენება;

(ბიბ) ისეთი ტყვიების გამოყენება, რომლებიც ადვილად იხლიჩება ან ბრტყელდება ადამიანის სხეულში, როგორცაა მყარგარსიანი ტყვიები, რომელთა გარსი არ ფარავს ტყვიის მთელ გულს ან აქვს ნასერები;

(ბბ) ისეთი იარაღის, საბრძოლო მასალის ან ტექნიკის, აგრეთვე ბრძოლის წარმოების ისეთი მეთოდების გამოყენება, რომლებიც იწვევენ გადაჭარბებულ ზიანს ან გაუმართლებელ ტანჯვას, ან იწვევს შეიარაღებული კონფლიქტების საერთაშორისო სამართლის განურჩეველ დარღვევას, ამასთან, თუ ასეთი იარაღი, საბრძოლო მასალა ან ტექნიკა, აგრეთვე ბრძოლის წარმოების ასეთი მეთოდები ექვემდებარება საყოველთაო აკრძალვას და შესწორების სახით შეტანილია წინამდებარე წესდების დანართში 121-ე და 123-ე მუხლების სათანადო დებულებების შესაბამისად;

(ბბი) ადამიანის ღირსების შელახვა, კერძოდ, შეურაცხმყოფელი და დამამცირებელი მოპყრობა;

(ბბიი) გაუპატიურება, სექსუალური დამონება, პროსტიტუციის იძულება, იძულებითი ორსულობა, რაც განსაზღვრულია მე-7 მუხლის 2 პუნქტის (ფ) ქვეპუნქტით, ძალადობით სტერილიზაცია ან სქესობრივი ძალადობის სხვა სახე, რომელიც ასევე წარმოადგენს ჟენევის კონვენციების მიმომდებარე დარღვევას;

(ბბიიი) სამოქალაქო ან სხვა დაცული პირის თანდასწრების გამოყენება ცალკეული პუნქტების, რაიონების ან შეიარაღებული ძალების სამხედრო მოქმედებებისგან დაცვის მიზნით;

(ბბივ) დარტყმების განზრახ მიყენება იმ შენობებზე, მასალებზე, სამედიცინო დაწესებულებებზე ან სატრანსპორტო საშუალებებზე და პერსონალზე, რომლებიც საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად იყენებენ ჟენევის კონვენციებით გათვალისწინებულ განმასხვავებელ ემბლემებს;

(ბბვ) ომის წარმოების საშუალების სახით სამოქალაქო მოსახლეობაში შიმშილის განზრახ გამოწვევა სასიცოცხლო მნიშვნელობის საგნების ჩამორთმევით, მათ შორის ჟენევის კონვენციებით გათვალისწინებული დახმარების გაწვევისათვის განზრახ ხელის შეშლა;

(ბბვი) თხუთმეტი წლის ასაკამდე ბავშვების გაწვევა ან შეგროვება ეროვნულ შეიარაღებულ ძალებში სამსახურისთვის ან მათი გამოყენება სამხედრო მოქმედებებში აქტიური მონაწილეობის მისაღებად.

გ) არასაერთაშორისო შეიარაღებული კონფლიქტის შემთხვევაში, 1949 წლის 12 აგვისტოს ჟენევის ოთხი კონვენციისათვის საერთო მე-3 მუხლის სერიოზული დარღვევები, კერძოდ, რომელიმე ქვემოთ ჩამოთვლილი ქმედება, ჩადენილი იმ პირთა წინააღმდეგ, რომლებიც აქტიურ მონაწილეობას არ იღებენ საოარ მოქმედებებში, მათ შორის შეიარაღებული ძალების შემადგენლობაში შემავალი იმ პირების წინააღმდეგ, რომლებმაც დაყარეს იარაღი ან აღარ შესწევთ ბრძოლის უნარი ავადმყოფობის, მიღებული ჭრილობის, პატიმრობის ან სხვა მიზეზის გამო;

(ი) ძალადობა, ჩადენილი ადამიანის სიცოცხლის ან პიროვნების წინააღმდეგ, კერძოდ, ნებისმიერი ფორმით ჩადენილი მკვლელობა, დასახიჩრება, სასტიკი მოპყრობა ან წამება;

(იი) ადამიანის ღირსების შელახვა, კერძოდ, შეურაცხყოფელი და დამამცირებელი მოპყრობა;

(იიი) მძევლების აყვანა;

(ივ) განაჩენის გამოტანა ან მისი აღსრულება დადგენილი წესით დაფუძნებული წინასწარი სასამართლო განხილვის გარეშე, იმ ყველა სასამართლო გარანტიის დაცვით, რომლებიც საყოველთაოდ სავალდებულოდ არის აღიარებული;

დ) მე-2 (ვ) პუნქტი ეხება არასაერთაშორისო ხასიათის შეიარაღებულ კონფლიქტებს და ამრიგად არ გამოიყენება შიდა წესრიგის დარღვევისა და დამაბულობის დროს, როგორცაა არეულობა, ძალადობის ცალკეული და სპორადული აქტები ან სხვა ანალოგიური ხასიათის აქტები;

ე) არასაერთაშორისო შეიარაღებული კონფლიქტების დროს გამოყენებული საერთაშორისო სამართალით დამკვიდრებული კანონებისა და ჩვეულებების სხვა მძიმე დარღვევები, კერძოდ, რომელიმე ქვემოთ ჩამოთვლილი ქმედება:

(ი) დარტყმების განზრახ მიყენება სამოქალაქო მოსახლეობაზე, როგორც ასეთზე ან ცალკეულ სამოქალაქო პირებზე, რომლებიც არ მონაწილეობენ საომარ მოქმედებებში;

(იი) დარტყმების განზრახ მიყენება იმ შენობებზე, მასალებზე, სამედიცინო დაწესებულებებზე ან სატრანსპორტო საშუალებებზე და პერსონალზე, რომლებიც საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად იყენებენ ჟენევის კონვენციებით გათვალისწინებულ განმასხვავებელ ემბლემებს;

(იიი) დარტყმების განზრახ მიყენება ჰუმანიტარულ დახმარებაში ან სამშვიდობო მისიაში გაეროს წესდების შესაბამისად მონაწილე პერსონალზე, დანადგარებზე, ობიექტებზე, მასალებზე სატრანსპორტო საშუალებებზე, სანამ მათ აქვთ ის დაცვის უფლება, რომელიც ენიჭება სამოქალაქო პირებს ან სამოქალაქო ობიექტებს შეიარაღებული კონფლიქტების საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად;

(ივ) რელიგიური, საგანმანათლებლო, ხელოვნების, სამეცნიერო ან საქველმოქმედო მიზნებისთვის განკუთვნილ შენობებზე, ისტორიულ ძეგლებზე, ჰოსპიტლებზე ან ავადმყოფთა და დაჭრილთა თავშეყრის ადგილებზე განზრახ დარტყმების მიყენება, თუ ისინი არ წარმოადგენენ სამხედრო ობიექტებს;

(ვ) ქალაქის ან ადგილმდებარეობის გამარცვა, თუნდაც იერიშით აღებისას;

(ვი) გაუპატიურება, სქესობრივი მონობა, პროსტიტუციის იძულება, იძულებითი ორსულობა, რაც განსაზღვრულია მე-7 მუხლის 2(ფ) პუნქტით, ძალადობით სტერილიზაცია ან სქესობრივი ძალადობის სხვა სახე, რომელიც ასევე წარმოადგენს ჟენევის ოთხი კონვენციისთვის საერთო მე-3 მუხლის მძიმე დარღვევას;

(ვიი) თხუთმეტი წლის ასაკამდე ბავშვების გაწვევა ან შეგროვება ეროვნულ შეიარაღებულ ძალებში ან დაჯგუფებებში სამსახურისთვის ან მათი გამოყენება სამხედრო მოქმედებებში აქტიური მონაწილეობის მისაღებად;

(ვიიი) ბრძანების გაცემა იმის შესახებ, რომ კონფლიქტთან დაკავშირებული მიზეზების გამო სამოქალაქო მოსახლეობა გადაყვანილი იქნას სხვა ადგილას, თუ ამას არ მოითხოვს აღნიშნულ

სამოქალაქო პირთა უსაფრთხოება ან აუცილებელი სამხედრო მიზნები;

(იბ) მოწინააღმდეგე მხარის მებრძოლის მუხთალი მკვლელობა ან ჭრილობის მიყენება;

(ბ) იმის გამოცხადება, რომ დანდობა არ იქნება;

(ბი) კონფლიქტში მონაწილე მოწინააღმდეგე მხარის განკარგულებაში მყოფი პირების ფიზიკური დასახიჩრება ან მათზე ნებისმიერი სახის სამედიცინო ან სამეცნიერო ექსპერიმენტების ჩატარება, რომლებიც გაუმართლებელია აღნიშნული პირის სამედიცინო, სტომატოლოგიური ან სტაციონარული მკურნალობის თვალსაზრისით, ამასთან, არ ხორციელდება ამ პირის ინტერესებიდან გამომდინარე და იწვევს ამ პირის ან პირთა სიკვდილს ან სერიოზულ საფრთხეს უქმნის მათ ჯანმრთელობას;

(ბიი) მოწინააღმდეგის საკუთრების განადგურება ან ხელში ჩაგდება, თუ ეს განადგურება ან ხელში ჩაგდება განპირობებული არ იყო იმპერატიული სამხედრო აუცილებლობით.

ფ) მე-2(ე) პუნქტი ეხება არასაერთაშორისო ხასიათის შეიარაღებულ კონფლიქტებს და ამრიგად არ გამოიყენება შიდა წესრიგის დარღვევისა და დამაბულობის დროს, როგორცაა არეულობა, ძალადობის ცალკეული და სპორადული აქტები ან სხვა მსგავსი ხასიათის აქტი. იგი ეხება შეიარაღებულ კონფლიქტებს სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, როდესაც მიმდინარეობს ხანგრძლივი შეიარაღებული კონფლიქტი სამთავრობო ძალებსა და ორგანიზებულ შეიარაღებულ დაჯგუფებებს შორის ან ასეთ დაჯგუფებებს შორის;

3. მე-2 პუნქტის ც და ე ქვეპუნქტებში არაფერი ხელყოფს მთავრობის პასუხისმგებლობას დაიცვას ან აღადგინოს სამართალი და წესრიგი სახელმწიფოში ან ყველა კანონიერი საშუალებით დაიცვას სახელმწიფოს ერთიანობა და ტერიტორიული მთლიანობა.

მუხლი 9.

დანაშაულის ელემენტები

1. დანაშაულის შემადგენლობა ხელს უწყობს სასამართლოს მე-6, მე-7 და მე-8 მუხლების განმარტებასა და გამოყენებაში. ისინი მიიღება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის წევრთა ორი მესამედის უმრავლესობით.

2. დანაშაულის ელემენტებში შესწორების შესახებ წინადადების წარდგენის უფლება აქვს:

(ა) ნებისმიერ მონაწილე სახელმწიფოს;

(ბ) მოსამართლეებს, რომლებიც იღებენ გადაწყვეტილებას აბსოლუტური უმრავლესობით;

(გ) პროკურორს.

შესწორებები მიიღება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის წევრთა ორი მესამედის უმრავლესობით.

3. დანაშაულთა ელემენტები და მათი შესწორებები არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს ამ წესდებას.

მუხლი 10.

ამ ნაწილში არაფერი შეიძლება განიმარტოს, ისე, რომ რამენაირად შეზღუდოს ან შელახოს არსებული ან ჩამოყალიბების პროცესში მყოფი საერთაშორისო სამართლის წესები იმ მიზნებით, რომლებიც განსხვავდება წინამდებარე წესდების მიზნებისაგან.

მუხლი 11.

იურისდიქცია რატიონე ტემპორის

1. სასამართლოს გააჩნია იურისდიქცია მხოლოდ წინამდებარე წესდების ძალაში შესვლის შემდეგ ჩადენილ დანაშაულებზე.

2. თუ წინამდებარე წესდების ძალაში შესვლის შემდეგ სახელმწიფო გახდება მისი მონაწილე, სასამართლოს შეუძლია ამ სახელმწიფოს მიმართ განახორციელოს იურისდიქცია ამ წესდების ძალაში შესვლის შემდეგ ჩადენილ დანაშაულებზე, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ სახელმწიფომ გააკეთა განცხადება მე-12 მუხლის მე-3 პუნქტის შესაბამისად.

მუხლი 12.

იურისდიქციის განხორციელების წინაპირობები

1. სახელმწიფო, რომელიც ხდება ამ წესდების მონაწილე, შესაბამისად აღიარებს სასამართლოს იურისდიქციას მე-5 მუხლში მითითებულ დანაშაულებზე.

2. მე-13 მუხლის ა ან ც პუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში სასამართლო ახორციელებს თავის იურისდიქციას, თუ ქვემოთ ჩამოთვლილი რომელიმე სახელმწიფო ამ წესდების მონაწილეა ან აღიარა სასამართლოს იურისდიქცია მე-3 პუნქტის შესაბამისად:

ა) სახელმწიფო, რომლის ტერიტორიაზეც მოხდა აღნიშნული ქმედება ან, თუ დანაშაული ჩადენილი იქნა გემზე ან თვითმფრინავში - ამ გემის ან თვითმფრინავის რეგისტრაციის სახელმწიფო;

ბ) სახელმწიფო, რომლის მოქალაქეცაა დანაშაულის ჩადენაში ბრალდებული პირი.

3. თუ მე-2 პუნქტის თანახმად ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფოსგან საჭიროა იურისდიქციის აღიარება, ამ სახელმწიფოს შეუძლია განცხადებით, რომელიც რეგისტრატორთან ინახება, აღიაროს სასამართლოს იურისდიქცია მოცემული დანაშაულის მიმართ. აღიარების შესახებ განცხადების წარმდგენი სახელმწიფო სასამართლოსთან თანამშრომლობს ყოველგვარი დაყოვნების ან გამონაკლისის გარეშე მე-9 ნაწილის შესაბამისად.

მუხლი 13.

იურისდიქციის განხორციელება

სასამართლოს შეუძლია განახორციელოს იურისდიქცია მე-5 მუხლში აღნიშნულ დანაშაულზე ამ წესდების დებულებათა შესაბამისად, თუ:

ა) მონაწილე სახელმწიფო, მე-14 მუხლის თანახმად, პროკურორს მოახსენებს იმ ვითარების შესახებ, რომელშიც, როგორც ეჭვობენ, ჩადენილია ერთი ან მეტი ამგვარი დანაშაული; ან

ბ) გაერო-ს წესდების მე-7 თავის შესაბამისად მოქმედი უშიშროების საბჭო პროკურორს მოახსენებს იმ ვითარების შესახებ, რომელშიც, როგორც ეჭვობენ, ჩადენილია ერთი ან მეტი ამგვარი დანაშაული; ან

ც) პროკურორი აღნიშნული დანაშაულის მიმართ დაიწყებს გამოძიებას მე-15 მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 14.

მონაწილე სახელმწიფოს მიმართვა ვითარების შესახებ

1. მონაწილე სახელმწიფოს შეუძლია მიმართოს პროკურორს ვითარება, რომელშიც, როგორც ექვობენ, ჩადენილია სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი ერთი ან მეტი დანაშაული, და სთხოვოს მას ვითარების გამოძიება იმ მიზნით, რომ დადგინდეს, ამ დანაშაულის ჩადენისთვის უნდა აგოს პასუხი ერთმა თუ რამდენიმე პირმა.

2. მიმართვა, რამდენადაც ეს შესაძლებელია, უნდა აზუსტებდეს საქმესთან დაკავშირებით კონკრეტული გარემოებების ასახვას მომხსენებელი სახელმწიფოს ხელთ არსებული დამადასტურებელი დოკუმენტაციის თანდართვით.

მუხლი 15. პროკურორი

1. პროკურორს შეუძლია პროპრიო მოტუ ინიციატივით დაიწყოს გამოძიება იმ ინფორმაციის საფუძველზე, რომელიც არსებობს სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ სავარაუდო დანაშაულთა შესახებ.

2. პროკურორი აფასებს მიღებული ინფორმაციის მნიშვნელობას. ამ მიზნით, მას შეუძლია გამოითხოვოს დამატებითი ინფორმაცია სახელმწიფოების, გაერო-ს ორგანოების, სამთავრობათაშორისო ან არასამთავრობო ორგანიზაციებისგან ან სხვა წყაროებიდან, რასაც საჭიროდ ჩათვლის, ასევე შეუძლია მიიღოს წერილობითი ან ზეპირი ჩვენება სასამართლოს მდებარეობის ადგილზე.

3. თუ პროკურორი დაასკვნის, რომ არსებობს გამოძიების გაგრძელების საკმარისი საფუძველი, იგი მიმართავს წინასწარი წარმოების პალატას თხოვნით, ამ თხოვნის ყველა დამადასტურებელი მასალის თანდართვით, გასცეს გამოძიების წარმოების სანქცია. დაზარალებულებს შეუძლიათ გააკეთონ წარდგინებები წინასწარი წარმოების პალატაში პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

4. თუ წინასწარი წარმოების პალატა თხოვნისა და დამადასტურებელი მასალის განხილვის შედეგად ჩათვლის, რომ არსებობს გამოძიების გაგრძელების საკმარისი საფუძველი და ეს საქმე შედის სასამართლოს იურისდიქციაში, იგი გასცემს გამოძიების დაწყების სანქციას, რაც ზიანს არ აყენებს სასამართლოს შემდგომ დადგენილებებს იურისდიქციისა და საქმის წარმოებაში დაშვების შესახებ.

5. წინასწარი წარმოების პალატის უარი გამოძიების დაწყებაზე სანქციის გაცემის თაობაზე არ წარმოადგენს დაბრკოლებას პროკურორის მიერ შემდგომში თხოვნის წარდგენისათვის იგივე ვითარებასთან დაკავშირებული ახალი ფაქტების ან მტკიცებულებების საფუძველზე.

6. თუ 1-ლ და მე-2 პუნქტებში აღნიშნული წინასწარი განხილვის შემდეგ პროკურორი დაასკვნის, რომ მიწოდებული ინფორმაცია არ წარმოადგენს გამოძიების გაგრძელების საკმარის საფუძველს, მან უნდა აცნობოს ამის შესახებ ინფორმაციის მიმწოდებელს. ამით პროკურორს არ ექმნება დაბრკოლება, განიხილოს მისთვის გადაცემული შემდგომი ინფორმაცია ახალი ფაქტების და მტკიცებულებების საფუძველზე.

მუხლი 16. გამოძიების ან სისხლის სამართლებრივი დევნის გადავადება

გამოძიება ან სისხლის სამართლებრივი დევნა არ შეიძლება ამ წესდების შესაბამისად დაიწყოს ან გაგრძელდეს თორმეტი თვის განმავლობაში მას შემდეგ, რაც უშიშროების საბჭო გაერო-ს წესდების მე-7 თავის შესაბამისად მიღებული რეზოლუციით სასამართლოს წარუდგენს თხოვნას ამის შესახებ. საბჭომ თხოვნა შეიძლება განმეორებით წარადგინოს იგივე წესით.

მუხლი 17.

დაშვებასთან დაკავშირებული საკითხები

1. პრეამბულის მე-10 პუნქტისა და პირველი მუხლის გათვალისწინებით, სასამართლო ადგენს, რომ საქმე არ შეიძლება იყოს წარმოებაში მიღებული, როდესაც:

(ა) საქმეს იძიებს ან სისხლის სამართლებრივი დევნას აღძრავს მოცემულ საქმეზე იურისდიქციის მქონე სახელმწიფო, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ამ სახელმწიფოს არ სურს ან არ შესწევს უნარი სათანადოდ წარმართოს გამოძიება ან განახორციელოს სისხლის სამართლებრივი დევნა;

(ბ) საქმე გამოიძია მოცემულ საქმეზე იურისდიქციის მქონე სახელმწიფომ და გადაწყვიტა, არ აღძრას სისხლის სამართლებრივი დევნა შესაბამისი პირის მიმართ, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ასეთი გადაწყვეტილება მიღებულია იმის გამო, რომ სახელმწიფოს არ სურს ან არ შესწევს უნარი სათანადოდ წარმართოს გამოძიება ან განახორციელოს სისხლის სამართლებრივი დევნა;

(გ) შესაბამისი პირი უკვე გასამართლებულია იმ ქმედებისთვის, რომელიც განცხადების საგანს წარმოადგენს და რომლის განხილვა სასამართლოს მიერ, თანახმად მე-20 მუხლის მე-3 პუნქტისა, დაუშვებელია;

(დ) საქმე არ არის იმდენად მნიშვნელოვანი, რომ სასამართლოს შემდგომი მოქმედება მიზანშეწონილად ჩაითვალოს.

2. იმისათვის, რომ ცალკეულ შემთხვევაში დადგინდეს სურვილის არარსებობა, სასამართლო, იღებს რა მხედველობაში საერთაშორისო სამართლით აღიარებულ მართებული პროცესის პრინციპებს, ითვალისწინებს ქვემოთ ჩამოთვლილ ერთ ან მეტ ფაქტორს, როგორც უნდა იქნას გამოყენებული:

(ა) სამართალწარმოება განხორციელდა ან ხორციელდება ანდა ეროვნულ დონეზე მიღებული გადაწყვეტილება გამოტანილი იყო იმ მიზნით, რომ დაეცვა შესაბამისი პირი სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისგან იმ დანაშაულისთვის, რომელზეც ვრცელდება სასამართლოს იურისდიქცია და რომელიც მითითებულია მე-5 მუხლში;

(ბ) სამართალწარმოების განხორციელების პროცესში მოხდა გაუმართლებელი დაყოვნება, რომელიც, არსებული გარემოებებიდან გამომდინარე, არ შეესაბამება შესაბამისი პირის მართლმსაჯულებისთვის გადაცემის მიზანს;

(გ) სამართალწარმოება არ განხორციელდა ან არ ხორციელდება დამოუკიდებლად ან მიუკერძოებლად ან ხორციელდება ისეთი სახით, რომელიც, არსებული გარემოებებიდან გამომდინარე, არ შეესაბამება შესაბამისი პირის მართლმსაჯულებისთვის გადაცემის მიზანს.

3. იმისათვის, რომ ცალკეულ შემთხვევაში დადგინდეს უუნარობა, სასამართლო ითვალისწინებს, შესწევს თუ არა სახელმწიფოს უნარი, ეროვნული სასამართლო სისტემის მთლიანი ან არსებითი მოშლის ან მისი არარსებობის გამო, მიიღოს თავის განკარგულებაში ბრალდებული ან საჭირო მტკიცებულება ან ჩვენება, ანდა თუ სხვა მიზეზის გამო არ ძალუძს სამართალწარმოების განხორციელება.

მუხლი 18.

წინასწარი გადაწყვეტილებები დაშვებადობის შესახებ

1. იმ შემთხვევაში, როცა ვითარების თაობაზე მიემართა სასამართლოს მე-13(ა) მუხლის შესაბამისად

და პროკურორმა დაადგინა, რომ არსებობს გამოძიების დაწყების საფუძვლიანი ბაზა, ან პროკურორმა დაიწყო გამოძიება მე-13(ვ) და მე-15 მუხლების შესაბამისად, პროკურორი შეატყობინებს ყველა მონაწილე სახელმწიფოს და იმ სახელმწიფოებს, რომლებიც, არსებული ინფორმაციის გათვალისწინებით, ჩვეულებრივ განახორციელებდნენ იურისდიქციას ასეთ დანაშაულებზე. პროკურორს შეუძლია აღნიშნულ სახელმწიფოებს შეატყობინოს კონფიდენციალურად. პროკურორს შეუძლია, თუ თვლის, რომ ეს საჭიროა პირთა დაცვისთვის, მტკიცებულების განადგურების ან პირთა მიმალვის თავიდან აცილებისთვის, შეზღუდოს სახელმწიფოებისთვის გადასაცემი ინფორმაციის მოცულობა.

2. ამ შეტყობინების მიღებიდან ერთი თვის განმავლობაში სახელმწიფოს შეუძლია აცნობოს სასამართლოს, რომ იძიებს ან გამოიძია მისი მოქალაქეების ან მის იურისდიქციას დაქვემდებარებულ სხვა პირთა მიერ ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედებანი, რომლებიც შეიძლება შეადგენდნენ მე-5 მუხლში მითითებულ დანაშაულებს და რომლებიც უკავშირდება სახელმწიფოთათვის გაგზავნილ შეტყობინებაში მოცემულ ინფორმაციას. ამ სახელმწიფოს თხოვნით, პროკურორი დაელოდება სახელმწიფოს გამოძიებას აღნიშნულ პირთა მიმართ, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც წინასწარი წარმოების პალატას, პროკურორის შუამდგომლობის საფუძველზე გამოაქვს გადაწყვეტილება დაუშვას გამოძიება.

3. პროკურორის თანხმობა სახელმწიფოს მიერ გამოძიების წარმოების შესახებ შეიძლება გადაისინჯოს პროკურორის მიერ ძიების გადაცემის თარიღიდან ექვსი თვის განმავლობაში ან ნებისმიერ დროს გარემოებათა არსებითი ცვლილების შემთხვევაში, რაც გამოიხატა სახელმწიფოს სურვილის ან იმ უნარის უქონლობით, რომ სათანადოდ აწარმოოს გამოძიება.

4. შესაბამის სახელმწიფოს ან პროკურორს, 82-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, შეუძლია წინასწარი წარმოების პალატის გადაწყვეტილება აპელაციის წესით გაასაჩივროს სააპელაციო პალატაში. საჩივარი შეიძლება განხილულ იქნას დაჩქარებული წესით.

5. მე-2 პუნქტის თანახმად ძიების გადაცემის შემთხვევაში, პროკურორს შეუძლია შესაბამის სახელმწიფოს მოსთხოვოს მისთვის პერიოდულად ინფორმაციის მიწოდება გამოძიების მიმდინარეობისა და სისხლის სამართლებრივი დევნის შემდგომი ზომების შესახებ. მონაწილე სახელმწიფოებმა ასეთ მოთხოვნაზე უნდა მოახდინონ სათანადო რეაგირება გაუმართლებელი დაყოვნების გარეშე.

6. წინასწარი წარმოების პალატის მიერ დადგენილების მიღებამდე ან ნებისმიერ დროს, როდესაც პროკურორმა გადადო გამოძიება წინამდებარე მუხლის შესაბამისად, პროკურორს, გამონაკლისის სახით, შეუძლია გამოითხოვოს წინასწარი წარმოების პალატისაგან აუცილებელ საგამომიებო მოქმედებებთან შესრულების ნებართვა მტკიცებულების შენარჩუნების მიზნით, როდესაც არსებობს მნიშვნელოვანი მტკიცებულების მოპოვების უნიკალური შესაძლებლობა ან არსებობს საშიშროება, რომ შემდგომში ასეთი მტკიცებულების მოპოვება შეუძლებელი იქნება.

7. სახელმწიფოს, რომელიც წინამდებარე მუხლის შესაბამისად ასაჩივრებს წინასწარი წარმოების პალატის გადაწყვეტილებას, მე-19 მუხლის თანახმად შეუძლია გააპროტესტოს საქმის წარმოებაში დაშვება, დამატებითი მნიშვნელოვანი ფაქტების ან გარემოებათა არსებითი ცვლილების საფუძველზე.

მუხლი 19.

სასამართლოს იურისდიქციის ან საქმის წარმოებაში დაშვების გასაჩივრება

1. სასამართლო უნდა დარწმუნდეს, რომ მისი იურისდიქცია ვრცელდება მის მიერ წარმოებაში მიღებულ ნებისმიერ საქმეზე. სასამართლოს შეუძლია საკუთარი ინიციატივით დაადგინოს საქმის

წარმოებაში დაშვების საკითხი მე-17 მუხლის საფუძველზე.

2. მე-17 მუხლში მითითებული საფუძველით საქმის წარმოებაში დაშვების ან სასამართლოს იურისდიქციის გასაჩივრების წარდგენის უფლება აქვს:

(ა) ბრალდებულს ან პირს, რომელზეც გაიცა დაპატიმრების ორდერი ან სასამართლოში გამოცხადების უწყების შესახებ ბრძანება 58-ე მუხლის შესაბამისად;

(ბ) მოცემულ საქმეზე იურისდიქციის მქონე სახელმწიფოს იმ საფუძველზე, რომ იგი იძიებს საქმეს ან აღძრავს სისხლის სამართლებრივ დევნას ან გამოიძია და აღძრა სისხლის სამართლებრივი დევნა;

(გ) სახელმწიფოს, რომელსაც მე-12 მუხლის თანახმად მოეთხოვება იურისდიქციის აღიარება.

3. პროკურორს შეუძლია ითხოვოს სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღება იურისდიქციის ან საქმის დაშვებადობის საკითხის შესახებ. იურისდიქციის ან დაშვებადობის საკითხის განხილვისას მათ, ვინც მე-13 მუხლის შესაბამისად გადასცეს სიტუაცია და, აგრეთვე, დაზარალებულებს შეუძლიათ სასამართლოში შენიშვნების წარდგენა.

4. საქმის წარმოებაში დაშვება ან სასამართლოს იურისდიქცია შეიძლება გასაჩივრებულ იქნას მე-2 მუხლში მითითებული პირის ან სახელმწიფოს მიერ მხოლოდ ერთხელ. გასაჩივრება დაიშვება სასამართლო განხილვამდე ან განხილვის დასაწყისისთვის. გამონაკლის შემთხვევებში სასამართლოს შეუძლია გასცეს ნებართვა, რომ პროტესტი წარდგენილ იქნას ერთზე მეტჯერ ან სასამართლო განხილვის დაწყების შემდეგ. სასამართლო განხილვის დასაწყისში ან მის შემდგომ სასამართლოს საჩივარი საქმის დაშვების თაობაზე შეიძლება დაეფუძნოს მხოლოდ მე-17 მუხლის 1(გ) პუნქტს.

5. მე-2 პუნქტის (ბ) და (გ) ქვეპუნქტებში მითითებული სახელმწიფო საჩივარის წარადგენს შესაძლებლობისთანავე.

6. ბრალდების დადასტურებამდე საჩივარი საქმის წარმოებაში დაშვების ან სასამართლოს იურისდიქციის თაობაზე გადაეცემა წინასწარი წარმოების პალატას. ბრალდების დადასტურების შემდეგ საჩივარი ეგზავნება წინასწარი წარმოების პალატას. გადაწყვეტილებები იურისდიქციასა და დაშვებასთან დაკავშირებით შეიძლება გასაჩივრდეს სააპელაციო პალატაში 82-ე მუხლის შესაბამისად.

7. თუ სახელმწიფომ წარადგინა საჩივარი მე-2 პუნქტის (ბ) და (გ) ქვეპუნქტების თანახმად, პროკურორმა უნდა გადადოს გამოძიება, ვიდრე სასამართლო არ გამოიტანს დადგენილებას მე-17 მუხლის საფუძველზე.

8. სასამართლოს მიერ დადგენილების გამოტანამდე პროკურორს შეუძლია სასამართლოსგან ითხოვოს იმის ნებართვა, რომ მან:

(ა) შეასრულოს ისეთი ხასიათის აუცილებელი საგამომიებო მოქმედებები, როგორც მითითებულია მე-18 მუხლის მე-6 პუნქტში;

(ბ) მიიღოს მოწმისგან განცხადება ან ჩვენება ან საჩივარი წარდგენამდე დაასრულოს მის მიერ დაწყებული მტკიცებულებათა შეგროვება და განხილვა;

(გ) შესაბამის სახელმწიფოსთან თანამშრომლობით თავიდან აიცილოს იმ პირთა მიმალვა, რომელთა მიმართ პროკურორმა 58-ე მუხლის შესაბამისად უკვე მოითხოვა დაპატიმრების ორდერი.

9. საჩივრის შეტანა ზიანს არ აყენებს პროკურორის ქმედებათა ნამდვილობას ან სასამართლოს მიერ საჩივრის წარდგენამდე გაცემული განკარგულების ან ორდერის ნამდვილობას.

10. თუ სასამართლო გადაწყვეტს, რომ საქმე მე-17 მუხლის თანახმად მიუღებელია, პროკურორს შეუძლია წარადგინოს თხოვნა გადაწყვეტილების გადასინჯვის თაობაზე თუ ის დარწმუნდება, რომ აღმოჩნდა ახალი გარემოებები, რომლებიც აბათილებენ მე-17 მუხლის შესაბამისად საქმის მიუღებლად ცნობის საფუძველს.

11. თუ პროკურორი, მე-17 მუხლში აღნიშნული საკითხების გათვალისწინებით, გადასცემს ძიებას, მას შეუძლია სთხოვოს შესაბამის სახელმწიფოს, მიაწოდოს ინფორმაცია მოცემულ საქმეზე სასამართლო წარმოების შესახებ. შესაბამისი სახელმწიფოს თხოვნით, ეს ინფორმაცია უნდა იყოს კონფიდენციალური. თუ პროკურორი, აქედან გამომდინარე, გადაწყვეტს, გააგრძელოს გამოძიება, იგი ატყობინებს ამის შესახებ სახელმწიფოს, რომელსაც გადაეცა ძიება.

მუხლი 20.

ნე ბის ინ იდემ

1. გარდა წინამდებარე წესდებით გათვალისწინებული შემთხვევებისა, დაუშვებელია სასამართლომ გაასამართლოს პირი იმ ქმედებისთვის, რომელიც ქმნიდა იმ დანაშაულის შემადგენლობის საფუძველს და რომლისთვისაც სასამართლომ დამნაშავედ სცნო ეს პირი ან გაამართლა.

2. დაუშვებელია პირი გაასამართლოს სხვა სასამართლომ მე-5 პუნქტში მითითებული იმ დანაშაულის გამო, რომლისთვისაც სასამართლომ ეს პირი დამნაშავედ ცნო ან გაამართლა.

3. დაუშვებელია მე-6, მე-7 ან მე-8 მუხლებით აკრძალული ქმედებისთვის სხვა სასამართლოს მიერ გასამართლებული პირი სასამართლომ გაასამართლოს იგივე ქმედებისთვის, თუ წარმოება სხვა სასამართლოში:

(ა) ემსახურებოდა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულის ჩადენისათვის სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან აღნიშნული პირის დაცვის მიზნებს;

(ბ) სხვა ნიშნების მიხედვით დამოუკიდებლად ან მიუკერძოებლად არ წარიმართა საერთაშორისო სამართლით აღიარებული საპროცესო ნორმების შესაბამისად და განხორციელდა ისეთი სახით, რომელიც, მოცემული გარემოებებიდან გამომდინარე, შეუთავსებელი იყო შესაბამისი პირის მართლმსაჯულებისთვის გადაცემის მიზანთან.

მუხლი 21.

გამოყენებადი სამართალი

1. სასამართლო ხელმძღვანელობს:

(ა) პირველ რიგში, წინამდებარე წესდებით, დანაშაულის ელემენტებით და პროცედურისა და მტკიცებულების თავისი წესებით;

(ბ) მეორე რიგში, შესაბამის შემთხვევაში, არსებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებით, საერთაშორისო სამართლის პრინციპებითა და წესებით, მათ შორის შეიარაღებული კონფლიქტების საერთაშორისო სამართლის საყოველთაოდ აღიარებული პრინციპებით;

(გ) თუ ეს შეუძლებელია, სასამართლო იყენებს მსოფლიოს სამართლებრივი სისტემების, მათ შორის იმ სახელმწიფოთა ეროვნული კანონებიდან ამოკრებილ სამართლის საერთო პრინციპებს, რომლებიც

ჩვეულებრივ გარემოებებში განახორციელებდნენ იურისდიქციას მოცემულ დანაშაულზე, იმ პირობით, რომ ეს პრინციპები არ ეწინააღმდეგება წინამდებარე წესდებას, საერთაშორისო სამართალსა და საყოველთაოდ აღიარებულ ნორმებსა და სტანდარტებს.

2. სასამართლოს შეუძლია სამართლის პრინციპებისა და წესების იმგვარი ინტერპრეტაციით გამოყენება, როგორც ეს მოახდინა თავის წინა გადაწყვეტილებებში.

3. სამართლის გამოყენება და განმარტება ამ მუხლის შესაბამისად არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს საყოველთაოდ აღიარებულ ადამიანის უფლებებს და არ უნდა ეფუძნებოდეს რაიმე არაკეთილგონივრულ განსხვავებას ისეთი მოტივებით, როგორცაა სქესი (როგორც ეს განსაზღვრულია მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტით), ასაკი, რასა, კანის ფერი, ენა, რელიგია ან სარწმუნოება, პოლიტიკური თუ სხვა შეხედულებანი, ეროვნული, ეთნიკური და სოციალური წარმოშობა, მატერიალური, , წოდებრივი ან სხვა მდგომარეობა.

ნაწილი 3. სისხლის სამართლის საერთო პრინციპები

მუხლი 22.

ნულლუმ ცრიმენ სინე ლეგე

1. წინამდებარე წესდების თანახმად პირს არ ეკისრება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა, თუ მისი ქმედება ჩადენის დროისთვის არ შეადგენდა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულს.

2. დანაშაულის განსაზღვრება ექვემდებარება ზუსტ განმარტებას და არ შეიძლება გამოყენებულ იქნას ანალოგიით. ორაზროვნების შემთხვევაში დანაშაულის განსაზღვრების ინტერპრეტაცია უნდა მოხდეს ძიებაში მყოფი პირის სასარგებლოდ, რომლის მიმართაც წარმოებს სასამართლო გარჩევა ან რომელიც ბრალეულად არის მიჩნეული.

3. წინამდებარე მუხლი გავლენას არ ახდენს საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად დანაშაულებრივ ქმედებად დაკვალიფიცირებაზე წინამდებარე წესდების მიუხედავად.

მუხლი 23.

ნულლა პონა სინე ლეგე

სასამართლოს მიერ დამნაშავედ აღიარებული პირი შეიძლება დაისაჯოს მხოლოდ წინამდებარე წესდების შესაბამისად.

მუხლი 24.

უკუქცევითი ძალის დაუშვებლობა რატიონე პერსონაე

1. დაუშვებელია წინამდებარე წესდების შესაბამისად პირს შეეფარდოს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა იმ ქმედებისთვის, რომელიც ჩადენილ იქნა წინამდებარე წესდების ძალაში შესვლამდე.

2. მოცემულ საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანამდე გამოყენებულ კანონში ცვლილების შეტანის შემთხვევაში გამოიყენება იმ პირისათვის უფრო ხელსაყრელი კანონი, რომლის მიმართაც წარმოებს სასამართლო გარჩევა ან, რომელიც ბრალეულად არის მიჩნეული.

მუხლი 25.

ინდივიდუალური სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა

1. სასამართლო, წინამდებარე წესდების შესაბამისად, იურისდიქციას ახორციელებს ფიზიკურ პირებზე.

2. სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულის ჩამდენ პირს ეკისრება ინდივიდუალური სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა და ისჯება წინამდებარე წესდების შესაბამისად.

3. სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულის ჩამდენ პირს, წინამდებარე წესდების შესაბამისად, ეკისრება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა და ისჯება, თუ ეს პირი:

(ა) ჩაიდენს აღნიშნულ დანაშაულს პირადად, სხვა პირთან ერთად ან სხვა პირის მეშვეობით, მიუხედავად იმისა, ეკისრება თუ არა ამ სხვა პირს სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა;

(ბ) უხელმძღვანელებს, წააქეზებს ან ხელს შეუწყობს აღნიშნული დანაშაულის ჩადენას, თუ ეს დანაშაული ჩადენილია ან იყო მისი ჩადენის მცდელობა;

(გ) აღნიშნული დანაშაულის ჩადენის გაადვილების მიზნით დახმარებას უწევს, აქეზებს ან სხვაგვარად ხელს უწყობს მის ჩადენას ან ჩადენის მცდელობას, მათ შორის უზრუნველყოფს მისი ჩადენისთვის საჭირო საშუალებებს;

(დ) ნებისმიერი სხვა სახით ხელს უწყობს საერთო მიზნით მოქმედ პირთა ჯგუფის მიერ დანაშაულის ჩადენას ან ჩადენის მცდელობას. ასეთი ხელშეწყობა უნდა ხდებოდეს განზრახ ანდა;

(ი) მიზნად ისახავდეს ჯგუფის დანაშაულებრივი მიზნის განხორციელებას ან დანაშაულებრივი საქმიანობის გაგრძელებას, თუ ასეთი მიზანი ან საქმიანობა მოიცავს სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულის ჩადენას; ან

(იი) ხორციელდებოდეს იმის წინასწარი შეგნებით, რომ ჯგუფი მიზნად ისახავს დანაშაულის ჩადენას.

(ე) გენოციდის დანაშაულის შემთხვევაში, პირდაპირ და საჯაროდ მოუწოდებს სხვებს გენოციდისათვის;

(ფ) ცდილობს აღნიშნული დანაშაულის ჩადენას ისეთი მოქმედებით, რომელიც წარმოადგენს დანაშაულის ჩადენისთვის გამიზნულ მნიშვნელოვან მოქმედებას, მაგრამ დანაშაული არ დასრულებული პირის განზრახვისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო. ამასთან, პირი, რომელიც უარს იტყვის დანაშაულის ჩადენის მცდელობაზე ან სხვაგვარად ხელს შეუშლის დანაშაულის დასრულებას, მოცემული წესდების თანახმად არ დაისჯება დანაშაულის მცდელობისთვის, თუ იგი სრულად და ნებაყოფლობით ხელს აიღებს დანაშაულებრივ განზრახვაზე.

4. ამ წესდების არც ერთი დებულება, დაკავშირებული ინდივიდუალურ სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობასთან, გავლენას არ ახდენს საერთაშორისო სამართლით გათვალისწინებულ სახელმწიფოთა პასუხისმგებლობაზე.

მუხლი 26

თვრამეტ წლამდე ასაკის პირებზე იურისდიქციის გავრცელების გამორიცხვა

სასამართლოს იურისდიქცია არ ვრცელდება იმ პირებზე, რომლებიც არ იყვნენ თვრამეტი წლის ასაკს მიღწეული დანაშაულის სავარაუდო ჩადენის მომენტისთვის.

მუხლი 27.

თანამდებობრივი მდგომარეობა, როგორც არამართებული საფუძველი.

1. ეს წესდება ვრცელდება თანაბრად ყველა პირზე განურჩევლად, თანამდებობრივი მდგომარეობისა. კერძოდ, სახელმწიფოს ან მთავრობის მეთაურის, მთავრობის ან პარლამენტის წევრის, არჩეული წარმომადგენლის ან მთავრობის თანამდებობის პირის თანამდებობრივი მდგომარეობა არ წარმოადგენს იმის საფუძველს, რომ პირი გათავისუფლდეს ამ წესდებით გათვალისწინებული სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან ან შემცირდეს განაჩენი.

2. პირის თანამდებობრივი მდგომარეობასთან დაკავშირებული იმუნიტეტები ან სპეციალური პროცესუალური ნორმები, რომლებიც გათვალისწინებულია ეროვნული ან საერთაშორისო სამართლით, არ წარმოადგენს დაბრკოლებას სასამართლოსთვის, რომ განახორციელოს იურისდიქცია ამ პირზე.

მუხლი 28.

მეთაურების და სხვა უფროსების პასუხისმგებლობა

სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულისათვის ამ წესდებით გათვალისწინებული სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საფუძველების დამატებით:

ა) სამხედრო მეთაური ან სამხედრო მეთაურის სახით ეფექტურად მოქმედ პირს ეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულისთვის, რომელიც ჩაიდინეს მის ეფექტურ ხელმძღვანელობას ან კონტროლს დაქვემდებარებულმა ძალებმა, ანდა, ცალკეულ შემთხვევაში, ჩაიდინეს მისი ეფექტური ძალაუფლების ან კონტროლის პირობებში იმის შედეგად, რომ ეს პირი აღნიშნულ ძალებს ვერ უწევდა სათანადო კონტროლს, თუ:

(ი) სამხედრო მეთაურმა ან პირმა, იმ დროისათვის არსებული გარემოებებიდან გამომდინარე, იცოდა ან უნდა სცოდნოდა, რომ ეს ძალები სჩადიოდნენ ან განზრახული ჰქონდათ ამ დანაშაულთა ჩადენა;

(იი) სამხედრო მეთაურმა ან პირმა ვერ მოახერხა მიეღო ყველა საჭირო და გონივრული ზომა თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში, რათა თავიდან აეცილებინა ან აღეკვეთა დანაშაულთა ჩადენა ან გადაეცა აღნიშნული საკითხი კომპეტენტური ორგანოებისთვის გამოძიების წარმოებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელებისთვის.

ბ) უფროსისა და ხელქვეითის იმ ურთიერთობასთან მიმართებაში, რომელიც არ არის გათვალისწინებული (ა) პუნქტით, უფროსს ეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულისთვის, რომელიც ჩაიდინეს მის ეფექტურ ძალაუფლების ან კონტროლის ქვეშ, იმის შედეგად, რომ ეს პირი აღნიშნულ ხელქვეითებს ვერ უწევდა სათანადო კონტროლს, თუ:

(ი) უფროსმა იცოდა ან შეგნებულად უგულებელყოფდა ინფორმაციას, რომელიც აშკარად მიუთითებდა, რომ ხელქვეითი სჩადიოდნენ ან განზრახული ჰქონდათ ასეთ დანაშაულთა ჩადენა;

(იი) დანაშაული მოიცავდა საქმიანობას, რომელიც ექვემდებარება უფროსის ეფექტურ პასუხისმგებლობას ან კონტროლს; და

(იიი) უფროსმა ვერ მოახერხა მიეღო ყველა საჭირო და გონივრული ზომა თავისი უფლებამოსილების ფარგლებში, რომ თავიდან აეცილებინა ან აღეკვეთა დანაშაულთა ჩადენა ან გადაეცა აღნიშნული საკითხი კომპეტენტური ორგანოებისთვის გამოძიების წარმოებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელებისთვის.

მუხლი 29.

ხანდაზმულობის ვადის გამოუყენებლობა

სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულობებზე არ ვრცელდება ხანდაზმულობის ვადა.

მუხლი 30.

სუბიექტური მხარე

1. თუ სხვაგვარად არ არის გათვალისწინებული, პირს ეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა და დაისჯება სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულისთვის, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ობიექტური მხარისათვის დამახასიათებელი ნიშნებით იგი ჩადენილი იყო განზრახ და შეგნებულად.

2. ამ მუხლის მიზნებისთვის, პირს აქვს განზრახვა:

(ა) ქცევის მიმართ, თუ ის აპირებს ასე მოქცევას;

(ბ) შედეგის მიმართ, თუ ის აპირებს გამოიწვიოს ეს შედეგი ან გაცნობიერებული აქვს, რომ ეს შედეგი გამოწვეული იქნება მოვლენების ჩვეულებრივი განვითარების შემთხვევაში.

3. ამ მუხლის მიზნებისთვის "შეგნებულად" ნიშნავს იმის გაცნობიერებას, რომ გარემოება არსებობს ან შედეგი გამოწვეული იქნება მოვლენების ჩვეულებრივი განვითარების შემთხვევაში., "ცოდნა" და "შეგნება" უნდა განიმარტოს შესაბამისად.

მუხლი 31.

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველი საფუძვლები

1. ამ წესდებით გათვალისწინებული სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველი სხვა გარემოებების დამატებით, პირს არ ეკისრება სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა, თუ ქმედების ჩადენის მომენტისთვის:

(ა) სულიერი ავადმყოფობის ან ფსიქიკური მოშლილობის გამო პირს არ შეუძლია გააცნობიეროს საკუთარი ქცევის უკანონობა ან მისი ხასიათი, ანდა შეუსაბამოს იგი კანონის მოთხოვნებს;

(ბ) პირი იმყოფება ინტოქსიკაციის მდგომარეობაში, რის გამოც მას არ შეუძლია საკუთარი ქცევის უკანონობის შეფასება ან მისი ხასიათი ანდა არ შეუძლია შეუსაბამოს იგი კანონის მოთხოვნებთან, თუ ამ პირმა ნებაყოფლობით არ გამოიწვია ინტოქსიკაციის მდგომარეობა ისეთ გარემოებებში, როდესაც მან იცოდა, რომ ინტოქსიკაციის შედეგად შეეძლო ჩადენა ქმედება, რომელიც შეადგენს სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულს, ან უგულებელყოფდა მის მიერ ასეთი ქმედების ჩადენის საშიშროება;

(გ) პირის გონივრული მოქმედება მიმართულია საკუთარი თავის ან სხვა პირის ან, სამხედრო დანაშაულის შემთხვევაში, ამ პირის ან სხვა პირებისთვის სასიცოცხლო მნიშვნელობის ქონების ან სამხედრო ამოცანის შესასრულებლად საჭირო ქონების დასაცავად, ძალის გარდაუვალი და უკანონო გამოყენებისგან, თუ დაცვის საშუალება შეესაბამება იმ საშიშროების ხარისხს, რომელიც ემუქრება ამ პირს ან სხვა დაცულ პირს ან საკუთრებას. ის გარემოება, რომ პირი მონაწილეობდა შეიარაღებული ძალების დაცვით ოპერაციებში, თავისთავად არ წარმოადგენს ამ ქვეპუნქტის შესაბამისად სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან გათავისუფლების საფუძველს.

(დ) ქმედება, რომელიც სავარაუდოდ წარმოადგენს სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულს, გამოწვეული იყო იმ იძულებითი ვითარებით, რაც წარმოიშვა ამ პირის ან სხვა პირის წინააღმდეგ გარდაუვალი სხეულის მძიმე დაზიანების ან მკვლელობის მუქარით ან ასეთ დაზიანებათა მიყენების გაგრძელების მუქარით და ამ პირის აუცილებელი და გონივრული მოქმედება მიმართულია ამ მუქარის

თავიდან აცილებისკენ, თუ ეს პირი მიზნად არ ისახავს იმაზე მეტი ზიანის მიყენებას, რაც აუცილებელია მუქარის თავიდან ასაცილებლად. ასეთი მუქარა შეიძლება:

(ი) ან მომდინარეობდეს სხვა პირისაგან;

(იი) ან გამოწვეული იყოს ამ პირისაგან დამოუკიდებელი გარემოებებით.

2. სასამართლომ განსახილველ საქმესთან დაკავშირებით უნდა დაადგინოს ამ წესდებით გათვალისწინებული სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველი საფუძვლების გამოყენება მიზანშეწონილობა.

3. სამართალწარმოების პროცესში სასამართლოს შეუძლია მხედველობაში მიიღოს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველი სხვა საფუძვლები იმის გარდა, რომელიც აღნიშნულია პირველ პუნქტში, თუ ასეთი საფუძველი გათვალისწინებულია მოქმედი სამართლით 21-ე მუხლის თანახმად. აღნიშნული გარემოების განხილვასთან დაკავშირებული პროცედურა უნდა დადგინდეს პროცედურისა და მტკიცების წესებით.

მუხლი 32.

შეცდომა ფაქტში ან შეცდომა სამართალში

1. შეცდომა ფაქტში შეიძლება წარმოადგენდეს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველ გარემოებას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი გამორიცხავს მოცემული დანაშაულის სუბიექტურ მხარეს.

2. შეცდომა სამართალში იმის თაობაზე შეადგენს თუ არა ქმედების ესა თუ ის სახე სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულს, არ შეიძლება წარმოადგენდეს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველ გარემოებას. ამასთან, შეცდომა სამართალში შეიძლება იყოს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის გამომრიცხველი გარემოება, თუ იგი გამორიცხავს მოცემული დანაშაულის სუბიექტურ მხარეს ან 33-ე მუხლით დადგენილი წესის შესაბამისად.

მუხლი 33.

უფროსის ბრძანება და კანონის დანაწესი

1. ის ფაქტი, რომ პირმა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაული ჩაიდინა მთავრობის ან ზემდგომი სამხედრო თუ სამოქალაქო უფროსის ბრძანების შესრულებისას, არ ათავისუფლებს მას სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისაგან, გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ:

(ა) პირს ეკისრებოდა მთავრობის ან აღნიშნული უფროსის ბრძანების შესრულების იურიდიული ვალდებულება;

(ბ) პირმა არ იცოდა, რომ ბრძანება უკანონო იყო; და

(გ) ბრძანება არ იყო აშკარად უკანონო ხასიათისა.

2. ამ მუხლის მიზნებისთვის, ბრძანებები გენოციდის დანაშაულის ან კაცობრიობის წინააღმდეგ

მიმართული დანაშაულის ჩადენის შესახებ აშკარად უკანონოდ ჩაითვლება.

ნაწილი 4. სასამართლოს შემადგენლობა და საქმეთა მართვა

მუხლი 34.

სასამართლოს ორგანოები

სასამართლო შედგება შემდეგი ორგანოებისგან:

(ა) პრეზიდიუმი;

(ბ) სააპელაციო განყოფილება, სასამართლო წარმოების განყოფილება და წინასწარი წარმოების განყოფილება;

(გ) პროკურორის კანცელარია;

(დ) სამდივნო.

მუხლი 35.

მოსამართლეთა მიერ ფუნქციების შესრულება

1. ყველა მოსამართლე აირჩევა მუდმივ საფუძველზე თავისი ფუნქციის შესასრულებლად სასამართლოს წევრად და ამ საფუძველზე დაკისრებული ფუნქციების შესასრულებლად სასამართლოს განკარგულებაში იმყოფება უფლებამოსილების ვადის დაწყებიდან.

2. პრეზიდიუმში არჩეული მოსამართლეები მათზე დაკისრებულ ფუნქციებს ასრულებენ მუდმივ საფუძველზე მათი არჩევის მომენტიდან.

3. პრეზიდიუმს შეუძლია სასამართლოს სამუშაო მოცულობის გათვალისწინებით და თავის წევრებთან კონსულტაციის საფუძველზე დროგამოშვებით გადაწყვიტოს, თუ რა ზომით მოეთხოვებათ სხვა მოსამართლეებს მუდმივ საფუძველზე თავიანთი ფუნქციების შესრულება არავითარი ასეთი წესი ზიანს არ აყენებს მე-40 მუხლით გათვალისწინებულ დებულებებს.

4. იმ მოსამართლეთა მიმართ ფინანსური წესები, რომლებსაც არ მოეთხოვებათ თავიანთი ფუნქციების მუდმივ საფუძველზე შესრულება, დგინდება 49-ე მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 36.

მოსამართლეთა კვალიფიკაცია, წარდგენა და არჩევა

1. სასამართლო შედგება 18 მოსამართლისაგან, მე-2 პუნქტის დებულებების შესაბამისად.

2. (ა) პრეზიდიუმს შეუძლია, სასამართლოს სახელით, წარმოადგინოს წინადადება 1-ლ პუნქტში მითითებულ მოსამართლეთა რაოდენობის გაზრდის თაობაზე და მიუთითოს მიზეზები, რომლებიც განაპირობებს ასეთი ღონისძიების აუცილებლობას და საჭიროებას. მდივანმა ამგვარი წინადადება დაუყოვნებლივ უნდა გაავრცელოს მონაწილე სახელმწიფოებს შორის.

(ბ) ნებისმიერი ამგვარი წინადადება შემდგომ უნდა განიხილოს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის შეხვედრაზე, რომელიც მოიწვევა 112-ე მუხლის შესაბამისად. წინადადება მიღებულად ჩაითვლება, თუ მას მხარს დაუჭერს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის წევრთა ორი მესამედი და ძალაში შევა მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მიერ დადგენილ დროს.

(ც)(ი) ქვეპუნქტის შესაბამისად მოსამართლეთა რაოდენობის გაზრდის შესახებ წინადადების მიღების შემდეგ მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მომდევნო სხდომაზე ირჩევა დამატებით მოსამართლეებს 3-8 ქვეპუნქტებისა და 37 მუხლის მე-2 ქვეპუნქტის შესაბამისად.

(დ)(იი) მოსამართლეთა რაოდენობის გაზრდის შესახებ წინადადების მიღებისა და ძალაში შესვლის შემდეგ (ბ) და (ც)(ი) ქვეპუნქტების შესაბამისად, პრეზიდიუმს უფლება აქვს ნებისმიერ დროს, თუ ეს გამართლებულია სასამართლოს სამუშაოს მოცულობის თვალსაზრისით, წარმოადგინოს წინადადება მოსამართლეთა რაოდენობის შემცირების შესახებ, ამასთან მოსამართლეთა რაოდენობა არ უნდა იყოს 1-ლ პუნქტში მითითებულ რიცხვზე ნაკლები. წინადადება განიხილება (ა) და (ბ) ქვეპუნქტებით დადგენილი პროცედურის შესაბამისად. წინადადების მიღების შემთხვევაში მოსამართლეთა რიცხვი, მოქმედ მოსამართლეთა უფლებამოსილების ვადის გასვლის მიხედვით, შემცირდება აუცილებელი რაოდენობის მიღწევამდე.

3. (ა) მოსამართლეების შერჩევა ხდება იმ პირთაგან, რომლებიც ხასიათებიან მაღალი ზნეობრივი თვისებებით, მიუკერძოებლობითა და დამოუკიდებლობით და რომლებიც აკმაყოფილებენ თავიანთ შესაბამის სახელმწიფოებში უმაღლეს სასამართლო თანამდებობებზე დანიშვნისთვის არსებულ მოთხოვნებს.

(ბ) სასამართლოში არჩევის ყოველ კანდიდატს უნდა ახასიათებდეს:

(ი) აღიარებული კომპეტენტურობა სისხლის სამართლისა და პროცესუალური სამართლის სფეროში მოსამართლედ, პროკურორად, ადვოკატად მუშაობის სათანადო გამოცდილება ან სხვა მსგავსი ხასიათის გამოცდილება სისხლის სამართალწარმოებაში;

(იი) აღიარებული კომპეტენტურობა საერთაშორისო სამართლის შესაბამის სფეროებში, კერძოდ როგორცაა საერთაშორისო ჰუმანიტარული სამართალი და ადამიანის უფლებების სამართალი, აგრეთვე ფართო გამოცდილება პროფესიული იურიდიული საქმიანობის სფეროში, რომელიც დაკავშირებულია სასამართლოს სამოსამართლო საქმიანობასთან.

(ც) სასამართლოში არჩევის ყოველმა კანდიდატმა სრულყოფილად უნდა იცოდეს სასამართლოს სულ ცოტა ერთ-ერთი სამუშაო ენა და თავისუფლად ლაპარაკობდეს ამ ენაზე.

4. (ა) სასამართლოში არჩევის კანდიდატი შეიძლება წარადგინოს ნებისმიერმა ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფომ და ეს წარდგენა უნდა განხორციელდეს:

(ი) მოცემულ სახელმწიფოში უმაღლეს სასამართლო თანამდებობაზე დასანიშნად კანდიდატის წარდგენისთვის დადგენილი პროცედურის შესაბამისად; ან

(იი) მართლმსაჯულების საერთაშორისო სასამართლოში კანდიდატების წარდგენის იმ პროცედურის შესაბამისად, რომელიც საერთაშორისო სასამართლოს სასამართლოს წესდებით არის გათვალისწინებული.

წარდგენას თან უნდა ახლდეს განაცხადი იმ აუცილებელი მონაცემების, მითითებით, თუ რამდენად აკმაყოფილებს კანდიდატი მე-3 პუნქტის მოთხოვნებს.

(ბ) ნებისმიერ მონაწილე სახელმწიფოს ყოველ მოცემულ არჩევნებზე შეუძლია წარადგინოს ერთი კანდიდატი, რომელიც არ არის სავალდებულო, იყოს ამ მონაწილე სახელმწიფოს მოქალაქე, მაგრამ ნებისმიერ შემთხვევაში უნდა წარმოადგენდეს რომელიმე მონაწილე სახელმწიფოს მოქალაქეს.

(ც) მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეას, თუ იგი საჭიროდ ჩათვლის, შეუძლია მიიღოს

გადაწყვეტილება კანდიდატთა წარდგენის საკონსულტაციო კომიტეტის შექმნის შესახებ. ამ შემთხვევაში კომიტეტის შემადგენლობასა და მანდატს განსაზღვრავს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლა.

5. არჩევნების ჩატარების მიზნებისთვის, დგება კანდიდატთა ორი სია:

სია A, რომელშიც შეტანილია მე-3 (ბ)(ი) პუნქტით გათვალისწინებული კვალიფიკაციის მქონე კანდიდატთა სახელები;

სია B, რომელშიც შეტანილია მე-3 (ბ)(იი) პუნქტით გათვალისწინებული კვალიფიკაციის მქონე კანდიდატთა სახელები.

კანდიდატი, რომელიც აკმაყოფილებს ორივე სიის კვალიფიკაციას, თვითონ ირჩევს, რომელ სიაში იქნას შეტანილი. სასამართლოს პირველი არჩევნებისას არანაკლებ ცხრა მოსამართლისა აირჩევა სია A-სიიდან და არანაკლებ ხუთი მოსამართლისა B-სიიდან. შემდგომში არჩევნები მოეწყობა იმგვარად, რომ ორი სიით წარმოდგენილი მოსამართლეები თანაბარი პროპორციით განაწილდნენ სასამართლოში.

6. (ა) მოსამართლეების არჩევა ფარული კენჭისყრით 112-ე მუხლის თანახმად ამ მიზნით მოწვეულ მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეს სხდომაზე. მე-7 პუნქტის შესაბამისად, სასამართლოს შემადგენლობაში არჩეულად ჩაითვლება ის 18 კანდიდატი, რომელიც მოაგროვებს ხმათა უმეტეს რაოდენობას და რომელსაც მხარს დაუჭერს კენჭისყრაში მონაწილე დამსწრე სახელმწიფოთა ორი მესამედი.

(ბ) თუ არჩევნების პირველ ტურში არ მოხერხდა მოსამართლეთა საკმარისი რაოდენობის არჩევა, კენჭისყრის მომდევნო ტურები შემდეგი უნდა ჩატარდეს (ა) ქვეპუნქტით დადგენილი პროცედურის შესაბამისად, ვიდრე დარჩენილი ადგილები არ შეივსება.

7. სასამართლოს შემადგენლობაში არ შეიძლება იყოს ერთი სახელმწიფოს ორი მოქალაქე. პირი, რომელიც სასამართლოს წევრობის მიზნებისთვის შეიძლება მიჩნეულ იქნას ერთზე მეტი სახელმწიფოს ქვეშევრდომად, ჩაითვლება იმ სახელმწიფოს მოქალაქედ, რომელშიც ეს პირი ჩვეულებრივ სარგებლობს სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებებით.

8. (ა) მონაწილე სახელმწიფოები მოსამართლეთა შერჩევისას ითვალისწინებენ სასამართლოს შემადგენლობაში უთუოდ იყოს უზრუნველყოფილი:

(ი) მსოფლიოს ძირითადი სამართლებრივი სისტემების წარმომადგენლობა;

(იი) სამართლიანი გეოგრაფიული წარმომადგენლობა; და

(იიი) მდებრობითი და მამრობითი სქესის მოსამართლეთა სამართლიანი წარმომადგენლობა.

(ბ) მონაწილე სახელმწიფოებმა აგრეთვე მხედველობაში უნდა მიიღონ იმის საჭიროება, რომ სასამართლოს შემადგენლობაში შედიოდნენ ცალკეულ საკითხებში იურიდიული საქმიანობის გამოცდილების მქონე მოსამართლეები, მათ შორის ქალთა და ბავშვთა მიმართ ძალადობის საკითხებში, მაგრამ არ უნდა იყვნენ შემოფარგლული მხოლოდ ამ სფეროთი.

9. (ა) (ბ) ქვეპუნქტის გათვალისწინებით, მოსამართლეები თავის უფლებამოსილებას ახორციელებენ ცხრა წლის ვადით და (ც) ქვეპუნქტისა და 37-ე მუხლის მე-2 პუნქტის გათვალისწინებით, შეიძლება ხელახლა იქნენ არჩეული.

(ბ) პირველ არჩევნებზე არჩეულ მოსამართლეთა ერთი მესამედი, რომელიც შეირჩევა წლის ყრის წესით, უფლებამოსილებას ახორციელებს სამი წლის ვადით, არჩეულ მოსამართლეთა ერთი მესამედი, რომელიც შეირჩევა წლის ყრის წესით, უფლებამოსილებას ახორციელებს ექვსი წლის ვადით, ხოლო დანარჩენი მოსამართლეები უფლებამოსილებას ახორციელებენ ცხრა წლის ვადით.

(გ) მოსამართლე, რომელიც შეირჩევა სამი წლის ვადით (ბ) ქვეპუნქტის შესაბამისად, შეიძლება ხელმეორედ არჩეული სრული ვადით.

10. მე-9 პუნქტით გათვალისწინებული დებულებების მიუხედავად, სასამართლო წარმოების ან სააპელაციო პალატაში გამწესებულმა მოსამართლე უფლებამოსილებას ახორციელებს ნებისმიერი საქმის სასამართლო ან სააპელაციო განხილვის დასრულებამდე, რომლის მოსმენაც უკვე დაწყებული იყო ამ პალატაში.

მუხლი 37.

მოსამართლეთა ვაკანსიები

1. ვაკანსიის წარმოქმნის შემთხვევაში მის შესავსებად ტარდება არჩევნები 36-ე მუხლის შესაბამისად.

2. ვაკანსიის შესავსებად არჩეული მოსამართლე უფლებამოსილებას ახორციელებს წინამორბედის დარჩენილი ვადით და თუ ეს პერიოდი შეადგენს სამ წელიწადს ან ნაკლებს, მას უფლება აქვს ხელახლა იქნას არჩეული სრული ვადით 36-ე მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 38.

პრეზიდიუმი

1. თავმჯდომარეს და თავმჯდომარის პირველ და მეორე მოადგილეს ირჩევენ მოსამართლეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით. ისინი თავიანთ ფუნქციებს ასრულებენ სამი წლის ვადით ან შესაბამისად მათი მოსამართლეობის უფლებამოსილების ვადის დასრულებამდე იმის მიხედვით, რომელიც ყველაზე ადრე იწურება. ისინი შეიძლება კიდევ ერთხელ ხელახლა იქნან არჩეულ.

2. პირველი მოადგილე შეასრულებს თავმჯდომარის ფუნქციებს თავმჯდომარის არყოფნის ან მისი აცილების შემთხვევაში. მეორე მოადგილე შეასრულებს თავმჯდომარის ფუნქციებს თავმჯდომარისა და პირველი მოადგილის არყოფნის ან მათი აცილების შემთხვევაში.

3. თავმჯდომარე მის პირველ და მეორე მოადგილესთან ერთად შეადგენს პრეზიდიუმს, რომლის პასუხისმგებლობას განეკუთვნება:

(ა) სასამართლოს საქმეთა სათანადო მართვა, გარდა პროკურორის კანცელარიისა;

(ბ) ამ წესდების შესაბამისად მასზე დაკისრებული სხვა ფუნქციები.

4. მე-3 (ა) პუნქტით გათვალისწინებული ფუნქციების შესრულებისას პრეზიდიუმი კოორდინაციას უწევს და შეათანხმებს პროკურორთან ორმხრივი ინტერესის ყველა საკითხს.

მუხლი 39.

პალატები

1. მოსამართლეთა არჩევის შემდეგ პირველი შესაძლებლობისთანავე სასამართლო თავის შემადენლობაში ქმნის, 34-ე (ბ) პუნქტით, მითითებულ განყოფილებებს. სააპელაციო განყოფილება

შედგება თავმჯდომარისა და სხვა ოთხი მოსამართლისაგან, სასამართლო წარმოების განყოფილება - არანაკლებ ექვსი მოსამართლისაგან და წინასწარი წარმოების განყოფილება - არანაკლებ ექვსი მოსამართლისაგან. მოსამართლეთა განყოფილებებში გამწესება ხდება თითოეულ განყოფილებაზე დაკისრებული ფუნქციების ხასიათისა და სასამართლოში არჩეულ მოსამართლეთა კვალიფიკაციისა და გამოცდილების მიხედვით, ისე, რომ თითოეულ განყოფილებაში ოპტიმალურად განაწილდნენ მოსამართლენი, რომლებიც არიან სისხლის სამართლისა, სისხლის სამართლის პროცესის სფეროსა და საერთაშორისო სამართლის სფეროს სპეციალისტები. სასამართლო წარმოების და წინასწარი წარმოების განყოფილებები შედგება უპირატესად სისხლის სამართლის საქმეთა სასამართლო გარჩევის პროცესში გამოცდილების მქონე მოსამართლეთაგან.

2. (ა) თითოეულ განყოფილებაში სამოსამართლო ფუნქციებს ახორციელებენ პალატები.

(ბ) (ი) სააპელაციო პალატა შედგება სააპელაციო განყოფილების ყველა მოსამართლისგან;

(იი) სასამართლო წარმოების პალატის ფუნქციებს ახორციელებს სასამართლო წარმოების პალატის განყოფილების სამი მოსამართლე;

(იიი) წინასწარი წარმოების პალატის ფუნქციებს ახორციელებს წინასწარი წარმოების განყოფილების სამი მოსამართლე ან ამ განყოფილების ერთი მოსამართლე ამ წესდებისა და პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

(ც) ამ პუნქტში არაფერი არ გამომრიცხავს ერთდროულად ერთზე მეტი სასამართლო წარმოების პალატის ან წინასწარი წარმოების პალატის შექმნის შესაძლებლობას, თუ ეს საჭიროა სასამართლოს სამუშაოს მოცულობის ეფექტიანი რეგულირებისთვის.

3. (ა) სასამართლო წარმოებისა და წინასწარი წარმოების განყოფილებებში გამწესებული მოსამართლეები ამ განყოფილებებში უფლებამოსილებას ახორციელებენ სამი წლის განმავლობაში და ამ ვადის ამოწურვის შემდეგ - შესაბამის განყოფილებაში უკვე დაწყებული საქმის განხილვის დასრულებამდე.

(ბ) სააპელაციო განყოფილებაში გამწესებული მოსამართლეები ამ განყოფილებაში თავის ფუნქციებს ახორციელებენ თავიანთი უფლებამოსილების მთელი ვადის განმავლობაში.

4. სააპელაციო განყოფილებაში გამწესებული მოსამართლეები განყოფილებებში უფლებამოსილებას ახორციელებენ მხოლოდ ამ განყოფილებაში. ამასთან, ამ მუხლში არაფერი არ გამორიცხავს სასამართლო წარმოების განყოფილების მოსამართლეთა დროებით დანიშვნას წინასწარი წარმოების განყოფილებაში ანდა პირიქით, თუ პრეზიდენტი ჩათვლის, რომ ეს საჭიროა სასამართლოს სამუშაოს მოცულობის ეფექტიანი რეგულირებისათვის, იმ პირობით, რომ მოსამართლემ, რომელიც მონაწილეობდა საქმის წინასწარი წარმოებაში, არავითარ შემთხვევაში არ უნდა მიიღოს მონაწილეობა სასამართლო წარმოების პალატაში ამ საქმის მოსმენაში.

მუხლი 40.

მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა

1. მოსამართლეები თავიანთი ფუნქციების შესრულებისას დამოუკიდებელი არიან.

2. მოსამართლეები არ უნდა ეწეოდნენ ისეთ საქმიანობას, რომელმაც შეიძლება ხელი შეუშალოს მათი სამოსამართლო ფუნქციების შესრულებას ან ექვის ქვეშ დააყენოს მათი დამოუკიდებლობა.

3. მოსამართლეები, რომლებიც მოვალენი არიან მუდმივ საფუძველზე შეასრულონ მათთვის

დაკისრებული ფუნქციები სასამართლოს მდებარეობს ადგილას, არ უნდა ეწეოდნენ რაიმე სხვა პროფესიული ხასიათის საქმიანობას.

4. მე-2 და მე-3 პუნქტების გამოყენებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი საკითხი უნდა გადაიჭრას მოსამართლეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით. თუ ეს საკითხი ეხება ინდივიდუალურად რომელიმე მოსამართლეს, ეს მოსამართლემ არ უნდა მონაწილეობდეს გადაწყვეტილების მიღებაში.

მუხლი 41.

მოსამართლეთა გათავისუფლება და აცილება

1. პრეზიდიუმს, მოსამართლის თხოვნით, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად, შეუძლია გაათავისუფლოს მოსამართლე მისთვის ამ წესდებით დაკისრებული ფუნქციის შესრულებისგან.

2. (ა) მოსამართლემ მონაწილეობა არ უნდა მიიღოს ისეთი საქმის განხილვაში, რომელთან დაკავშირებითაც მართებულად არის ეჭვქვეშ დაყენებული. მისი მიუკერძოებლობა ამათუიშ საფუძვლზე. სხვა საფუძველთა შორის, მოსამართლე შეიძლება ჩამოაცილონ საქმის განხილვას ამ პუნქტის ანახმად, თუ წინათ რაიმე სახით იგი ჩართული იყო სასამართლოში განსახილველ ამ საქმეში ანდა ამ საქმესთან დაკავშირებულ სისხლის სამართლის საქმეში ეროვნულ დონეზე იმ პირის, მონაწილეობით, რომელიც ამჟამად ძიებაში იმყოფება ან განიცდის სასამართლო დევნას. მოსამართლე ასევე უნდა ჩამოაცილონ საქმის განხილვას სხვა ისეთი საფუძველით, რომელიც გათვალისწინებულია პროცედურისა და მტკიცების წესებით.

(ბ) პროკურორს, ძიებაში მყოფს ან განსასჯელს შეუძლია ამ პუნქტის შესაბამისად მოითხოვოს მოსამართლის საქმიდან აცილება.

(გ) მოსამართლის საქმიდან ჩამოცილებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი საკითხი უნდა გადაწყდეს მოსამართლეთა ხმათა აბსოლუტური უმრავლესობით. მოსამართლეს, რომელსაც ეძლევა აცილება, უფლება აქვს წარმოადგინოს თავისი შენიშვნები მოცემულ საკითხზე, მაგრამ არ შეუძლია გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა.

მუხლი 42.

პროკურორის კანცელარია

1. პროკურორის კანცელარია მოქმედებს დამოუკიდებლად სასამართლოს ცალკე ორგანოს სახით. მისი პასუხისმგებლობის სფეროს განეკუთვნება სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულების შესახებ ვითარების მოხსენებებისა და სხვა დასაბუთებული ინფორმაციის მიღება, მათი შემოწმების, გამოძიების წარმოებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის მიზნით. კანცელარიის თანამშრომელს არ შეუძლია მიიღოს ან შეასრულოს ნებისმიერი გარე წყაროსგან მიღებული მითითებები.

2. კანცელარიას ხელმძღვანელობს პროკურორი. პროკურორს აქვს კანცელარიის ხელმძღვანელობისა და მართვის სრული უფლებამოსილება, რაც ეხება აგრეთვე პერსონალს, შენობას და მის განკარგულებაში არსებული სხვა რესურსებს. პროკურორს თანამემწეობას უწევს პროკურორის ერთი ან მეტი მოადგილე, რომელსაც უფლება აქვს განახორციელოს ნებისმიერი მოქმედება, რომელიც პროკურორს მოეთხოვება ამ წესდების თანახმად. პროკურორი და პროკურორის მოადგილე სხვადასხვა მოქალაქეობის მქონე უნდა იყვნენ. ისინი სრული დატვირთვით მუშაობენ.

3. პროკურორსა და პროკურორის მოადგილეებს უნდა ახასიათებდეთ მაღალი ზნეობრივი თვისებები, მაღალი კვალიფიკაცია და ფართო პრაქტიკული გამოცდილება სისხლისსამართლებრივი

დევნის ან სისხლის სამართლის საქმეთა გარჩევის სფეროში. მათ სრულყოფილად უნდა იცოდნენ სასამართლოს თუნდაც ერთი სამუშაო ენა და თავისუფლად ლაპარაკობდნენ ამ ენაზე.

4. პროკურორს ირჩევენ ფარული კენჭისყრით მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის წევრთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით. პროკურორის მოადგილეებს ირჩევა იგივე წესით პროკურორის მიერ წარდგენილი კანდიდატების სიიდან. პროკურორი მოადგილის ყოველ თანამდებობაზე ასახელებს სამ კანდიდატს. პროკურორი და პროკურორის მოადგილეები, თუ მათი არჩევნის დროისთვის უფლებამოსილების უფრო მოკლე ვადა არ დაწესდა, დაიკავებენ თანამდებობას ცხრა წლის ვადით და ხელმეორედ არ აირჩევიან.

5. პროკურორი ან პროკურორის მოადგილე არ უნდა ეწეოდნენ ისეთ საქმიანობას, რომელმაც შეიძლება ხელი შეუშალოს მათი საპროკურორო ფუნქციების განხორციელებას ან ექვექვემ დააყენოს მათი მისი დამოუკიდებლობა. ისინი არ უნდა ეწეოდნენ არავითარი სხვა სახის პროფესიულ საქმიანობას.

6. პრეზიდენტს შეუძლია პროკურორი ან პროკურორის მოადგილე მისივე თხოვნით გაათავისუფლოს ამათუიმ კონკრეტულ საქმეში მონაწილეობისგან.

7. პროკურორმა ან პროკურორის მოადგილემ მონაწილეობა არ უნდა მიიღონ ისეთ საქმეში, რომელთან დაკავშირებითაც შეიძლება მართებულად დადგეს ეჭვის ქვეშ მათი მიუკერძოებლობა ნებისმიერ საფუძველზე. სხვა საფუძველთა შორის, ისინი უნდა ჩამოაცილონ საქმეს ამ პუნქტის თანახმად, თუ წინათ რაიმე სახით ჩაბმულნი იყვნენ სასამართლოს მიერ განსახილველ საქმეში ან ამ საქმესთან დაკავშირებული სისხლის სამართლის საქმეში ეროვნულ დონეზე იმ პირის მონაწილეობით, რომელშიც ამჟამად მიებაში იმყოფება ან განიცდის სასამართლო დევნას.

8. პროკურორის ან პროკურორის მოადგილის აცილებასთან დაკავშირებულ ნებისმიერ საკითხს წყვეტს სააპელაციო პალატა.

(ა) მიებაში მყოფ პირს ან განსასჯელს ამ მუხლში მითითებულ საფუძველებზე შეუძლია ნებისმიერ დროს მოითხოვოს პროკურორის ან პროკურორის მოადგილეთა აცილება.

(ბ) შესაბამისად პროკურორს ან პროკურორის მოადგილეს უფლება აქვს აღნიშნული საკითხის შესახებ წარმოადგინოს შენიშვნები.

9. პროკურორი ნიშნავს მრჩეველებს, რომელთაც აქვთ სპეციალურ საკითხებში იურიდიული გამოცდილება, მათ შორის სექსობრივი ძალადობის, გენდერული ძალადობის და ბავშვთა წინააღმდეგ ძალადობის საკითხებში, მაგრამ მხოლოდ ამ საკითხებით არ უნდა შემოიფარგლონ.

მუხლი 43.

სამდივნო

1. სამდივნოს პასუხისმგებლობას განეკუთვნება სასამართლოს საქმეთა მართვისა და მომსახურების არაიურიდიული საკითხები, 42-ე მუხლში აღნიშნული პროკურორის ფუნქციებისა და უფლებამოსილებისათვის ზიანის მიუყენებლად.

2. სამდივნოს ხელმძღვანელობს მდივანი, რომელიც სასამართლოს მთავარი ადმინისტრაციული თანამდებობის პირს წარმოადგენს. მდივანი თავის ფუნქციებს ახორციელებს სასამართლოს თავმჯდომარის დავალებით.

3. მდივანსა და მდივნის მოადგილეს უნდა ახასიათებოდეთ მაღალი ზნეობრივი თვისებები,

მაღალი კვალიფიკაცია და სრულყოფილად იცოდნენ სასამართლოს თუნდაც ერთი სამუშაო ენება და თავისუფლად ლაპარაკობდნენ ამ ენაზე.

4. მხედველობაში იღებენ რა მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის ნებისმიერ რეკომენდაციას, მოსამართლეები ირჩევენ მდივანს ხმათა აბსოლუტური უმრავლესობით ფარული კენჭისყრით. საჭიროების შემთხვევაში და მდივნის რეკომენდაციით მოსამართლენი იგივე წესით ირჩევენ მდივნის მოადგილეს.

5. მდივანი თანამდებობას იკავებს ხუთი წლის ვადით, შეიძლება ხელახლა იქნას არჩეული, და მუშაობს კიდევ ერთხელ სრული განაკვეთის საფუძველზე. მდივნის მოადგილე თანამდებობას იკავებს ხუთი წლით ან იმ შემცირებული ვადით, რომელიც დაადგენს მოსამართლეთა აბსოლუტური უმრავლესობა და იგი შეიძლება აირჩიონ იქნას იმ საფუძველზე, რომ მდივნის მოადგილემ შეიძლება საჭიროების მიხედვით უნდა შეასრულოს თავისი ფუნქციები.

6. მდივანი სამდივნოს შემადგენლობაში ქმნის დაზარალებულთა და მოწმეთა დახმარების ჯგუფს. ჯგუფი, პროკურორის კანცელარიასთან შეთანხმებით, უზრუნველყოფს დაცვის ღონისძიებებს და უსაფრთხოების პროცედურებს, საკონსულტაციო და სხვა შესაბამისი დახმარების გაწევას მოწმეებისა და დაზარალებულთათვის, რომლებიც გამოცხადდნენ სასამართლოში და სხვა პირთათვის, რომელთაც მოწმეთა მიერ ჩვენების მიცემა საფრთხეში აყენებს. ჯგუფი შედგება თანამშრომლებისგან, რომელთაც აქვთ ტრავმების, მათ შორის სქესობრივ ძალადობასთან დაკავშირებული ტრავმების, საკითხებზე მუშაობის გამოცდილება.

მუხლი 44.

პერსონალი

1. პროკურორი და მდივანი ნიშნავენ ისეთი კვალიფიკაციის პერსონალს, რომელიც საჭირო იქნება მათი შესაბამისი ორგანოებისთვის. რაც შეეხება პროკურორს, მან აგრეთვე უნდა დანიშნოს გამომძიებლები.

2. პერსონალის სამუშაოდ დაქირავებისას პროკურორმა და მდივანმა უმაღლეს დონეზე უნდა უზრუნველყონ ეფექტიანობა, კომპეტენტურობა და კეთილსინდისიერება და მხედველობაში მიიღონ მუტატის მუტანდის 36-ე მუხლის მე-8 პუნქტით განსაზღვრული კრიტერიუმები.

3. მდივანს პრეზიდენტისა და პროკურორის თანხმობით შეაქვს წინადადება პერსონალის შესახებ დებულების თაობაზე, რომელიც ითვალისწინებს სასამართლოს პერსონალის დანიშვნის, ანაზღაურებისა და დათხოვნის პირობებს. პერსონალის შესახებ დებულებას ამტკიცებს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა.

4. სასამართლოს, გამონაკლის შემთხვევებში, შეუძლია სამუშაოდ აიყვანოს მონაწილე სახელმწიფოების, მთავრობათაშორისი ორგანიზაციების ან არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ანაზღაურების გარეშე მივლინებული სპეციალისტები სასამართლოს რომელიმე ორგანოსათვის დახმარების გაწევის მიზნით. პროკურორს შეუძლია ასეთი შემოთავაზება მიიღოს პროკურორის კანცელარიის სახელით. ანაზღაურების გარეშე მივლინებული ნებისმიერი ასეთი პერსონალი სამუშაოდ აყვანილ უნდა იქნას მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მიერ დადგენილი სახელმძღვანელო წესების შესაბამისად.

მუხლი 45.

ფიცის მიღება

ამ წესდებით გათვალისწინებული შესაბამისი მოვალეობის შესრულების დაწყებამდე მოსამართლენი,

პროკურორი, პროკურორის მოადგილეები, მდივანი და მდივნის მოადგილე სასამართლოს ღია სხდომაზე საზეიმოდ იღებენ ფიცს, რომ მიუკერძოებლად და კეთილსინდისიერად განახორციელებენ თავიანთ შესაბამის ფუნქციებს.

მუხლი 46.

თანამდებობიდან გათავისუფლება

1. მოსამართლე, პროკურორი, პროკურორის მოადგილე, მდივანი ან მდივნის მოადგილე გათავისუფლება თანამდებობიდან თუ ამის თაობაზე მიღებულია გადაწყვეტილება მე-2 პუნქტის შესაბამისად, როცა:

(ა) დადგინდა, რომ ამ პიროვნებამ ჩაიდინა სერიოზული გადაცდომა ან ამ წესდებით გათვალისწინებულ თავის მოვალეობათა სერიოზული დარღვევა, როგორც ეს განსაზღვრულია პროცესისა და მტკიცების წესებით;

(ბ) ამ პიროვნებას არ შესწევს უნარი, განახორციელოს წინამდებარე წესდებით მასზე დაკისრებული ფუნქციები.

2. მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა ფარული კენჭისყრით იღებს გადაწყვეტილებას მოსამართლის, პროკურორის ან პროკურორის მოადგილის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ:

(ა) მოსამართლის შემთხვევაში - მონაწილე სახელმწიფოთა ხმების ორი მესამედით სხვა მოსამართლეთა ხმების ორი მესამედით მიღებული რეკომენდაციის საფუძველზე.

(ბ) პროკურორის შემთხვევაში - მონაწილე სახელმწიფოთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით.

(გ) პროკურორის მოადგილის შემთხვევაში - მონაწილე სახელმწიფოთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით პროკურორის რეკომენდაციის საფუძველზე.

3. მდივნის ან მდივნის მოადგილის თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებენ მოსამართლენი ხმათა აბსოლუტური უმრავლესობით.

4. მოსამართლეს, პროკურორს, პროკურორის მოადგილეს, მდივანს ან მდივნის მოადგილეს, რომლის მოქმედება ან ამ წესდებით განსაზღვრული თანამდებობრივი ფუნქციების შესრულების უნარი ეჭვქვეშ დგება ამ წესდების საფუძველზე, ეძლევა სრული შესაძლებლობა წარმოადგინოს ან შეაგროვოს მტკიცებულებანი და წარადგინოს ისინი პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად. აღნიშნულ პირს არ შეუძლია სხვა სახის მონაწილეობა მიიღოს საკითხის განხილვაში.

მუხლი 47.

დისციპლინური ზომები

მოსამართლის, პროკურორის, პროკურორის მოადგილის, მდივნის ან მდივნის მოადგილის მიმართ, რომელმაც 46-ე მუხლის 1-ლ პუნქტში აღნიშნულთან შედარებით ნაკლებად სერიოზული გადაცდომა ჩაიდინა, გამოყენებული იქნება დისციპლინური ზომები, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

მუხლი 48.

პრივილეგიები და იმუნიტეტები

1. სასამართლო ყოველი მონაწილე სახელმწიფოს ტერიტორიაზე სარგებლობს ისეთი

პრივილეგიებითა და იმუნიტეტებით, როგორც საჭიროა მისი მიზნების განსახორციელებლად.

2. მოსამართლეები, პროკურორი, პროკურორის მოადგილეები და მდივანი სასამართლოს საქმიანობაში მონაწილეობისას ან ამ საქმიანობასთან დაკავშირებით სარგებლობენ ისეთივე პრივილეგიებითა და იმუნიტეტებით, როგორც მინიჭებული აქვთ დიპლომატიურ წარმომადგენლობათა მეთაურებს და თავიანთი უფლებამოსილების ვადის გასვლის შემდეგაც ინარჩუნებენ სასამართლო-საპროცესო იმუნიტეტს თანამდებობრივი უფლებამოსილების პერიოდში მათი ოფიციალურ ზეპირ ან წერილობითი სიტყვების ან მათი მოქმედების მიმართ.

3. მდივნის მოადგილე, პროკურორის კანცელარიის თანამშრომლები და სამდივნოს თანამშრომლები სარგებლობენ ისეთი პრივილეგიებით, იმუნიტეტებით და შეღავათებით, როგორც საჭიროა მათი ფუნქციების განსახორციელებლად სასამართლოს პრივილეგიებისა და იმუნიტეტების შესახებ შეთანხმების შესაბამისად.

4. დამცველს, ექსპერტებს, მოწმეებს ან სხვა პირებს, რომელთაც ევალებათ სასამართლოს მდებარეობის ადგილზე ყოფნა, ენიჭებათ ის სტატუსი, რომელიც საჭიროა სასამართლოს სათანადო ფუნქციონირებისთვის სასამართლოს პრივილეგიებისა და იმუნიტეტების შესახებ შეთანხმების შესაბამისად.

5. პრივილეგიები და იმუნიტეტები, რომლებიც ენიჭება:

(ა) მოსამართლეს ან პროკურორს, შეიძლება მოუხსნას მოსამართლეთა ხმების აბსოლუტური უმრავლესობით;

(ბ) მდივანს - შეიძლება მოუხსნას პრეზიდიუმმა;

(გ) პროკურორის მოადგილეებს და პროკურორის კანცელარიის თანამშრომლებს შეიძლება მოუხსნას პროკურორმა;

(დ) მდივნის მოადგილეს და სამდივნოს თანამშრომლებს შეიძლება მოუხსნას მდივნმა.

მუხლი 49.

ხელფასები, დახმარებები და ხარჯები

მოსამართლეები, პროკურორი, პროკურორის მოადგილეები, მდივანი და მდივნის მოადგილე იღებენ ხელფასებს, დახმარებებს და უნაზღაურდებათ ხარჯები მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის გადაწყვეტილების შესაბამისად. ხელფასები და დახმარებები არ უნდა შემცირდეს მათი თანამდებობრივი უფლებამოსილების ვადის განმავლობაში.

მუხლი 50.

ოფიციალური და სამუშაო ენები

1. სასამართლოს ოფიციალური ენებია არაბული, ჩინური, ინგლისური, ფრანგული, რუსული და ესპანური. სასამართლოს დადგენილებები, აგრეთვე სხვა გადაწყვეტილებები სასამართლოს განსახილველ ფუძემდებლური საკითხების შესახებ ქვეყნდება ოფიციალურ ენებზე. პრეზიდიუმი, პროცედურისა და მტკიცების წესებით დადგენილი კრიტერიუმების შესაბამისად, განსაზღვრავს, ამ პუნქტის მიზნებისთვის რომელი გადაწყვეტილებები შეიძლება ჩაითვალოს ისეთ გადაწყვეტილებებად, რომლებითაც არსებითად წყდება ფუძემდებლური საკითხები.

2. სასამართლოს სამუშაო ენებია ინგლისური და ფრანგული. პროცედურისა და მტკიცების წესებით

დადგენილია ის შემთხვევები, როდესაც ოფიციალური ენები შეიძლება გამოყენებულ იქნას სამუშაო ენებად.

3. პროცესში მონაწილე რომელიმე მხარის ან პროცესში მონაწილეობის უფლების მქონე სახელმწიფოს მოთხოვნით, სასამართლომ შეიძლება დართოს ნება, ინგლისურის ან ფრანგულის გარდა სხვა ენა იყოს გამოიყენოს ამ მხარემ ან სახელმწიფომ, თუ სასამართლო ასეთ ნებართვას სათანადოდ დასაბუთებულად ჩათვლის.

მუხლი 51.

პროცედურისა და მტკიცებულების წესები

1. პროცედურისა და მტკიცებულების წესები ძალაში შედის მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის წევრთა ხმების ორი მესამედის უმრავლესობით მიერ მიღების შემდეგ.

2. წინადადება პროცედურისა და მტკიცებულების წესებში შესწორების შეტანის თაობაზე შეიძლება წარმოადგინოს:

(ა) ნებისმიერმა მონაწილე სახელმწიფომ;

(ბ) მოსამართლეებმა, რომელთაც ასეთი გადაწყვეტილება მიიღეს ხმათა აბსოლუტური უმრავლესობით; ან

(გ) პროკურორმა.

ასეთი შესწორებები ძალაში შედის მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის წევრთა ხმების ორი მესამედის უმრავლესობით მიღების შემდეგ.

3. პროცედურისა და მტკიცების წესების მიღების შემდეგ, გადაუდებელი აუცილებლობის შემთხვევებში, როდესაც წესებით არ არის გათვალისწინებული კონკრეტული სიტუაცია, რომელსაც აწყდება დგას სასამართლო, მოსამართლეებს ხმათა ორი მესამედის უმრავლესობით შეუძლიათ დაადგინონ დროებითი წესები, რომლებიც გამოიყენება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მორიგ ან საგანგებო სხდომაზე მათ მიღებამდე, შეცვლამდე ან გაუქმებამდე.

4. პროცედურისა და მტკიცების წესები, მათი შესწორებები ან ნებისმიერი დროებითი წესი არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს ამ წესდებას. პროცედურისა და მტკიცების წესების შესწორებებს, აგრეთვე დროებით წესებს არ უნდა მიეცეს უკუძალა ძიებაში მყოფის, განსასჯელის ან მსჯავრდებულის საზიანოდ.

5. წესდებასა და პროცესისა და მტკიცების წესებს შორის შეუთავსებლობის შემთხვევაში უპირატესობა ენიჭება წესდებას.

მუხლი 52.

სასამართლოს რეგლამენტი

1. მოსამართლენი, ამ წესდებისა და პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად, ხმათა აბსოლუტური უმრავლესობით იღებენ სასამართლოს რეგლამენტს მისი ჩვეული ფუნქციონირებისთვის.

2. რეგლამენტისა და მისი შესწორებების შემუშავებისას ტარდება კონსულტაცია პროკურორთან და მდივანთან.

3. რეგლამენტი და მისი შესწორებები ძალაში შედის მათი მიღების შემდეგ, თუ სხვაგვარად არ გადაწყდა მოსამართლეთა მიერ. მიღებისთანავე ისინი უნდა გადაეცეს მონაწილე სახელმწიფოებს შენიშვნებისთვის. თუ ექვსი თვის განმავლობაში მონაწილე სახელმწიფოთა უმრავლესობას საწინააღმდეგო აზრი არ გააჩნია, ისინი ძალაში რჩება.

ნაწილი 5. გამოძიება და სისხლისსამართლებრივი დევნა

მუხლი 53.

გამოძიების დაწყება

1. პროკურორი, მისთვის ხელმისაწვდომი ინფორმაციის შეფასების საფუძველზე, იწყებს გამოძიებას, თუ არ დაადგენს, რომ არ არის სასამართლო განხილვის დაწყების საკმარისი საფუძველი ამ წესდების შესაბამისად. გამოძიების დაწყების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას პროკურორი განიხილავს შემდეგ საკითხებს:

(ა) წარმოადგენს თუ არა პროკურორისათვის ხელმისაწვდომი ინფორმაცია საკმარის საფუძველს იმისათვის, რომ სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაული ჩაითვალოს ჩადენილად ან ჩადენის პროცესში მყოფად;

(ბ) საქმე მისაღებია თუ მისაღები გახდება მე-17 მუხლის თანახმად; და

(გ) დანაშაულის სიმძიმის და დაზარალებულთა ინტერესების გათვალისწინებით, არის თუ არა, ამისდა მიუხედავად, არსებითი საფუძველი, იმ ვარაუდისთვის, რომ გამოძიება არ ემსახურება მართლმსაჯულების მიზნებს. თუ პროკურორი დაადგენს, რომ არ არსებობს სასამართლო განხილვის დაწყების რაიმე მისაღები საფუძველი და მისი გადაწყვეტილება ეფუძნება ამ მუხლის (გ) ქვეპუნქტს, მან ამის შესახებ უნდა აცნობოს წინასწარი წარმოების პალატას.

2. თუ გამოძიების შედეგად პროკურორი დაასკვნის, რომ არ არსებობს სათანადო საფუძველი სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებისათვის, ვინაიდან:

(ა) არ არსებობს საკმარისი სამართლებრივი ან ფაქტობრივი საფუძველი დაპატიმრების ორდერის ან სასამართლოში გამოძახების მოთხოვნისათვის 58-ე მუხლის თანახმად;

(ბ) საქმე მიუღებელია მე-17 მუხლის თანახმად; ან

(გ) სისხლისსამართლებრივი დევნა არ ემსახურება მართლმსაჯულების ინტერესებს ყველა გარემოების გათვალისწინებით, მათ შორის დანაშაულის სიმძიმე, დაზარალებულთა ინტერესები და ექვმიტანილის ასაკი და ფიზიკური უძლეურება და მისი როლი დანაშაულში; პროკურორი აცნობებს წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატას და მე-14 მუხლის თანახმად ვითარების გადმომცემ სახელმწიფოს ან უშიშროების საბჭოს მე-13 მუხლის (ბ) პუნქტის თანახმად თავისი დასკვნის შესახებ და დასკვნის მიზეზებს.

3. (ა) მე-14 მუხლის თანახმად ვითარების გადმომცემი სახელმწიფოს მოთხოვნით და მე-13 მუხლის (ბ) პუნქტის თანახმად უშიშროების საბჭოს მოთხოვნით, წინასწარი წარმოების პალატას შეუძლია პირველი ან მე-2 პუნქტის თანახმად განიხილოს პროკურორის გადაწყვეტილება არ მიმართოს მოქმედების და სთხოვოს პროკურორს გადასინჯოს ეს გადაწყვეტილება.

(ბ) ამის გარდა, წინასწარი წარმოების პალატას შეუძლია საკუთარი ინიციატივით განიხილოს პროკურორის გადაწყვეტილება არ მიმართოს მოქმედებას, თუკი ეს გადაწყვეტილება ეფუძნება

მხოლოდ 1(გ) ან 2(გ) პუნქტებს. ამ შემთხვევაში პროკურორის გადაწყვეტილებას ძალა ექნება მხოლოდ წინასწარი წარმოების პალატის მიერ მისი დამტკიცების შემთხვევაში.

4. პროკურორს შეუძლია ნებისმიერ დროს გადასინჯოს გადაწყვეტილება გამოძიების ან სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების შესახებ ახალი ფაქტების ან ინფორმაციის საფუძველზე.

მუხლი 54.

პროკურორის ვალდებულებები და უფლებამოსილებანი გამოძიებასთან დაკავშირებით

1. პროკურორი:

(ა) ჭეშმარიტების დადგენის მიზნით აწარმოებს გამოძიებას, რათა შეისწავლოს ყველა ფაქტი და მტკიცებულება იმის განსაზღვრისათვის, დგება თუ არა სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა ამ წესდების თანახმად, და ამასთან ერთად თანაბრად გამოიძიებს ბრალეულობის, ისე უდანაშაულობის დამამტკიცებელ გარემოებებს;

(ბ) იღებს შესაბამის ზომებს, რათა უზრუნველყოს სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულების ეფექტიანი გამოძიება და სისხლისსამართლებრივი დევნა და ამავე დროს დაიცვას დაზარალებულთა და მოწმეთა ინტერესები და პირადი გარემოებანი, მათ შორისაა ასაკი, გენდერული ფაქტორი, როგორც განსაზღვრულია მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტში, და ჯანმრთელობის მდგომარეობა, აგრეთვე ითვალისწინებს იღებს დანაშაულის ხასიათს, განსაკუთრებით თუ იგი დაკავშირებულია სექსუალურ ძალადობასთან, გენდერულ ძალადობასთან ან ბავშვების მიმართ ძალადობასთან; და (გ) სრულად იცავს პირთა უფლებებს, რომლებიც ამ წესდებიდან გამომდინარეობს.

2. პროკურორს შეუძლია ჩაატაროს გამოძიება სახელმწიფოს ტერიტორიაზე:

(ა) მე-9 ნაწილის დებულებების შესაბამისად;

(ბ) წინასწარი წარმოების პალატის მიერ უფლებამოსილების მინიჭების შემთხვევაში 57-ე მუხლის მე-3(დ) პუნქტის თანახმად.

3. პროკურორს შეუძლია:

(ა) შეაგროვოს და შეისწავლოს მტკიცებულებანი;

(ბ) მოითხოვოს გამოძიებაში მყოფ პირთა, დაზარალებულთა და მოწმეთა გამოცხადება და დაკითხოს ისინი;

(გ) მოიპოვოს ნებისმიერი სახელმწიფოს, სამთავრობათშორისო ორგანიზაციის ან მექანიზმის ხელშეწყობა მათი უფლებამოსილების და/ან მანდატის შესაბამისად;

(დ) დადოს ისეთი შეთანხმებები ან ხელშეკრულებები, რომლებიც არ ეწინააღმდეგება ამ წესდებას და შეიძლება საჭირო საჭირო გახდეს სახელმწიფოსთან, სამთავრობათშორისო ორგანიზაციასთან თუ პიროვნებასთან თანამშრომლობას გასაადვილებლად;

(ე) დათანხმდეს, რომ სასამართლო წარმოების ნებისმიერ ეტაპზე არ გაამჟღავნებს იმ დოკუმენტებს და ინფორმაციას, რომელსაც პროკურორი მიიღებს მათი კონფიდენციალურობის შენარჩუნების პირობით და მხოლოდ ახალი მტკიცებულებების მიღების მიზნით, თუ დოკუმენტებისა და ინფორმაციის მიმწოდებელი თანახმა არ არის; და

(ფ) მიიღოს შესაბამისი ზომები, ან მოითხოვოს შესაბამისი ზომების მიღება, რათა უზრუნველყონ ინფორმაციის კონფიდენციალურობა, ნებისმიერი პირის დაცვა ან მტკიცებულების შენახვა.

მუხლი 55.

პირთა უფლებები გამოძიების დროს

1. რაც შეეხება ამ წესდებას შესაბამისად წარმოებულ გამოძიებას, პირი:

(ა) არ უნდა აიძულებენ მისცეს ჩვენებები თავისი თავის წინააღმდეგ ან აღიაროს ბრალი;

(ბ) არ უნდა განიცადოს იძულება, ზემოქმედება ან მუქარა არავითარი ფორმით, წამება ან სხვაგვარი სასტიკი არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობა ან დასჯა;

(გ) თუკი დაკითხვა წარმოებს ენაზე, რომელიც მისთვის სრულად გასაგები არ არის და ამ ენაზე ვერ ლაპარაკობს, სარგებლობს, ყოველგვარი გადასახადის გარეშე, კვალიფიცირებული თარჯიმნის დახმარებით და ასეთი თარგმანი უნდა აკმაყოფილებდეს სამართლიანობის მოთხოვნებს;

(დ) არ უნდა იქნას თვითნებურად დაკავებული ან დაპატიმრებული; არ უნდა მოხდეს მისი თავისუფლების აღკვეთა, გარდა ასეთი საფუძვლის არსებობის შემთხვევისა და წესდებით გათვალისწინებული პროცედურის შესაბამისად.

2. როდესაც არის საფუძველი ვარაუდისა, რომ პირმა ჩაიდინა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაული და იგი უნდა დაჰკითხოს პროკურორმა ან, წესდების მე-9 ნაწილით გათვალისწინებით, გაგზავნილი თხოვნის თანახმად, ეროვნულმა ხელისუფლებამ, პირი ასევე სარგებლობს შემდეგი უფლებებით, რომელთა შესახებ მას უნდა აცნობონ დაკითხვამდე:

(ა) დაკითხვის დაწყებამდე შეაყტობინონ, რომ არსებობს საფუძველი ვარაუდისა, რომ მან ჩაიდინა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაული;

(ბ) დუმილის უფლება, და ასეთი დუმილი მხედველობაში არ მიიღება ბრალეულობის ან უდანაშაულობის დადგენისას;

(გ) უფლება ისარგებლოს მის მიერ შერჩეული სამართლებრივი დახმარებით, ან თუ ის არ სარგებლობს სამართლებრივი დახმარებით, ისარგებლოს ამგვარი დახმარებით ყველა შემთხვევაში, როდესაც ამას მოითხოვს მართლმსაჯულების ინტერესები, და პირის მხრიდან ყოველგვარი გადასახადის გარეშე ნებისმიერ შემთხვევაში, როდესაც პირს არ გააჩნია ანაზღაურებისათვის საკმარისი სახსრები;

(დ) უფლება დაჰკითხონ ადვოკატის თანდასწრებით, თუ პირმა ნებაყოფლობით არ განაცხადა უარი ადვოკატის მომსახურებით სარგებლობის უფლებაზე.

მუხლი 56.

წინასწარი წარმოების პალატის როლი გამოძიების უნიკალურ

შესაძლებლობასთან დაკავშირებით

1. (ა) თუ პროკურორი მიიჩნევს, რომ გამოძიების წარმოება არის მოწმის ჩვენების ან განცხადების მიღების ან იმ მტკიცებულებათა შესწავლის, შეგროვების ან შემოწმების უნიკალური შესაძლებლობა, რომლებიც შემდგომში სავარაუდოდ აღარ იქნება ხელმისაწვდომი სასამართლო წარმოების მიზნებისათვის, პროკურორი ამის შესახებ აცნობებს წინასწარი წარმოების პალატას;

(ბ) ამ შემთხვევაში წინასწარი წარმოების პალატას შეუძლია, პროკურორის თხოვნის საფუძველზე, მიიღოს ზომები, რომლებიც შეიძლება აუცილებელი იყოს სასამართლო დევნის ეფექტიანობისა და თანამიმდევრულობის უზრუნველყოფისათვის და, კერძოდ, დაცვის უფლებათა უზრუნველყოფისათვის;

(გ) თუ წინასწარი წარმოების პალატა სხვაგვარად არ გადაწყვეტს, პროკურორი შესაბამისი ინფორმაციას წარუდგენს პირს, რომელიც დაკავებულია ან გამოცხადდა სასამართლო უწყების პასუხად (ა) პუნქტის შესაბამისად მიმდინარე გამოძიებასთან დაკავშირებით, იმ მიზნით, რომ მოისმინონ მისი ჩვენებები.

2. 1 (ბ) ქვეპუნქტში აღნიშნული ზომები შეიძლება იყოს შემდეგი:

(ა) რეკომენდაციების ან განკარგულებების გაცემა შემდგომი პროცედურების თაობაზე;

(ბ) მითითების გაცემა სასამართლო წარმოების ოქმების შედგენის შესახებ;

(გ) დახმარების მიზნით ექსპერტის დანიშვნა;

(დ) დაკავებული ან გამოცხადების შესახებ ბრძანების საფუძველზე გამოცხადებული პირის დამცველისათვის სასამართლო განხილვაში მონაწილეობის ნებართვის მიცემა, ან, თუ ჯერ არ დაუკავებიათ ან პირი სასამართლოში არ გამოცხადებულა ან დამცველი ჯერ არ არის განსაზღვრული, სხვა დამცველის დანიშვნა სასამართლო განხილვაში მონაწილეობისა და დაცვის ინტერესების წარმოდგენისათვის;

(ე) ერთ-ერთი თავისი წევრის ან, საჭიროების შემთხვევაში, წინასწარი წარმოების განყოფილების ან სასამართლო განყოფილების რომელიმე მოსამართლის დანიშვნა ზედამხედველობისა და მტკიცებულებების შეგროვებისა და შენახვის, ასევე პირთა დაკითხვის შესახებ რეკომენდაციების ან ბრძანებების განხილვისა და შედგენის მიზნით;

(ფ) სხვა საჭირო ზომების მიღება მტკიცებულებების შეგროვებისა და შენახვისათვის.

3. (ა) თუ პროკურორი არ იღებს ამ მუხლით გათვალისწინებულ ზომებს, ხოლო წინასწარი წარმოების პალატას მიაჩნია, რომ ამგვარი ზომები აუცილებელია მნიშვნელოვანი მტკიცებულებების შენახვისათვის და სასამართლო განხილვის დროს დაცვის ინტერესების უზრუნველსაყოფად, იგი მოითხოვს პროკურორთან იმ მიზნით, რათა დაადგინოს, არის თუ არა საკმარისი საფუძველი საიმისოდ, რომ არ მოითხოვონ ასეთი ზომების მიღება. თუ მოითხოვრების შედეგად წინასწარი წარმოების პალატა დაასკვნის, რომ პროკურორის მიერ შესაბამისი ზომების მიუღებლობა გაუმართლებელია, წინასწარი წარმოების პალატა ამ ზომებს საკუთარი ინიციატივით მიიღებს.

(ბ) პროკურორს შეუძლია გაასაჩივროს წინასწარი წარმოების პალატის ამ პუნქტის თანახმად მიღებული გადაწყვეტილება საკუთარი ინიციატივით მოქმედების შესახებ. საჩივარი სასწრაფოდ უნდა განიხილოს.

4. დასაშვებია, თუ არა ამ მუხლის შესაბამისად სასამართლო გარჩევისთვის შენახული ან შეგროვებული მტკიცებულებები ან მათი შემცველი სასამართლო ოქმი, განისაზღვრება სასამართლო განხილვის დროს 69-ე მუხლის შესაბამისად, და მათ აქვთ ასეთი მტკიცებულებითი ღირებულება, როგორც სასამართლო პალატა განსაზღვრავს.

მუხლი 57

წინასწარი წარმოების პალატის ფუნქციები და უფლებამოსილებანი

1. ამ წესდებით, თუ სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, წინასწარი წარმოების პალატა განახორციელებს თავის ფუნქციებს ამ მუხლის დებულებების შესაბამისად.

2. (ა) მე-15, მე-18, მე-19, 54-ე მუხლის მე-2 პუნქტის, 61-ე მუხლის მე-7 პუნქტის, და 72-ე მუხლის შესაბამისად გამოტანილი წინასწარი წარმოების პალატის ბრძანებები ან განკარგულებები მიიღება მასში შემავალ მოსამართლეთა ხმების უმრავლესობით;

(ბ) ყველა სხვა შემთხვევაში წინასწარი წარმოების პალატის მოსამართლეს შეუძლია წინასწარი წარმოების პალატის ფუნქციების შესრულება, თუ სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული პრიცედურისა და მტკიცების წესებით ან გადაწყვეტილი წინასწარი წარმოების პალატის მოსამართლეთა უმრავლესობის მიერ;

3. ამ წესდებით გათვალისწინებული სხვა ფუნქციების გარდა წინასწარი წარმოების პალატას შეუძლია:

(ა) პროკურორის მოთხოვნით, გასცეს ისეთი განკარგულებები ან ორდერები, რომლებიც აუცილებელია გამოძიების წარმოების მიზნებისათვის;

(ბ) 58-ე მუხლის თანახმად დაპატიმრებული ან ბრძანების თანახმად გამოცხადებული პირის თხოვნის საფუძველზე, გასცეს ისეთი განკარგულებები, მათ შორის 56-ე მუხლში ჩამოთვლილი ზომების მიღების ან მე-9 ნაწილით გათვალისწინებული თანამშრომლობის უზრუნველყოფის თაობაზე, რომლებიც პირს დაეხმარება მისი დაცვის მომზადებაში;

(გ) საჭიროების შემთხვევაში უზრუნველყოს დაზარალებულთა და მოწმეთა პირადი ცხოვრების დაცვა და ხელშეუხებლობა, მტკიცებულებათა შენახვა, დაკავებული ან ბრძანების თანახმად საპასუხოდ გამოცხადებულ პირთა და ეროვნულ უშიშროებასთან დაკავშირებული ინფორმაციის დაცვა;

(დ) მისცეს პროკურორს ნება მიიღოს განსაკუთრებული საგამოძიებო ზომები მონაწილე სახელმწიფოს ტერიტორიის ფარგლებში, მე-9 ნაწილით გათვალისწინებული თანამშრომლობაზე ამ სახელმწიფოს თანხმობის გარეშე, თუ დაინტერესებული სახელმწიფოს მოსაზრებათა შეძლებისდაგვარი გათვალისწინებით, წინასწარი წარმოების პალატა დაადგენს, რომ სახელმწიფოს აშკარად არ ძალუძს შეასრულოს მე-9 ნაწილით გათვალისწინებული თხოვნა თანამშრომლობის თაობაზე იმ მიზნით, რომ არ აქვს ორგანო ან სასამართლო ელემენტი, რომელიც უფლებამოსილია ასეთი თხოვნის შესრულებისთვის.

(ე) თუ გაცემულია დაპატიმრების ორდერი ან ბრძანება გამოცხადების შესახებ 58-ე მუხლის თანახმად, მტკიცებულებათა ძალის, აგრეთვე დაინტერესებული მონაწილეების უფლებათა სათანადო გათვალისწინებით, როგორც ეს გათვალისწინებული ამ წესდებით და პროცედურისა და მტკიცების წესებით, მოითხოვოს სახელმწიფოებისგან თანამშრომლობა 93-ე მუხლის 1(კ) პუნქტის თანახმად, რათა მიიღოს დაცვითი ზომები კონფისკაციის მიზნით, კერძოდ, და უმთავრესად, დაზარალებულთა ინტერესებისათვის.

მუხლი 58

წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატის მიერ დაპატიმრების ორდერის ან გამოცხადების შესახებ ბრძანების გაცემა

1. გამოძიების დაწყების შემდეგ ნებისმიერ დროს წინასწარი წარმოების პალატა პროკურორის განცხადების საფუძველზე, გასცემს ამა თუ იმ პირის დაპატიმრების ორდერს, თუ განცხადების და

მტკიცებულებების, ან პროკურორის მიერ წარდგენილი სხვა ინფორმაციის შესწავლის შედეგად იგი დარწმუნდება, რომ:

(ა) არსებობს საკმარისი საფუძველი ვარაუდისა, რომ პირმა ჩაიდინა სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაული; და

(ბ) პირის დაკავება წარმოადგენს აუცილებლობას;

(ი) რათა უზრუნველყონ იქნას პირის გამოცხადება სასამართლო განხილვაზე,

(იი) რათა პირმა ხელი არ შეუშალოს ან საფრთხე არ შეუქმნას გამოძიებას ან სასამართლო განხილვას, ან

(იიი) როდესაც საჭიროა, რათა თავიდან იქნას აცილებულ პირის მიერ დანაშაულის ჩადენის გაგრძელება ან მასთან დაკავშირებული დანაშაულის ჩადენა, რომელიც შედის სასამართლოს იურისდიქციაში და უკავშირდე იგივე გარემოებებს.

2. პროკურორის განცხადება უნდა შეიცავდეს:

(ა) პირის სახელს ან სხვა სათანადო საიდენტიფიკაციო ინფორმაციას;

(ბ) კონკრეტულ მითითებას დანაშაულობებზე, რომლებიც შედიან სასამართლოს იურისდიქციაში და რომელთა ჩადენაში პირი არის ეჭვმიტანილი;

(გ) მოკლედ ჩამოყალიბებულ იმ ფაქტებს, რომლებიც სავარაუდოდ შეადგენენ ზემოხსენებულ დანაშაულებს;

(დ) იმ მტკიცებულებათა და სხვა ინფორმაციის რეზიუმეს, რომლებიც საკმარის საფუძველს იძლევა ვარაუდისთვის, რომ პირმა ჩაიდინა ზემოხსენებული დანაშაულები; და

(ე) იმის მიზეზს, თუ რატომ არის პროკურორი დარწმუნებული პირის დაკავების აუცილებლობაში.

3. დაკავების ორდერი უნდა შეიცავდეს:

(ა) პირის სახელს ან სხვა სათანადო საიდენტიფიკაციო ინფორმაციას;

(ბ) კონკრეტულ მითითებას სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულებზე, რომელთა გამოც გაცემულია პირის დაპატიმრების ორდერი; და

(გ) მოკლედ ჩამოყალიბებულ იმ ფაქტებს, რომლებიც სავარაუდოდ შეადგენს ზემოხსენებულ დანაშაულებს.

4. დაპატიმრების ორდერი ძალაში რჩება მანამ, სანამ სასამართლო სხვაგვარად არ მიუთითებს.

5. დაპატიმრების ორდერის საფუძველზე სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს პირის წინასწარი დაპატიმრება ან პირის დაკავება და გადაცემა მე-9 ნაწილის თანახმად.

6. პროკურორს შეუძლია მიმართოს წინასწარი წარმოების პალატას თხოვნით შესწორებები შეიტანოს დაპატიმრების ორდერში იმგვარად, რომ შეცვალოს განსაზღვრული დანაშაულებათა მითითება ან შეავსოს იგი სხვა დანაშაულობათა მითითებით. თუ წინასწარი წარმოების პალატა დარწმუნდა იმ ვარაუდის გონივრული საფუძვლის არსებობაში, რომ მოცემულმა პირმა ჩაიდინა დანაშაულები,

რომელთა გათვალისწინებითაც უნდა შეიცვალოს ან შეივსოს დაპატიმრების ორდერში მოყვანილ დანაშაულთა მითითება, მას შესაბამისი შესწორებები შეაქვს დაპატიმრების ორდერში.

7. პროკურორს შეუძლია, დაპატიმრების ორდერის მოთხოვნის ალტერნატივის სახით, თხოვნით მიმართოს წარმოების პალატას, რათა ამ უკანასკნელმა გასცეს მოცემული პირის გამოცხადების შესახებ ბრძანება; თუ წინასწარი წარმოების პალატა დარწმუნდა იმ ვარაუდის გონივრული საფუძვლის არსებობაში, რომ მოცემულმა პირმა ჩაიდინა დანაშაული და რომ ბრძანება საკმარისი ზომის პირის გამოცხადების უზრუნველსაყოფად, იგი გასცემს გამოცხადების შესახებ ბრძანებას, გარკვეული პირობებით ან პირობების გარეშე, რომლებიც ზღუდავს თავისუფლებას (ოღონდ არ გულისხმობს დაკავებას) თუ ეს გათვალისწინებულია ეროვნული კანონმდებლობით. ბრძანება უნდა შეიცავდეს:

(ა) პირის სახელს ან სხვა სათანადო საიდენტიფიკაციო ინფორმაციას;

(ბ) პირის გამოცხადების ზუსტ თარიღს;

(გ) სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალ დანაშაულობების კონკრეტულ მითითებას, რომელთა ჩადენაში პირი არის ეჭვმიტანილი; და

(დ) მოკლედ ჩამოყალიბებულ იმ ფაქტების, რომლებიც სავარაუდოდ შეადგენენ დანაშაულს.

ბრძანება გამოცხადების შესახებ ზემოაღნიშნულ პირს უნდა გადაეცეს პირადად.

მუხლი 59

დაპატიმრების პროცედურა სახელმწიფოში, სადაც მოხდა დაპატიმრება

1. მონაწილე სახელმწიფო, რომელმაც მიიღო წინასწარი დაპატიმრების ან დაპატიმრებისა და სამართლებრივი გადაცემის მოთხოვნა, დაუყოვნებლივ მიიღებს შესაბამისი პირის დაპატიმრების ზომებს, თავისი კანონმდებლობის და მე-9 ნაწილის დებულებების შესაბამისად.

2. დაპატიმრებული პირი დაუყოვნებლივ უნდა მიიყვანონ იმ სახელმწიფოს სასამართლო ორგანოში, სადაც მოხდა დაპატიმრება, ხოლო იგი, თავის მხრივ, ამ სახელმწიფოს კანონების შესაბამისად დაადგენს, რომ:

(ა) ორდერი გაცემულია მოცემულ პირს;

(ბ) ეს პირი დაპატიმრებულია სათანადო პროცედურის დაცვით;

(გ) პირის უფლებები დაცული იყო.

3. დაპატიმრებულს უფლება აქვს მიმართოს სახელმწიფოს იმ კომპეტენტურ ორგანოს, სადაც დაპატიმრება მოხდა, შუამდგომლობით სასამართლოსათვის გადაცემამდე დროებითი გათავისუფლების შესახებ.

4. ასეთი განცხადების თაობაზე გადაწყვეტილების მიღებისას, იმ სახელმწიფოს კომპეტენტურმა ორგანომ, სადაც დაპატიმრება მოხდა, უნდა განიხილოს, სავარაუდო დანაშაულის სიმძიმის გათვალისწინებით, არის თუ არა გადაუდებელი და განსაკუთრებული გარემოებები, რომელთა საფუძველზეც გამართლებულია დროებით გათავისუფლება და არსებობს თუ არა აუცილებელი გარანტიები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ამ სახელმწიფოს მიერ პირის სასამართლოსათვის გადაცემის ვალდებულების შესრულებას. იმ სახელმწიფოს კომპეტენტური ორგანოს, სადაც

დაპატიმრება მოხდა, არა აქვს უფლება განიხილოს, იქნა თუ არა დაპატიმრების ორდერი სათანადო წესით გაცემული 58-ე მუხლის პირველი პუნქტის (ა) და (ბ) ქვეპუნქტების თანახმად.

5. წინასწარი წარმოების პალატას უნდა აცნობონ დროებით გათავისუფლების თაობაზე შუამდგომლობის შესახებ ნებისმიერი თხოვნის შესახებ და იგი გასცემს რეკომენდაციებს იმ სახელმწიფოს კომპეტენტური ორგანოსთვის, სადაც დაპატიმრება მოხდა, ეს კომპეტენტური ორგანო გადაწყვეტილების მიღებამდე სრულად ითვალისწინებს ამგვარ რეკომენდაციებს, მათ შორის რეკომენდაციებს პირის გაქცევის თავიდან აცილების ზომების თაობაზე.

6. თუ პირი დროებით გათავისუფლებულ იქნა, წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატას შეუძლია მოითხოვოს პერიოდული მოხსენებები დროებითი გათავისუფლების სტატუსის თაობაზე.

7. მას შემდეგ, რაც სახელმწიფო, სადაც დაპატიმრება მოხდა, პირს სასამართლოს გადაცემის შესახებ მიიღებს გადაწყვეტილებას მოცემული პირი რაც შეიძლება სწრაფად უნდა გადაეცეს სასამართლოს.

მუხლი 60

წინასწარი წარმოება სასამართლოში

1. პირის სასამართლოსათვის გადაცემის, ან პირის სასამართლოში ნებაყოფლობით ბრძანების თანახმად გამოცხადებისას, წინასწარი წარმოების პალატა უნდა დარწმუნდეს, რომ პირს უკვე აცნობეს იმ დანაშაულების შესახებ, რომელთა ჩადენაში იგი არის ეჭვმიტანილი, და წესდებით გათვალისწინებული მისი უფლებების შესახებ, მათ შორის სასამართლო განხილვამდე დროებითი გათავისუფლების თაობაზე შუამდგომლობის უფლების შესახებ.

2. პირს, რომლის მიმართაც გაიცა დაპატიმრების ორდერი, შეუძლია შუამდგომლობით მიმართოს აქვს სასამართლო განხილვამდე დროებითი გათავისუფლების თაობაზე. თუ წინასწარი წარმოების პალატა დარწმუნდება, რომ 58-ე მუხლის პირველ პუნქტში ჩამოთვლილი პირობები დაკმაყოფილებულია, პირი ისევ პატიმრობაში რჩება. თუ პირობები არ არის დაკმაყოფილებული, წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატა პირს ათავისუფლებს, გარკვეული პირობებით ან პირობების გარეშე.

3. წინასწარი წარმოების პალატა პერიოდულად გადასინჯავს თავის დადგენილებას პირის გათავისუფლების ან პატიმრობის შესახებ, და ამგვარად მოიქცევა ნებისმიერ დროს პროკურორის ან პირის მიერ თხოვნის წარდგენის შემთხვევაში. გადასინჯვის შედეგად, მას შეუძლია შეცვალოს თავისი დადგენილება პატიმრობის, გათავისუფლების ან გათავისუფლების პირობების შესახებ, თუ იგი დარწმუნდება, რომ შეცვლილი გარემოებები ამას მოითხოვს.

4. წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატა უნდა დარწმუნდეს, რომ პირი არ იმყოფება სასამართლო განხილვამდე პატიმრობაში გაუმართლებლად დიდი დროის განმავლობაში პროკურორის მიერ გაუმართლებელი დაყოვნების გამო. ამგვარი დაყოვნების შემთხვევაში, სასამართლო განიხილავს პირის გათავისუფლების საკითხს, გარკვეული პირობებით ან პირობების გარეშე.

5. საჭიროების შემთხვევაში, წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატას შეუძლია გასცეს დაპატიმრების ორდერი, რათა უზრუნველყოს გათავისუფლებული პირის დასწრება.

მუხლი 61

სასამართლო განხილვამდე ბრალდებების დადასტურება

1. მე-2 პუნქტის დებულებათა გათვალისწინებით, პირის სასამართლოსათვის გადაცემის ან

სასამართლოში მისი ნებაყოფლობითი გამოცხადების შემდეგ სათანადო ვადაში, წინასწარი წარმოების პალატა გამართავს საქმის მოსმენას იმ ბრალდებათა დადასტურების თაობაზე, რომელთა საფუძველზე პროკურორი აპირებს ბრალდებულის გასამართლებას. საქმის მოსმენა უნდა მოხდეს პროკურორის და ბრალდებული პირის, ასევე მისი დამცველის თანდასწრებით.

2. წინასწარი წარმოების პალატას შეუძლია, პროკურორის მოთხოვნით ან საკუთარი ინიციატივით, გამართოს საქმის მოსმენა იმ ბრალდებების დადასტურების თაობაზე, რომელთა საფუძველზეც პროკურორი აპირებს პირის გასამართლებას, ბრალდებული პირის დასწრების გარეშე, თუ:

(ა) პირმა უარი თქვა სასამართლო განხილვაზე დასწრების უფლებაზე; ან

(ბ) პირი იმალება ან შეუძლებელია მისი ადგილსამყოფელის დადგენა და ამასთანავე ყველა სათანადო ზომა იქნა მიღებული პირის სასამართლოში გამოცხადების უზრუნველყოფისა და მისთვის იმის შეტყობინებისთვის, თუ რა ბრალდებებია წაყენებული მის წინააღმდეგ და რომ გაიმართება საქმის მოსმენა ბრალდებათა დადასტურების თაობაზე.

ამ შემთხვევაში, პირი წარმოდგენილ იქნება ადვოკატის მიერ, თუ წინასწარი წარმოების პალატა გადაწყვეტს, რომ ეს ემსახურება მართლმსაჯულების ინტერესებს.

3. საქმის მოსმენამდე გონივრულ ვადაში, პირს:

(ა) გადასცემენ იმ ბრალდებათა შემცველი დოკუმენტის ასლს, რომელთა საფუძველზე პროკურორი აპირებს პირის გასამართლებას; და

(ბ) აცნობებენ იმ მტკიცებულებათა შესახებ, რომლების გამოუყენებლადაც პროკურორი აპირებს საქმის განხილვის დროს.

წინასწარი წარმოების პალატას შეუძლია გასცეს განკარგულებები საქმის მოსმენის მიზნებისათვის საჭირო ინფორმაციის გახსნის თაობაზე.

4. საქმის მოსმენამდე პროკურორს შეუძლია განაგრძოს გამოძიება და შეცვალოს ან მოხსნას ნებისმიერი ბრალდება. პირს საქმის მოსმენის დაწყებამდე სათანადოდ აცნობენ რომელიმე ბრალდების შეცვლის ან მისი მოხსნის შესახებ. ბრალდების მოხსნის შემთხვევაში, პროკურორი წინასწარი სასამართლო წარმოების პალატას აცნობებს მოხსნის მიზეზების შესახებ.

5. საქმის მოსმენის დროს პროკურორმა ყველა ბრალდება უნდა დაადასტუროს სათანადო მტკიცებულებით, რათა დაადგინოს იმ ვარაუდის არსებითი საფუძველი, რომ პირმა ჩაიდინა დანაშაული, რომელშიც მას ბრალი ედება. პროკურორი შეიძლება დაეყრდნოს დოკუმენტურ ან შეჯამებულ მტკიცებულებებს, და ამ შემთხვევაში არ არის საჭირო იმ მოწმეთა გამოძახება, რომლებიც შემდგომში ჩვენებებს მისცემენ სასამართლოში.

6. საქმის მოსმენის დროს პირს შეუძლია:

(ა) უარყოს ბრალდება;

(ბ) ეჭვი შეიტანოს პროკურორის მიერ წარდგენილ მტკიცებულებაში; და

(გ) წარადგინოს მტკიცებულება.

7. წინასწარი წარმოების პალატა, საქმის მოსმენის შედეგად, გადაწყვეტს, არის თუ არა საკმარისი

მტკიცებულება, რომელიც ქმნის იმ ვარაუდის არსებით საფუძველს, რომ პირმა ჩაიდინა თითოეული დანაშაული, რომელთა ჩადენაში მას ბრალი ედება. თავისი გადაწყვეტილების საფუძველზე წინასწარი წარმოების პალატა:

(ა) ადასტურებს იმ ბრალდებებს, რომელთა მიმართაც იგი დაადგენს საკმარისი მტკიცებულების არსებობას; და გადასცემს პირს სასამართლო პალატას დადასტურებული ბრალდებების საფუძველზე გასამართლების მიზნით;

(ბ) არ ადასტურებს იმ ბრალდებებს, რომელთა მიმართაც იგი დაადგენს საკმარისი მტკიცებულების არარსებობას;

(გ) გადადებს საქმის მოსმენას და პროკურორს მოთხოვს დაადგინოს, აქვს თუ არა მას შესაძლებლობა:

(ი) წარადგინოს დამატებითი მტკიცებულებანი ან განაგრძოს გამოძიება ცალკეულ ბრალდებებთან დაკავშირებით; ან

(იი) შეცვალოს ბრალდება იმის გამო, რომ წარდგენილი მტკიცებულება სავარაუდოდ მიუთითებს სხვა სასამართლოს იურისდიქციაში შემაჯავლი დანაშაულის ჩადენის ფაქტზე.

8. თუ წინასწარი წარმოების პალატა არ ადასტურებს ბრალდებას, ეს ხელს არ უშლის პროკურორს შემდგომში მოითხოვოს ბრალდების დადასტურება, თუ მისი მოთხოვნა დასაბუთებული იქნება დამატებითი მტკიცებულებებით.

9. ბრალდებების დადასტურების შემდეგ, სასამართლო განხილვის დაწყებამდე პროკურორს შეუძლია, წინასწარი წარმოების პალატის ნებართვით და ბრალდებულისთვის შეტყობინების შემდეგ, შეცვალოს ბრალდებები. თუ პროკურორი აპირებს დამატებითი ბრალდებების წარდგენას ან არსებული ბრალდებების უფრო სერიოზული ბრალდებებით შეცვლას, ამ შემთხვევაში უნდა გაიმართოს ამ მუხლით გათვალისწინებული საქმის მოსმენა აღნიშნულ ბრალდებათა დადასტურების თაობაზე. სასამართლო განხილვის დაწყების შემდეგ პროკურორს შეუძლია, სასამართლო პალატის ნებართვით, მოხსნას ბრალდებები.

10. ნებისმიერი წინათ გაცემული ორდერი, რომელიც შეეხება წინასწარი წარმოების პალატის მიერ დაუმტკიცებელ ან პროკურორის მიერ მოხსნილ ბრალდებას, წყვეტს მოქმედებას.

11. როდესაც ბრალდებები დადასტურებულ იქნება ამ მუხლის თანახმად, პრეზიდიუმი ქმნის სასამართლო პალატას, რომელიც, მე-9 პუნქტის და 64-ე მუხლის მე-4 პუნქტის გათვალისწინებით, პასუხისმგებელი იქნება შემდგომი სასამართლო განხილვის გამართვისათვის ჩატარებაზე და შეუძლია შეასრულოს წინასწარი წარმოების პალატის ნებისმიერი ფუნქცია, რომელიც საქმეს შეეხება და შეიძლება გამოყენებულ იქნას ამ განხილვის მსვლელობაში.

ნაწილი 6. სასამართლო გარჩევა

მუხლი 62.

სასამართლო გარჩევის ადგილი

თუ სხვაგვარად არ არის დადგენილი, სასამართლო გარჩევის ადგილი არის სასამართლოს ადგილსამყოფელი.

მუხლი 63.

სასამართლო გარჩევა ბრალდებულის დასწრებით

1. ბრალდებული უნდა დაესწროს სასამართლო გარჩევას.

2. თუ ბრალდებული, რომელიც ესწრება სასამართლოს სხდომას, განაგრძობს სასამართლო გარჩევითვის ხელის შეშლას, სასამართლო პალატას შეუძლია გაამეფოს ბრალდებული და მისცეს მას შესაძლებლობა, თვალი ადევნოს გარჩევის მიმდინარეობას და მისცეს მითითებები დამცველს სასამართლოს სხდომის დარბაზის გარედან, საჭიროების შემთხვევაში საკომუნიკაციო საშუალებების გამოყენების გზით. ასეთი ზომები მიიღება მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში მას შემდეგ, რაც ყველა სხვა გონივრული ზომა ამოა აღმოჩნდება და მხოლოდ ისეთი ხანგრძლივობით, რომელიც აუცილებლობას წარმოადგენს.

მუხლი 64.

სასამართლო წარმოების პალატის ფუნქციები და უფლებამოსილებანი

1. ამ მუხლით გათვალისწინებული სასამართლო წარმოების პალატის ფუნქციები და უფლებამოსილებანი ხორციელდება ამ წესდებისა და პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

2. სასამართლო პალატამ უნდა უზრუნველყოს გარჩევის სამართლიანი და დროული წარმოება, მისი წარმართვა ბრალდებულის უფლებათა სრული დაცვით და დაზარალებულთა და მოწმეთა დაცვის აუცილებლობის გათვალისწინებით.

3. ამ წესდების შესაბამისად საქმის წარმოებაში მიღების შემდეგ სასამართლო პალატამ, რომელსაც განეკუთვნება ამ საქმის განხილვა, უნდა:

(ა) მოეთათბიროს მონაწილეებს და ჩაატაროს ისეთი პროცედურები, რომლებიც საჭიროა საქმის სამართლიანი და დროული გარჩევის ხელშეწყობისათვის.

(ბ) განსაზღვროს სასამართლო გარჩევას გამოსაყენებელი ენა ან ენები; და

(გ) ამ წესდების სხვა შესაბამისი დებულებების გათვალისწინებით, სასამართლო განხილვის დაწყებამდე უზრუნველყოს იმ დოკუმენტების ან ინფორმაციის გახსნა, რომლებიც მანამდე არ იყო გამჟღავნებული, რათა სასამართლო გარჩევისათვის სათანადოდ მომზადებულიყვნენ.

4. სასამართლო წარმოების პალატას, თუ ეს საჭიროა მისი ფუნქციების ეფექტიანი და სამართლიანი შესრულება, შეუძლია წინასწარი საკითხები გადასცეს წინასწარი წარმოების პალატას ან, საჭიროების შემთხვევაში, წინასწარი წარმოების განყოფილების სხვა ხელმისაწვდომ მოსამართლეს.

5. მონაწილეების შეტყობინებისას სასამართლო პალატას, საქმის გარემოებათა მიხედვით, შეუძლია დაადგინოს, მოხდეს ერთზე მეტი ბრალდებულის მიმართ წაყენებული ბრალდებების გაერთიანება თუ ცალ-ცალკე გამოყოფა.

6. სასამართლო გარჩევის დაწყებამდე ან მისი მსვლელობისას სასამართლო პალატას საჭიროების მოხედვით შეუძლია:

(ა) განახორციელოს 61-ე მუხლის მე-11 პუნქტში აღნიშნული წინასწარი წარმოების პალატის ნებისმიერი ფუნქცია;

(ბ) მოითხოვოს მოწმეთა გამოცხადება და მათ მიერ ჩვენების მიცემა, დოკუმენტების ან სხვა

მტკიცებულების წარდგენა, საჭიროებისამებრ, სახელმწიფოთა დახმარების გამოყენებით, როგორც ეს ამ წესდებით არის გათვალისწინებული;

(ვ) უზრუნველყოს კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვა;

(დ) გასცეს განკარგულება იმის შესახებ, რომ წარდგენილ იქნას სასამართლო გარჩევის დაწყებამდე მონაწილეთა მიერ უკვე შეგროვებული ან წარმოდგენილი მტკიცებულებების დამატებითი მტკიცებულებები;

(ე) უზრუნველყოს ბრალდებულის, დაზარალებულთა და მოწმეთა დაცვა; და

(ვ) გადაწყვიტოს საქმესთან დაკავშირებული სხვა საკითხები.

7. სასამართლო გარჩევა ღიად ეწყობა. მაგრამ სასამართლო პალატას შეუძლია დაადგინოს, რომ განსაკუთრებული გარემოებები მოითხოვს პროცესის ზოგიერთი სხდომა დახურულად წარიმართოს 68-ე მუხლში აღნიშნული მიზნებისთვის, ან მტკიცებულებად წარსადგენი კონფიდენციალური ან სენსიტივე ინფორმაციის დაცვის მიზნით.

8. (ა) სასამართლო გარჩევის დაწყებისას სასამართლო წარმოების პალატამ ბრალდებულს უნდა გააცნოს წინასწარი წარმოების პალატის მიერ წინასწარ დადასტურებული ბრალდებები. სასამართლო წარმოების პალატა უნდა დარწმუნდეს, რომ ბრალდებულს შეგნებული აქვს ბრალდების შინაარსი. პალატამ უნდა მისცეს მას შესაძლებლობა 65-ე მუხლის შესაბამისად აღიაროს ბრალი ან არ ცნოს თავი დამნაშავედ.

(ბ) სასამართლო გარჩევის პროცესში თავმჯდომარე მოსამართლეს შეუძლია მისცეს მითითება სასამართლო გარჩევის წარმართვის, მათ შორის სამართლიანობისა და მიუკერძოებლობის უზრუნველყოფის თაობაზე. თავმჯდომარე მოსამართლის მითითებათა გათვალისწინებით, მონაწილეებს შეუძლიათ წარმოადგინონ მტკიცებულებანი ამ წესდების დებულებათა შესაბამისად.

9. სასამართლო პალატას, გარდა ამისა, უფლება აქვს ერთ-ერთი მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე ან საკუთარი ინიციატივით:

(ა) გადაწყვიტოს მტკიცებულების დასაშვებობის ან საქმესთან შესახებობის საკითხი; და

(ბ) მიიღოს ყველა აუცილებელი ზომა საქმის განხილვისას წესრიგის შენარჩუნებისათვის.

10. სასამართლო პალატამ უნდა უზრუნველყოს სასამართლო გარჩევის მსვლელობის ზუსტად ამსახველი დეტალური ოქმის შედგენა, რომლის შენახვა და დაცვა ევალება მდივანს.

მუხლი 65.

პროცედურა ბრალის აღიარების შემთხვევაში

1. როდესაც ბრალდებული აღიარებს ბრალს 64-ე მუხლის მე-8 (ა) პუნქტის შესაბამისად, სასამართლო პალატა განსაზღვრავს:

(ა) გააზრებული აქვს თუ არა ბრალდებულს ბრალის აღიარების ხასიათი და შედეგები;

(ბ) ნებაყოფლობით აღიარა თუ არა ბრალდებულმა ბრალი დამცველთან სათანადო კონსულტაციის შემდეგ;

(ვ) დასტურდება თუ არა ბრალის აღიარება საქმის გარემოებებით, რომლებიც ასახულია:

ი. დოკუმენტებში, რომლებიც შეიცავს პროკურორის მიერ წაყენებული და ბრალდებულის მიერ აღიარებულ ბრალდებებს;

იი. პროკურორის მიერ წარდგენილ ნებისმიერ მასალაში, რომლებიც მხარს უჭერს ბრალდებას და რომლებსაც ადასტურებს ბრალდებული; და

იიი. ნებისმიერ სხვა მტკიცებულებაში, როგორცაა პროკურორის ან ბრალდებულის მიერ წარმოდგენილი მოწმეების ჩვენებები.

2. როდესაც სასამართლო პალატა დაასკვნის, რომ დაცულია პირველ პუნქტში მითითებული პირობები, იგი, ბრალის აღიარებას, ნებისმიერ წარდგენილ მტკიცებულებასთან ერთად, ჩათვლის ყველა იმ არსებითი გარემოების დადასტურებად, რაც საჭიროა იმ დანაშაულის ჩადენის დამტკიცებისთვის, რომელთან დაკავშირებითაც მოხდა ბრალის აღიარება და შეუძლია ბრალდებული პირი დამნაშავედ ცნოს ამ დანაშაულის ჩადენაში.

3. თუ სასამართლო პალატა არ დაასკვნის, რომ დაცულია პირველ პუნქტში მითითებული პირობები, იგი ჩათვლის, რომ ბრალის აღიარება არ მომხდარა და ამ შემთხვევაში გასცემს განკარგულებას სასამართლო გარჩევის გაგრძელების შესახებ ამ წესდებით დადგენილი საქმის განხილვის ჩვეული წესის შესაბამისად და შეუძლია საქმე გადასცეს სხვა სასამართლო პალატას.

4. თუ სასამართლო წარმოების პალატა თვლის, რომ მართლმსაჯულების, კერძოდ კი დაზარალებულთა ინტერესებიდან გამომდინარე, საჭიროა საქმის გარემოებათა უფრო სრულად წარმოდგენა, სასამართლო პალატას შეუძლია:

(ა) სთხოვოს პროკურორს დამატებითი მტკიცებულების წარდგენა მოწმეთა ჩვენებების ჩათვლით; ან

(ბ) გასცეს განკარგულება სასამართლო გარჩევის გაგრძელების შესახებ ამ წესდებით დადგენილი საქმის განხილვის ჩვეული წესის შესაბამისად. ამ შემთხვევაში იგი იხელმძღვანელებს იმით, რომ ბრალის აღიარება არ მომხდარა ჰქონია და შეუძლია საქმე გადასცეს სხვა სასამართლო პალატას.

5. პროკურორსა და დამცველს შორის ნებისმიერ განხილვას ბრალდების შეცვლასთან, ბრალის აღიარებასთან ან დასაკისრებელ სასჯელთან დაკავშირებით, არ აქვს სავალდებულო ძალა სასამართლოსთვის.

მუხლი 66.

უდანაშაულობის პრეზუმფცია

1. ყველა ითვლება უდანაშაულოდ, ვიდრე მისი ბრალი არ დამტკიცდება სასამართლოში არსებული კანონის შესაბამისად.

2. ბრალის მტკიცების ტვირთი ეკისრება პროკურორს.

3. ბრალდებულის მსჯავდებისთვის სასამართლო უნდა დარწმუნდეს, რომ ბრალდებულს ბრალი მიუძღვის დანაშაულის ჩადენაში და ეს არ იწვევს ეჭვს გონივრულ საფუძველზე.

მუხლი 67.

ბრალდებულის უფლებები

1. ნებისმიერი ბრალდების განსაზღვრისას, ბრალდებულს აქვს საჯარო მოსმენის უფლება ამ წესდების დებულებათა გათვალისწინებით, საქმის მიუკერძოებელი და სამართლიანი მოსმენის უფლება და სრული თანასწორობის საფუძველზე, სულ ცოტა, ქვემოთ ჩამოთვლილი გარანტიების უფლება:

(ა) ბრალდებულისათვის სრულად გასაგებ და სალაპარაკო ენაზე სწრაფად და დაწვრილებით აცნობონ მისთვის წაყენებული ბრალდების ხასიათი, საფუძველები და შინაარსი;

(ბ) ჰქონდეს საკმარისი დრო და შესაძლებლობა მოემზადოს დაცვისთვის, აგრეთვე შერჩეულ დამცველთან თავისუფალი და კონფიდენციალური ურთიერთობის შესაძლებლობა;

(გ) გასამართლდეს დაუმართლებელი დაყოვნების გარეშე;

(დ) 63-ე მუხლის მე-2 პუნქტის გათვალისწინებით, დაესწროს სასამართლო სხდომებს და დაიცვას თავი პირადად ან მის მიერ დანიშნული დამცველის მეშვეობით. თუ ბრალდებული არ სარგებლობს დამცველის დახმარებით, აცნობონ მას ამ უფლების შესახებ და ისარგებლოს სასამართლოს მიერ დანიშნული დამცველის დახმარებით ნებისმიერ შემთხვევაში, თუ ამას საჭიროებს მართლმსაჯულების ინტერესები და უსასყიდლოდ, თუ ბრალდებულს არ გააჩნია საკმარისი სახსრები დამცველის მომსახურების ასანაზღაურებლად;

(ე) დაჰკითხოს მის წინააღმდეგ ჩვენების მიმცემი მოწმენი ან ჰქონდეს უფლება მოითხოვოს მათი დაკითხვა, აგრეთვე უფლება გამოიძახოს და დაჰკითხოს მოწმეები, რომლებიც მის მის სასარგებლოდ იძლევიან ჩვენებებს იგივე პირობებით, რომლითაც მის წინააღმდეგ ჩვენების მიმცემი მოწმენი სარგებლობენ. ბრალდებულს ასევე აქვს უფლება წარმოადგინოს თავდაცვის არგუმენტები და სხვა მტკიცებულება, რომელიც დასაშვებია ამ წესდების თანახმად;

(ფ) უსასყიდლოდ ისარგებლოს კვალიფიციური თარჯიმნის დახმარებით და მიიღოს თარგმნილი მასალები, რაც აუცილებელია სამართლიანი სასამართლო გარჩევის უზრუნველსაყოფად იმ შემთხვევაში, როცა საქმის სასამართლო გარჩევისას ან სასამართლოსათვის დოკუმენტის შედგენისას გამოყენებული ენა არ არის ბრალდებულისთვის სრულად გასაგები და არ წარმოადგენს მის სალაპარაკო ენას;

(გ) არ აიძულონ, მისცეს ჩვენება ან ცნოს თავი დამნაშავედ, ჰქონდეს დუმილის უფლება. ამასთან, დუმილი მხედველობაში არ მიიღება ბრალეულობის ან უდანაშაულობის დადგენისას;

(3) ფიცის გარეშე გააკეთოს ზეპირი ან წერილობითი განცხადება საკუთარი თავის დასაცავად; და

(ი) არ დაეკისროს საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი ან უარყოფის ვალდებულება.

2. ინფორმაციის გახსნის სხვა შემთხვევის გარდა, რომელიც გათვალისწინებულია ამ წესდებით, პროკურორი შემდგომი დაგვარად სწრაფად წარუდგენს დაცვას მის განკარგულებაში ან მისი კონტროლის ქვეშ არსებულ მტკიცებულებებს, რომლებიც, მისი აზრით, ადასტურებს ან უნდა ადასტურებდეს ბრალდებულის უდანაშაულობას ან ბრალდებულის ბრალის შემამსუბუქებელ გარემოებებს ან შეიძლება გავლენა მოახდინოს ბრალდების მტკიცებულებათა უტყუარობაზე. ამ პუნქტის გამოყენებასთან დაკავშირებული ნებისმიერი ეჭვი წყდება სასამართლოს მიერ.

მუხლი 68.

დაზარალებულთა და მოწმეთა დაცვა და მათი მონაწილეობა გარჩევაში

1. სასამართლო იღებს სათანადო ზომებს, რათა დაიცვას მსხვერპლთა და დაზარალებულთა

უსაფრთხოება, ფიზიკური და ფსიქიკური ჯანმრთელობა, ღირსება და პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობა. ამ ფუნქციის განხორციელებისას სასამართლო მხედველობაში იღებს საქმესთან დაკავშირებულ ყველა ფაქტორს, მათ შორის ასაკს, გენდერულ ფაქტორს, როგორც ეს განსაზღვრულია მე-2 მუხლის მე-3 პუნქტით და ჯანმრთელობის მდგომარეობას, აგრეთვე დანაშაულის ხასიათს, განსაკუთრებით, როდესაც დანაშაული შეიცავს სექსუალურ ძალადობას, სქესობრივ ძალადობას ან ძალადობას ბავშვების წინააღმდეგ, ოღონდ არ უნდა შემოიფარგლოს მხოლოდ ამ გარემოებებით. პროკურორი იღებს ამგვარ ზომებს განსაკუთრებით აღნიშნული დანაშაულის გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელებისას. ეს ღონისძიებები ზიანს არ უნდა აყენებდეს ან ეწინააღმდეგებოდეს ბრალდებულის უფლებებს და სამართლიანი და მიუკერძოებელი სასამართლო წარმოების პრინციპებს.

2. როგორც 67-ე მუხლით გათვალისწინებული ღია მოსმენის პრინციპიდან გამონაკლისი, სასამართლო პალატებს შეუძლიათ დაზარალებულთა და მოწმეთა ან ბრალდებულის დაცვის მიზნით, სასამართლო განხილვის ნებისმიერი ნაწილი წარმართონ იმ ცამერა და დართონ მტკიცებულების წარდგენის ნება ელექტრონული ან სხვა სპეციალური საშუალებით. კერძოდ, ასეთი ღონისძიებები გატარდება იმ შემთხვევაში, როცა საქმე ეხება გენდერული ძალადობის მსხვერპლს ან ბავშვს, რომელიც წარმოადგენს დაზარალებულს ან მოწმეს, თუ სხვაგვარად არ მიუთითებს სასამართლო, ყველა გარემოების, განსაკუთრებით, დაზარალებულის ან მოწმის მოსაზრებათა გათვალისწინებით.

3. თუ დაზარალებულთა პირად ინტერესებს ადგება ზიანი, სასამართლო ნებას რთავს, მათი მოსაზრებები და ინტერესები წარმოდგენილი და განხილული იქნას სასამართლო განხილვის იმ ეტაპზე, რომელზეც სასამართლო საჭიროდ ჩათვლის და ისეთი ფორმით, რაც ზიანს არ აყენებს ან არ ეწინააღმდეგება ბრალდებულის უფლებებსა და სამართლიან და მიუკერძოებელ სასამართლო წარმოებას. თუ სასამართლო გასამართლებლად ჩათვლის, ამგვარი მოსაზრებები და ეჭვები შეიძლება ჩამოაყალიბონ დაზარალებულთა კანონიერმა წარმომადგენლებმა, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

4. დაზარალებულთა და მოწმეთა დახმარების ჯგუფს შეუძლია პროკურორსა და სასამართლოს შესთავაზოს დაცვის ზომები, უსაფრთხოების უზრუნველყოფის პროცედურები, გაუწიოს კონსულტაცია და სხვაგვარი დახმარება, როგორც ეს მითითებულია 43-ე მუხლის მე-6 პუნქტში.

5. თუ ამ წესდების შესაბამისად მტკიცებულების ან ინფორმაციის გახსნა სერიოზულ საფრთხეს უქმნის მოწმე ან მისი ოჯახის წევრებს, პროკურორს შეუძლია, საქმის მოსმენის დაწყებამდე ჩატარებული ნებისმიერი საპროცესო მოქმედების განსახორციელებლად, არ გამოაშკარავოს ასეთი მტკიცებულება ან ინფორმაცია და მის ნაცვლად წარმოადგინოს მისი რეზიუმე. ამგვარ ზომებს იღებენ ისეთი ფორმით, რომელიც ზიანს არ აყენებს ან არ ეწინააღმდეგება ბრალდებულის უფლებებსა და სამართლიან და მიუკერძოებელ სასამართლო წარმოებას.

6. სახელმწიფოს შეუძლია მოითხოვოს ის აუცილებელი ზომები, რომლებიც უნდა მიიღონ მისი ის მოსამსახურეების ან წარმომადგენლების დასაცავად აგრეთვე კონფიდენციალური ან დელიკატური ინფორმაციის დაცვის ღონისძიებათა განხორციელება.

მუხლი 69. მტკიცებულება

1. ჩვენების მიცემამდე ყოველი მოწმე პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად ვალდებულია იღებს მისცეს უტყუარი ჩვენებები.

2. სასამართლო სხდომაზე მოწმენი ჩვენებებს იძლევიან პირადად, ვინაიდან სხვა რამ არ არის დადგენილი 68-ე მუხლითა და პროცედურისა და მტკიცების წესებით. სასამართლოს ასევე შეუძლია დართოს მოწმეს ნება მისცეს ჩვენება ვივა ვოცე (ზეპირი) ვიდეო ან აუდიო ტექნოლოგიის გამოყენებით გაკეთებული ჩანაწერის სახით, აგრეთვე დოკუმენტების ან წერილობითი ასლების წარდგენის ნება, ამ წესდებით გათვალისწინებული დებულებებისა და პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად. ეს ღონისძიებები ზიანს არ უნდა აყენებდეს ან ეწინააღმდეგებოდეს ბრალდებულის უფლებებს.

3. მხარეებს შეუძლიათ წარმოადგინონ საქმესთან დაკავშირებული მტკიცებულება 64-ე მუხლის შესაბამისად. სასამართლო უფლებამოსილია, მოითხოვოს ყველა იმ მტკიცებულების წარდგენა, რომელსაც ჩათვლის საჭიროდ ჭეშმარიტების დასადგენად.

4. სასამართლოს შეუძლია პროცედურისა და მტკიცებების წესების შესაბამისად გამოიტანოს დადგენილება ნებისმიერი მტკიცებულების მართებულობის ან დასაშვებობის შესახებ; დადგენილების გამოტანისას მხედველობაში მიიღება მტკიცებულების ძალა და ნებისმიერი ზიანი, რომელიც შეიძლება ამ მტკიცებულებამ მიაყენოს სამართლიან სასამართლო გარჩევის ან მოწმის ჩვენების სამართლიან შეფასებას.

5. სასამართლომ პატივი უნდა სცეს და დაიცვას კონფიდენციალობასთან დაკავშირებული პრივილეგიები, რომლებიც გათვალისწინებულია პროცედურისა და მტკიცების წესებით.

6. სასამართლომ არ უნდა მოითხოვოს საყოველთაოდ ცნობილი ფაქტების მტკიცება, მაგრამ საპროცესო წესით უნდა აღნიშნოს ისინი.

7. ამ წესდების ან საერთაშორისოდ აღიარებული ადამიანის უფლებების დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულება ითვლება დაუშვებლად, თუ:

(ა) დარღვევა წარმოშობს სერიოზულ ეჭვს მტკიცებულების უტყუარობის თაობაზე; ან

(ბ) მტკიცებულების დაშვება პირდაპირ ეწინააღმდეგება და სერიოზულ ზიანს მიაყენებს განხილვის კეთილსინდისიერად წარმართვას.

8. სახელმწიფოს მიერ შეგროვებული მტკიცებულების საქმესთან მართებულობის ან დასაშვებობის დადგენისას სასამართლომ არ უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება ამ სახელმწიფოს ეროვნული კანონმდებლობის გამოყენების შესახებ.

მუხლი 70.

მართლმსაჯულების განხორციელების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები

1. სასამართლო ახორციელებს იურისდიქციას ქვემოთ ჩამოთვლილ დანაშაულობებზე, რომლებიც მიმართულია მართლმსაჯულების აღსრულების განხორციელების წინააღმდეგ და ჩადენილია განზრახ:

(ა) ცრუ ჩვენების მიცემა იმის მიერ, ვინც იკისრა სიმართლის თქმის ვალდებულება 69-ე მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად;

(ბ) შეგნებულად ცრუ ან ყალბი მტკიცებულების წარდგენა;

(გ) მოწმეზე მართლსაწინააღმდეგო ზეგავლენის მოხდენა, მოწმის დასწრებისთვის ან ჩვენების მიცემისთვის ხელის შეშლა ან დაბრკოლების შექმნა, მოწმეზე შურისგება მის მიერ ჩვენების მიცემის

გამო ან მტკიცებულების განადგურება ანდა მისი შეგროვებისთვის ხელის შეშლა ან დაბრკოლების შექმნა;

(დ) სასამართლოს თანამდებობის პირისთვის ხელის შეშლა, მისი დაშინება ან მასზე კორუფციული ზეგავლენის მოხდენა, ამ თანამდებობის პირის იძულების ან გადაბირების მიზნით, რათა მან არ შეასრულოს ან არასათანადოდ შეასრულოს მასზე დაკისრებული მოვალეობანი;

(ე) სასამართლოს თანამდებობის პირზე შურისგება ამ ან სხვა თანამდებობის პირის მიერ მოვალეობის შესრულების გამო;

(ფ) სასამართლოს თანამდებობის პირის მიერ თანამდებობრივი მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით ქრთამის გამოძალვა ან ქრთამის აღება.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულობებზე სასამართლოს მიერ იურისდიქციის განხორციელების პრინციპები და პროცედურები განსაზღვრულია პროცედურისა და მტკიცების წესებით. ამ მუხლის შესაბამისად საქმის გარჩევასთან სასამართლოსთვის საერთაშორისო ხელშეწყობის პირობები რეგულირდება მომთხოვნი სახელმწიფოს ეროვნული კანონმდებლობით.

3. დამნაშავედ ცნობის შემთხვევაში, სასამართლოს შეუძლია დანიშნოს სასჯელი თავისუფლების აღკვეთის სახით ვადით არაუმეტეს ხუთი წლისა ან ჯარიმა თანახმად პროცედურისა და მტკიცების წესებისა, ან ორივე ერთად.

4. (ა) თავის სისხლის სამართლის კანონმდებლობას, რომელიც ითვალისწინებს სასჯელის ზომას საგამოძიებო ან სასამართლო წარმოების წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულებისთვის, ყოველი მონაწილე სახელმწიფო გაავრცელებს ამ მუხლში აღნიშნულ მართლმსაჯულების აღსრულების წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულობებზე, რომლებიც ჩადენილია მის ტერიტორიაზე ან მის მოქალაქეთა მიერ;

(ბ) თუ სასამართლო საჭიროდ ჩათვლის, მისი თხოვნით მონაწილე სახელმწიფომ საქმე უნდა გადასცეს თავის კომპეტენტურ ორგანოებს სისხლის სამართლებრივი დევნის განხორციელების მიზნით. აღნიშნული ორგანოები გულდასმით ეკიდებიან ამგვარი საქმეების განხილვას და გამოჰყოფენ საკმარის რესურსებს მათი ეფექტიანი განხილვისთვის.

მუხლი 71.

სანქციები სასამართლოს უპატივცემულობისთვის

1. სასამართლოში გამოცხადებულ პირებს, რომელთაც გამოავლინეს სასამართლოს უპატივცემულობა, მათ შორის ხელი შეუშალოს სასამართლო განხილვას ან სასამართლო მითითებებს, სასამართლოს შეუძლია შეუფარდოს სანქცია იმ ადმინისტრაციული ზომების სახით, გარდა თავისუფლების აღკვეთისა, როგორცაა სასამართლო სხდომის დარბაზიდან დროებით ან მუდმივად გამეფება, ჯარიმა ან პროცედურისა და მტკიცების წესებით გათვალისწინებული სხვა მსგავსი ზომები.

2. პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ზომების გამოყენების წესი განისაზღვრება პროცედურისა და მტკიცების წესებით.

მუხლი 72.

ეროვნული უშიშროების შემცველი ინფორმაციის დაცვა

1. ეს მუხლი გამოიყენება იმ შემთხვევაში, როდესაც სახელმწიფოს ინფორმაციის ან დოკუმენტების გახსნა, ამ სახელმწიფოს მოსაზრებით, ზიანს მიაყენებს მისი სახელმწიფო უშიშროების ინტერესებს.

ასეთად ჩაითვლება აგრეთვე ის შემთხვევები, რომლებიც ხვდება შემდეგი მუხლების რეგულირების სფეროში: მუხლი 56 პუნქტები 2 და 3, მუხლი 61 პუნქტი 3, მუხლი 64 პუნქტი 3, მუხლი 67 პუნქტი 2, მუხლი 68 პუნქტი 6, მუხლი 87 პუნქტი 6 და მუხლი 93; ასევე ის შემთხვევები, რომლებიც წარმოიქმნება სასამართლო გარჩევის ნებისმიერ სხვა ეტაპზე, როდესაც ასეთი გამოაშკარავების საკითხი შეიძლება დადგეს.

2. ეს მუხლი ასევე გამოიყენება იმ შემთხვევაშიც, თუ პირი უარს აცხადებს მოთხოვნილი ინფორმაციის ან მტკიცებულების მიცემაზე, ან გადასცემს საკითხს სახელმწიფოს იმ მოტივით, რომ გახსნა ზიანს მიაყენებს ამ სახელმწიფოს უშიშროების ინტერესებს და დაინტერესებული სახელმწიფო დაადასტურებს, რომ, მისი მოსაზრებით, გახსნა ზიანს მიაყენებს მისი ეროვნული უშიშროების ინტერესებს.

3. ამ მუხლში არაფერი აყენებს ზიანს 54-ე მუხლის 3 (ე) და (ვ) გათვალისწინებულ კონფიდენციალობის მოთხოვნებს ან 73-ე მუხლის გამოყენებას.

4. თუ სახელმწიფო შეიტყობს, რომ საქმის წარმოების რომელიმე ეტაპზე გახსნის პროცესშია ან შეიძლება გაიხსნას ამ სახელმწიფოს ინფორმაცია ან დოკუმენტები, რაც, მისი მოსაზრებით, ზიანს მიაყენებს მისი სახელმწიფო უშიშროების ინტერესებს, ამ სახელმწიფოს აქვს ჩარევის უფლება იმ მიზნით, რომ მიაღწიოს საკითხის გადაწყვეტას ამ მუხლით გათვალისწინებული წესით.

5. თუ სახელმწიფოს მოსაზრებით ინფორმაციის გახსნა ზიანს მიაყენებს მისი სახელმწიფო უშიშროების ინტერესებს, ამ სახელმწიფომ პროკურორთან, დაცვასთან ან წინასწარი წარმოების პალატასთან ანდა სასამართლო პალატასთან თანამშრომლობით, შესაბამისად კონკრეტული საქმის მიხედვით, უნდა მიიღოს ყველა გონივრული ზომა საკითხის გადაჭრისთვის თანამშრომლობის გზით. ეს ზომები შეიძლება მოიცავდეს:

(ა) მოთხოვნის შეცვლას ან დაზუსტებას;

(ბ) სასამართლოს მიერ მოთხოვნილი ინფორმაციის ან მტკიცებულების საქმეში დაშვებადობის საკითხის დადგენას, ან იმის დადგენას, შეიძლება თუ არა მოპოვებული იქნას ან თუნდაც უკვე მოპოვებულია თუ არა, საქმესთან დაკავშირებული მტკიცებულება, შესაბამისი სახელმწიფოს გარდა, სხვა წყაროს მეშვეობით.

(გ) ინფორმაციის ან მტკიცებულების მოპოვებას სხვა წყაროს მეშვეობით ან სხვა ფორმით; ან

(დ) შეთანხმების მიღწევას დახმარების გაწევის პირობებზე, მათ შორის, გარდა სხვა საკითხებისა, ინფორმაციის მიწოდება რეზიუმეს ან გადამუშავებული სახით, გახსნასთან დაკავშირებით შეზღუდვების დაწესება, საქმის წარმოება იმ ცამერა ან ეხ პარტე ან ამ წესდებით ან წესებით დაშვებული სხვა დაცვითი ზომები.

6. თანამშრომლობის გზით საკითხის გადაჭრისთვის ყველა გონივრული ზომის მიღების შემდეგ, თუ სახელმწიფო თვლის, რომ არ არსებობს არავითარი საშუალება ან პირობა იმისათვის, რომ ინფორმაცია ან დოკუმენტები მოპოვებული ან გახსნილი იქნას მისი სახელმწიფო უშიშროების ინტერესებისთვის ზიანის მიუყენებლად, მან უნდა აცნობოს პროკურორს ან სასამართლოს მის მიერ ამგვარი გადაწყვეტილების მიღების კონკრეტული მიზეზები, თუ მიზეზების კონკრეტული ასახვა თავად არ გამოიწვევს ზიანის მიყენებას ამ სახელმწიფოს უშიშროების ინტერესებისთვის.

7. თუ ამის შემდგომ სასამართლო დაადგენს, რომ მტკიცებულებას აქვს საქმესთან შეხება, და საჭიროა ბრალდებულის დამნაშავეობის ან უდანაშაულობის დასადგენად, სასამართლოს შეუძლია მიიღოს შემდეგი ზომები:

(ა) თუ ინფორმაციის ან დოკუმენტის გახსნის შესახებ თხოვნა წარმოდგენილია მე-9 ნაწილით გათვალისწინებული თანამშრომლობის თხოვნის ან მე-2 პუნქტში აღნიშნულ გარემოებათა შესაბამისად, და სახელმწიფომ წარმოადგინა 93-ე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული უარის საფუძველი:

ი. სასამართლოს შეუძლია, მე-7 (ა)(ი) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული რაიმე დასკვნის გამოტანამდე მოითხოვოს შემდგომი კონსულტაციები სახელმწიფოს არგუმენტების განხილვის მიზნით, რაც შეიძლება საქმის გარემოებათა მიხედვით, გულისხმობდეს განხილვას იმ ცამერა და ეხ პარტე.

იი. თუ სასამართლო დაასკვნის, რომ მოცემული საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე, სახელმწიფო, წარმოადგენს რა 93-ე მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული უარის საფუძველს, არ მოქმედებს ამ წესდებით დადგენილ ვალდებულებათა შესაბამისად, სასამართლოს შეუძლია ასეთი დასკვნის გამოტანის საფუძველების მითითებით ეს საკითხი გადასცეს 87-ე მუხლის მე-7 პუნქტის შესაბამისად,; და

იიი. ბრალდებულის საქმის სასამართლო გარჩევის პროცესში, სასამართლოს ფაქტის არსებობის ან არარსებობის თაობაზე შეუძლია გამოიტანოს ისეთი დასკვნა, როგორც გამართლებული იქნება მოცემულ გარემოებებში; ან

(ბ) ყველა სხვა სახის გარემოებისას:

ი. გასცეს ბრძანება გახსნის შესახებ; ან

იი. იმ ნაწილთან დაკავშირებით, რაზედაც არ გაცემულა გახსნის შესახებ ბრძანება, ბრალდებულის საქმის სასამართლო გარჩევის პროცესში, ფაქტის არსებობის ან არარსებობის თაობაზე სასამართლოს გამოაქვს ისეთი დასკვნა, როგორც გამართლებული იქნება მოცემულ გარემოებებში.

მუხლი 73.

მესამე მხარის ინფორმაცია ან დოკუმენტები

თუ სასამართლო მონაწილე სახელმწიფოს სთხოვს, მიაწოდოს მისი გამგებლობის, განკარგულების ან კონტროლის ქვეშ არსებული დოკუმენტი ან ინფორმაცია, რომელიც რომელიმე სახელმწიფომ, მთავრობათაშორისმა ორგანიზაციამ ან საერთაშორისო ორგანიზაციამ გაუხსნა მას კონფიდენციალურად, ეს მონაწილე სახელმწიფო სთხოვს ამ დოკუმენტის ან ინფორმაციის მიმწოდებელს გახსნის თანხმობას. თუ მიმწოდებელი მონაწილე სახელმწიფოა, იგი უნდა დათანხმდეს ინფორმაციის ან დოკუმენტის გახსნაზე ან აიღოს ვალდებულება გახსნის საკითხი გადაჭრას სასამართლოსთან ერთად, 72-ე მუხლის დებულებათა გათვალისწინებით. თუ მიმწოდებელი არ არის ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფო და უარს აცხადებს გახსნის თანხმობის მიცემაზე, შესაბამისმა სახელმწიფომ სასამართლოს უნდა აცნობოს, რომ მას არ შეუძლია ინფორმაციის ან დოკუმენტის გაცემა კონფიდენციალობის დაცვის თაობაზე მიმწოდებელი სახელმწიფოს წინაშე მანამდე ნაკისრი ვალდებულების გამო.

მუხლი 74.

მოთხოვნები გადაწყვეტილების მიღებისთვის

1. სასამართლო წარმოების პალატის ყველა მოსამართლე ესწრება სასამართლო გარჩევის ყველა ეტაპს და ყველა თათბირს. პრეზიდიუმს შეუძლია ცალკეულ შემთხვევებში, არსებულ შესაძლებლობათა გათვალისწინებით დანიშნოს ერთი ან მეტი სათადარიგო მოსამართლე, რომელიც დაესწრება სასამართლო წარმოების ყოველ ეტაპს და შეცვლის სასამართლო პალატის წევრს, თუ ამ უკანასკნელს

არ შეუძლია დასწრების გაგრძელება.

2. სასამართლო პალატა გადაწყვეტილებას იღებს მის მიერ მტკიცებულებებისა და მთელი საქმის წარმოების შეფასების საფუძველზე. გადაწყვეტილება არ უნდა სცილდებოდეს ბრალდებების შემცველ დოკუმენტში ან ამ დოკუმენტის შესწორებებში ასახული ფაქტებისა და გარემოებების ფარგლებს. სასამართლოს შეუძლია გადაწყვეტილება გამოიტანოს მხოლოდ იმ მტკიცებულების საფუძველზე, რომელიც მის წინაშე წარმოდგენილი და განხილული იქნა სასამართლო გარჩევის პროცესში.

3. მოსამართლეები უნდა ეცადონ გადაწყვეტილების გამოტანისას მიაღწიონ ერთსულოვნებას, რომლის არარსებობის შემთხვევაში გადაწყვეტილებას იღებს მოსამართლეთა უმრავლესობა.

4. სასამართლო პალატის თათბირები ფარული რჩება.

5. გადაწყვეტილება მიიღება წერილობითი ფორმით და მოიცავს სასამართლო წარმოების პალატის სრულ და დასაბუთებულ დადგენილებას მტკიცებულებათა და დასკვნების საფუძველზე. სასამართლო პალატას გამოაქვს ერთადერთი გადაწყვეტილება. ერთსულოვნების არარსებობის შემთხვევაში, სასამართლო პალატის გადაწყვეტილება უნდა შეიცავდეს უმრავლესობისა და უმცირესობის მოსაზრებებს. გადაწყვეტილება ან მისი რეზიუმე ცხადდება სასამართლოს ღია სხდომაზე.

მუხლი 75

დაზარალებულთათვის ზიანის ანაზღაურება

1. სასამართლო აწესებს პრინციპებს დაზარალებულთათვის ან მათთან მიმართებით მიყენებულ ანაზღაურების თაობაზე, მათ შორისაა რესტიტუცია, კომპენსაცია და რეაბილიტაცია. ამ საფუძველზე თავის გადაწყვეტილებაში სასამართლოს შეუძლია, წარდგენილი მოთხოვნის ან გამონაკლის შემთხვევებში საკუთარი ინიციატივით, დაადგინოს დაზარალებულთათვის ან მათთან მიმართებით მიყენებული ნებისმიერი ზარალის, დანაკარგის ან ზიანის ფარგლები და მოცულობა და მიუთითებს იმ პრინციპებს, რომელთა საფუძველზეც მოქმედებს.

2. სასამართლოს შეუძლია დადგენილებით უშუალოდ მსჯავრდებულს დააკისროს დაზარალებულთათვის ან მათთან მიმართებით მიყენებული ზარალის ანაზღაურება, მათ შორის, რესტიტუციის, კომპენსაციისა და რეაბილიტაციის სახით. საჭიროების შემთხვევაში, სასამართლოს შეუძლია გამოიტანოს დადგენილება იმის თაობაზე, რომ ზარალის ანაზღაურება მოხდეს 79-ე მუხლით გათვალისწინებული მიზნობრივი ფონდიდან.

3. ამ მუხლის შესაბამისად დადგენილების გამოტანამდე, სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს და გაითვალისწინოს მსჯავრდებულის, დაზარალებულების სხვა დაინტერესებული პირებისა და დაინტერესებული სახელმწიფოების ან მათი სახელით მოქმედთა წარდგინებები.

4. ამ მუხლის შესაბამისად თავისი უფლებამოსილების განხორციელებისას სასამართლოს, სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულის ჩადენისთვის პირის დამნაშავედ ცნობის შემდეგ, შეუძლია დაადგინოს, არის თუ არა საჭირო 93-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ზომების მიღება ამ მუხლის შესაბამისად მის მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილების აღსრულებისთვის.

5. მონაწილე სახელმწიფო ამ მუხლით გათვალისწინებულ გადაწყვეტილებას შეასრულებს ისე, რომ 109-ე მუხლის დებულებები გამოიყენებოდეს ამ მუხლის მიმართ.

6. ამ მუხლში არაფერი შეიძლება განიმარტოს, როგორც ზიანის მიყენება დაზარალებულთა უფლებებისთვის, რომლებიც ეროვნული ან საერთაშორისო სამართლითაა აღიარებული.

მუხლი 76.

სასჯელის მისჯა

1. ბრალდებულის დამნაშავედ ცნობის შემთხვევაში, სასამართლო პალატა განიხილავს შესაბამისი სასჯელის დანიშვნის საკითხს და მხედველობაში იღებს სასამართლო წარმოებისას წარმოდგენილ მტკიცებულებებს და სხვა წარდგინებებს, რომლებსაც მნიშვნელობა აქვს სასჯელის დანიშვნისთვის.

2. 65-ე მუხლის გამოყენების შემთხვევების გარდა, სასამართლო გარჩევის წარმოების დასრულებამდე, სასამართლო პალატას შეუძლია საკუთარი ინიციატივით და პროკურორის ან ბრალდებულის თხოვნით ვალდებულია ჩაატაროს დამატებითი სასამართლო მოსმენა ნებისმიერ დამატებით მტკიცებულების ან წარდგინების განსახილველად, რომლებსაც მნიშვნელობა აქვთ სასჯელის დანიშვნისთვის, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

3. მე-2 პუნქტის გამოყენების შემთხვევაში, 75-ე მუხლის საფუძველზე გაკეთებული ნებისმიერი წარდგინება განიხილება მე-2 პუნქტში აღნიშნულ დამატებითი მოსმენის და, თუ საჭიროა, ნებისმიერი ახალი მოსმენის დროს.

4. სასჯელი ცხადდება საჯაროდ და, შესაძლებლობის შემთხვევაში, ბრალდებულის თანდასწრებით.

ნაწილი 7. სასჯელის ზომები

მუხლი 77

გამოყენებადი სასჯელის ზომები

1. 110-ე მუხლის გათვალისწინებით, სასამართლოს შეუძლია ამ წესდებას მე-5 მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩამდენ პირს მიუყენოს შემდეგი სასჯელის ზომა:

(ა) თავისუფლების აღკვეთა გარკვეული ვადით, რაც აღირიცხება წლების რაოდენობით, რომელიც არ უნდა აღემატებოდეს 30 წელს; ან

(ბ) უვადო თავისუფლების აღკვეთა, როდესაც ეს გამართლებულია დანაშაულის უკიდურესი სიმძიმით და დამნაშავეს ინდივიდუალური გარემოებებით.

2. თავისუფლების აღკვეთის გარდა, სასამართლოს შეუძლია დანიშნოს:

(ა) ჯარიმა პროცედურისა და მტკიცების წესებით გათვალისწინებული კრიტერიუმების შესაბამისად;

(ბ) ჩადენილი დანაშაულის შედეგად პირდაპირი ან არაპირდაპირი გზით მიღებული შემოსავლის, ქონების ან აქტივების კონფისკაცია, მესამე მხრის ბონა ფიდე მონაწილეთა უფლებებისათვის ზიანის მიუყენებლად.

მუხლი 78

სასჯელის ზომის განსაზღვრა

1. სასჯელის განსაზღვრისას სასამართლო, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად, მხედველობაში მიიღებს ისეთ ფაქტორებს, როგორცაა დანაშაულის სიმძიმე და მსჯავრდებულის პიროვნება.

2. თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის განსაზღვრისას, სასამართლო მას ჩაუთვლის სასამართლოს ბრძანების საფუძველზე წინასწარი პატიმრობაში ყოფნის დროს, თუ იგი არსებობს. სასამართლოს შეუძლია ჩათვალოს დანაშაულის საფუძვლის შემადგენელ ქმედებასთან დაკავშირებით პატიმრობაში ყოფნის ნებისმიერი სხვა დრო.

3. პირის რამდენიმე დანაშაულის ჩადენისათვის მსჯავრდების ცნობის შემთხვევაში სასამართლო განსაზღვრავს სასჯელს თითოეული დანაშაულისათვის და ერთობლივ სასჯელს, რომლითაც განსაზღვრულია თავისუფლების აღკვეთის მთლიანი ვადა. ეს ვადა არ უნდა იყოს დანიშნულ უმაღლეს ინდივიდუალურ სასჯელზე ნაკლები და არ უნდა აღემატებოდეს 30 წლით თავისუფლების აღკვეთის ან 77-ე მუხლის 1 (ბ) პუნქტის შესაბამისად დანიშნულ უვადო თავისუფლების უვადო აღკვეთის სახით სასჯელის ზომას.

მუხლი 79

მიზნობრივი ფონდი

1. მიზნობრივი ფონდი დაარსდება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის გადაწყვეტილებით, სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულებისაგან დაზარალებულთა და მათი ოჯახების სასარგებლოდ.

2. სასამართლოს შეუძლია გასცეს განკარგულება ჯარიმების ან კონფისკაციის გზით ჩამორთმეული ფულადი სახსრების და სხვა ქონების მიზნობრივი ფონდისათვის გადაცემის თაობაზე.

3. მიზნობრივი ფონდის მართვა წარმოებს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მიერ დადგენილი კრიტერიუმების შესაბამისად.

მუხლი 80

ეროვნულ დონეზე სასჯელის ზომისა და ეროვნული კანონების გამოყენებისათვის ზიანის მიყენება

წესდების ამ ნაწილში არაფერი ზიანს არ აყენებს სახელმწიფოთა მიერ მათი ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული სასჯელის ზომების ან სახელმწიფოთა იმ კანონების გამოყენებას, რომლებიც არ ითვალისწინებს ამ ნაწილში განსაზღვრულ სასჯელის ზომებს.

ნაწილი 8. გასაჩივრება და გადასინჯვა

მუხლი 81

გამამართლებელი ან გამამტყუნებელი განაჩენის ან სასჯელის გასაჩივრება

1. 74-ე მუხლის თანახმად გამოტანილი განაჩენი შეიძლება სააპელაციო წესით გასაჩივრდეს პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად შემდეგი სახით:

(ა) პროკურორს შეუძლია აპელაცია შეიტანოს შემდეგი საფუძვლებით:

(ი) პროცესუალური შეცდომა,

(იი) შეცდომა ფაქტში, ან

(იიი) შეცდომა სამართალში;

(ბ) პირს, რომელიც დამნაშავედ ცნეს ან მისი სახელით მოქმედ პროკურორს შეუძლია აპელაცია

შეიტანოს შემდეგი საფუძვლებით:

(ი) პროცესუალური შეცდომა,

(იი) შეცდომა ფაქტში,

(იიი) შეცდომა სამართალში, ან

(ივ) სხვა ნებისმიერი საფუძვლით, რომელიც ეჭვქვეშ აყენებს სასამართლო გარჩევის ან განაჩენის სამართლიანობაზე ან სანდოობაზე.

2. (ა) განაჩენი, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად, შეიძლება სააპელაციო წესით გასაჩივროს პროკურორმა ან პირმა, რომელიც დამნაშავედ ცნეს დანაშაულისა და განაჩენის არაადეკვატურობის საფუძვლით;

(ბ) თუ განაჩენის გასაჩივრების წესით განხილვისას სასამართლო ჩათვლის, რომ არსებობს დამნაშავედ ცნობის შესახებ გადაწყვეტილების მთლიანად ან ნაწილობრივ გაუქმების საფუძველი, მას შეუძლია შესთავაზოს პროკურორს და პირს, რომელიც დამნაშავედ ცნეს, წარადგინონ 81-ე მუხლის პირველი პუნქტის (ა) და (ბ) ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული საფუძვლები, და შეუძლია გამოიტანოს დამნაშავედ ცნობის შესახებ გადაწყვეტილება 83-ე მუხლის თანახმად;

(გ) იგივე პროცედურა გამოიყენება, როდესაც, მე-2(ა) პუნქტის შესაბამისად გასაჩივრების წესით განხილვისას, სასამართლო ჩათვლის, რომ არსებობს სასჯელის შემსუბუქების საფუძვლები.

3. (ა) თუ სასამართლო პალატა სხვაგვარად არ მიუთითებს პირი, რომელიც დამნაშავედ ცნეს, პატიმრობაში რჩება აპელაციის განხილვამდე;

(ბ) როდესაც პირის, რომელიც დამნაშავედ ცნეს პატიმრობაში ყოფნის დრო აღემატება დანიშნულ თავისუფლების აღკვეთის სასჯელს, იგი უნდა გათავისუფლდეს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც პროკურორს ასევე შეაქვს აპელაცია, რის გამოც გათავისუფლება შეიძლება მოხდეს მხოლოდ ქვემოთმოყვანილი (გ) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული პირობებით;

(გ) გამართლების შესახებ გადაწყვეტილების გამოტანის შემთხვევაში, ბრალდებული დაუყოვნებლივ უნდა გათავისუფლდეს, შემდეგი პირობებით:

(ი) განსაკუთრებულ გარემოებებში, კერძოდ, გაქცევის კონკრეტული საფრთხის, წაყენებული ბრალდების სერიოზულობისა და აპელაციის წარმატების შესაძლებლობის გათვალისწინებით სასამართლო პალატას, პროკურორის თხოვნით, შეუძლია გაახანგრძლივოს პირის პატიმრობაში ყოფნა აპელაციის განხილვამდე,

(იი) (გ) (ი) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სასამართლო პალატის გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

4. მე-3 პუნქტის (ა) და (ბ) ქვეპუნქტების დებულებების გათვალისწინებით, გადაწყვეტილების ან განაჩენის აღსრულება უნდა შეჩერდეს აპელაციის შეტანისათვის და გასაჩივრების წესით გათვალისწინებული დროის განმავლობაში.

მუხლი 82

სხვა გადაწყვეტილებათა გასაჩივრება

1. ყოველ მხარეს, პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად, შეუძლია ნებისმიერი შემდეგი გადაწყვეტილებების გასაჩივრება:

(ა) გადაწყვეტილება იურისდიქციისა და დასაშვებობის შესახებ;

(ბ) გადაწყვეტილება იმ პირის გათავისუფლების ან გათავისუფლების აკრძალვის თაობაზე, რომელიც ძიებაში იმყოფება ან რომლის მიმართაც წარმოებს სასამართლო გარჩევა;

(გ) 56-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად გამოტანილი წინასწარი წარმოების პალატის გადაწყვეტილება საკუთარი ინიციატივით მოქმედების შესახებ;

(დ) გადაწყვეტილება იმ საკითხის თაობაზე, რომელიც მნიშვნელოვანწილად გავლენას ახდენს სასამართლო გარჩევის სამართლიანად და სწრაფად წარმართვაზე ან მის შედეგზე, ან რომელთანაც დაკავშირებითაც სააპელაციო პალატის მიერ დაუყოვნებლივ მიღებულ გადაწყვეტილებას შეუძლია, წინასწარი წარმოების პალატის ან სასამართლო პალატის აზრით, ხელი შეუწყოს საქმის გარჩევის არსებით წინსვლას.

2. წინასწარი წარმოების პალატის მიერ 57-ე მუხლის მე-3(დ) პუნქტის თანახმად გამოტანილი გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივროს დაინტერესებულმა სახელმწიფომ ან პროკურორმა, წინასწარი წარმოების პალატის ნებართვით. აპელაცია განიხილება გადაუდებელი წესით.

3. გასაჩივრება თავისთავად არ იწვევს სასამართლო გარჩევის შეჩერებას, თუ სააპელაციო პალატა არ მიიღებს დადგენილებას ასეთი თხოვნის პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

4. დაზარალებულთა კანონიერ წარმომადგენელს, მსჯავრდებულს ან ბონა ფიდე მესაკუთრეს, რომელსაც ზარალი მიადგა 75-ე მუხლის თანახმად გამოტანილი გადაწყვეტილების შედეგად, შეუძლიათ გაასაჩივრონ გადაწყვეტილება მიყენებული ზარალის ანაზღაურების შესახებ, როგორც ეს გათვალისწინებულია პროცედურისა და მტკიცების წესებით.

მუხლი 83

სააპელაციო წარმოება

1. 81-ე და ამ მუხლის შესაბამისად სასამართლო წარმოების მიზნებისათვის, სააპელაციო პალატას ენიჭება სასამართლო პალატის ყველა უფლებამოსილება.

2. თუ სააპელაციო პალატა დაასკვნის, რომ გასაჩივრებული სასამართლო გარჩევა უსამართლო იყო, იმ გაგებით, რომ მან ექვევქემ დააყენა გადაწყვეტილების ან განაჩენის სანდოობა, ან რომ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების ან განაჩენის გამოტანისას დაშვებული იყო ფაქტში, ან კანონში შეცდომები ან პროცესუალური დარღვევა, მას შეუძლია:

(ა) გააუქმოს ან შეცვალოს გადაწყვეტილება ან განაჩენი; ან

(ბ) დანიშნოს ახალი სასამართლო გარჩევა სხვა სასამართლო პალატის მიერ.

ამ მიზნებისათვის, სააპელაციო პალატას შეუძლია საქმის ფაქტობრივ გარემოებებთან დაკავშირებული სადავო საკითხი დაუბრუნოს თავდაპირველ სასამართლო პალატას მისი გარკვევის და შემდგომ სააპელაციო პალატისადმი შესაბამისი დასკვნის წარდგენის მიზნით, ან თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულება სადავო საკითხის გადასაწყვეტად. როდესაც გადაწყვეტილება ან განაჩენი გასაჩივრებული არის მხოლოდ მსჯავრდებულის ან მისი სახელით მოქმედი პროკურორის მიერ, არ შეიძლება ასეთი გადაწყვეტილება ან განაჩენი შეცვალოს ამ პირის საზიანოდ.

3. თუ განაჩენის გასაჩივრების განხილვისას სააპელაციო პალატა დაასკვნის, რომ განაჩენი დანაშაულთან არაადეკვატურია, მას შეუძლია შეცვალოს განაჩენი მე-7 ნაწილის შესაბამისად.

4. სააპელაციო პალატის გადაწყვეტილებას იღებენ მოსამართლეთა ხმების უმრავლესობით და აცხადებენ ღია სხდომაზე. გადაწყვეტილებაში აღნიშნულია მისი გამოტანის საფუძვლები. თუ ერთსულოვნება ვერ იქნება მიღწეული, სააპელაციო პალატის გადაწყვეტილება უნდა შეიცავდეს უმრავლესობისა და უმცირესობის შეხედულებებს, მაგრამ ყოველ მოსამართლეს შეუძლია გამოთქვას ცალკეული ან განსხვავებული მოსაზრება სამართლებრივ საკითხებზე.

5. სააპელაციო პალატას შეუძლია თავისი გადაწყვეტილება გამოაცხადოს იმ პირის დაუსწრებლად, რომელიც გაამართლეს ან დამნაშავედ ცნეს.

მუხლი 84

გამამტყუნებელი განაჩენის ან სასჯელის გადასინჯვა

1. პირს, რომელიც დამნაშავედ ცნეს პირის ან, მისი გარდაცვალების შემდეგ, მეუღლეს, მშობლებს ან რომელიმე პირს, რომელიც ბრალდებულის გარდაცვალების დროს ცოცხალი იყო და რომელმაც ბრალდებულისგან მიიღო მკაფიო წერილობითი მითითება ამგვარი სარჩელის შეტანის თაობაზე, შეუძლიათ მიმართონ სააპელაციო პალატას გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანის შესახებ საბოლოო გადაწყვეტილების ან სასჯელის გადასინჯვის მოთხოვნით, შემდეგი საფუძვლებით:

(ა) აღმოჩნდა ახალი მტკიცებულებები, რომლებიც:

(ი) არ იყო ხელმისაწვდომი სასამართლო გარჩევის დროს, და პასუხისმგებლობა ამგვარი ხელმიუწვდომლობისათვის არ შეიძლება მთლიანად ან ნაწილობრივ შუამდგომლობის წარმდგენ მხარეს დაეკისროს; და

(იი) არის საკმაოდ მნიშვნელოვანი, ვინაიდან, სასამართლო გარჩევისას მათი წარდგენის შემთხვევაში, სასამართლო გამოიტანდა სხვაგვარ ვერდიქტს;

(ბ) დადგინდა, რომ გავლინდა იმის დამადასტურებელი ახალი ფაქტები, რომ გადაწყვეტი მტკიცებულება, რომელიც მხედველობაში მიიღეს სასამართლო გარჩევის დროს და რომელზეც დამოკიდებულია გამამტყუნებელი განაჩენი, იყო ყალბი, მოგონილი ან ფალსიფიცირებული;

(გ) თუ ერთმა ან რამდენიმე მოსამართლემ, რომლებიც მონაწილეობდნენ გამამტყუნებელი განაჩენის გამოტანაში ან ბრალდების დამტკიცებაში, ამ საქმის განხილვის დროს ჩაიდინა სერიოზული გადაცდომა ან თავისი ვალდებულებების სერიოზული დარღვევა, რომლის სიმძიმე საკმარისია, რათა საფუძვლად დაედოს ამ მოსამართლის ან მოსამართლეთა თანამდებობიდან გათავისუფლებას, 46-ე მუხლის თანახმად.

4. სააპელაციო პალატას შეუძლია უარყოს შუამდგომლობა თუ მას დაუსაბუთებლად მიიჩნევს. თუკი ის გადაწყვეტს, რომ შუამდგომლობა არსებითად დასაბუთებულია, მას, საჭიროების შემთხვევაში, შეუძლია:

(ა) ხელმოკრედ მოიწვიოს თავდაპირველი სასამართლო პალატა;

(ბ) შეადგინოს ახალი სასამართლო პალატა; ან

(გ) შეინარჩუნოს იურისდიქცია ამ საქმის მიმართ, იმ მიზნით, რომ პროცედურისა და მტკიცების წესების თანახმად მონაწილეთა მოსმენის შემდეგ, გადაწყვიტოს შეიძლება თუ არა გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გადასინჯვა.

მუხლი 85

კომპენსაცია დაპატიმრებული ან სასჯელმისჯილი პირის მიმართ

1. ნებისმიერ პირს, რომელიც გახდა უკანონო დაპატიმრების ან პატიმრობაში ყოლის მსხვერპლი, აქვს სასარჩელო ძალის მქონე კომპენსაციის უფლება.

2. როდესაც პირი სასამართლოს საბოლოო გადაწყვეტილებით დამნაშავედ ცნეს სისხლის სამართლის დანაშაულის ჩადენაში, და თუ შემდგომში მის მიმართ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენი გაუქმდა იმ საფუძველით, რომ ახალი ან ახლად აღმოჩენილი ფაქტი სარწმუნოდ მიუთითებს სასამართლო შეცდომის არსებობას, პირს, რომელიც სასჯელს იხდიდა ამგვარი გამამტყუნებელი განაჩენის შედეგად, მიეცემა კანონიერი კომპენსაცია, თუ არ დამტკიცდა, რომ უცნობი გარემოება თავის დროზე აღმოუჩენლობა მთლიანად ან ნაწილობრივ ამ პირის მიზეზით არ გამოვლინდა.

3. განსაკუთრებულ გარემოებებში, როდესაც სასამართლო აღმოაჩენს, სერიოზული და აშკარა სასამართლო შეცდომის არსებობის დამადასტურებელ სარწმუნო ფაქტებს მას შეუძლია თავისი შეხედულებისამებრ, პროცედურისა და მტკიცების წესებით დადგენილი კრიტერიუმების შესაბამისად, კომპენსაცია დაუნიშნოს პირს, რომელიც პატიმრობიდან გაათავისუფლებს საბოლოო გამამართლებელი გადაწყვეტილების საფუძველზე ან ამ მიზეზით სასამართლო წარმოების შეწყვეტის შედეგად.

ნაწილი 9. საერთაშორისო თანამშრომლობა და სასამართლო დახმარება

მუხლი 86

თანამშრომლობის ზოგადი ვალდებულება

მონაწილე სახელმწიფოები, ამ წესდების დებულებების შესაბამისად, ყოველმხრივ თანამშრომლობენ სასამართლოს თან მის იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულების გამოძიების წარმოების და ამ დანაშაულთა გამო სისხლისსამართლებრივი დევნის პროცესებში.

მუხლი 87

თანამშრომლობის თხოვნა: ზოგადი დებულებები

1. (ა) სასამართლოს გააჩნია უფლებამოსილება თანამშრომლობის მოთხოვნით მიმართოს მონაწილე სახელმწიფოს. ამგვარი მოთხოვნები გადაიცემა დიპლომატური არხებით ან რომელიმე სხვა სათანადო არხით, რომელიც განსაზღვრულია ყოველი მონაწილე სახელმწიფოს მიერ რატიფიკაციის, მიღების, დამტკიცების ან შეერთებისას.

ამგვარი განსაზღვრების შემდგომი ცვლილებები მონაწილე სახელმწიფოს შეუძლია მოახდინოს პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

(ბ) საჭიროების შემთხვევაში, (ა) ქვეპუნქტის დებულებებისათვის ზიანის მიუყენებლად, თხოვნა შეიძლება გადაეცეს სისხლის სამართლის საერთაშორისო საპოლიციო ორგანიზაციის ან სხვა სათანადო რეგიონალური ორგანიზაციის მეშვეობით.

2. თხოვნა თანამშრომლობის შესახებ და მოთხოვნის მხარდამჭერი ყველა დოკუმენტი შედგენილ უნდა იქნას შესაბამისი სახელმწიფოს ოფიციალურ ენაზე ან სასამართლოს რომელიმე სამუშაო ენაზე, ამ სახელმწიფოს მიერ რატიფიკაციის, მიღების, დამტკიცების ან შეერთებისას მოხდენილი არჩევნის შესაბამისად, ან მას თან უნდა ერთვოდეს თარგმანი ერთ-ერთ ენაზე.

ამგვარი არჩევნის შემდგომი ცვლილებები უნდა მოხდეს პროცედურისა და მტკიცების წესების

შესაბამისად.

3. თხოვნის მიმღები სახელმწიფო უზრუნველყოფს თანამშრომლობის მოთხოვნის და თხოვნის მხარდამჭერი დოკუმენტების კონფიდენციალურობას, იმ შემთხვევების გარდა, როცა, მათი გახსნა საჭიროა თხოვნის შესრულებისათვის.

4. მე-9 ნაწილის თანახმად წარდგენილი დახმარების თხოვნის მიმართ სასამართლოს შეუძლია მიიღოს ისეთი ზომები, მათ შორის ინფორმაციის დაცვასთან დაკავშირებული ზომები, რომლებიც საჭიროა დაზარალებულთა, პოტენციურ მოწმეთა და მათი ოჯახების უსაფრთხოების ან ფიზიკური ან ფსიქიკური ჯანმრთელობის უზრუნველყოფისათვის. სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს, რომ ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც მოწოდებულია მე-9 თავის თანახმად, გადაცემულ და გამოყენებულ იქნას იმგვარად, რომ დაცული იყოს დაზარალებულთა, პოტენციალურ მოწმეთა და მათი ოჯახების უსაფრთხოება ან ფიზიკური ან ფსიქიკური ჯანმრთელობა.

5. (ა) სასამართლოს შეუძლია რომელიმე სახელმწიფოს, რომელიც არ წარმოადგენს ამ წესდების მონაწილეს, შესთავაზოს ამ ნაწილით გათვალისწინებული დახმარების გაწევა სპეციალური ხელშეკრულების, ამგვარ სახელმწიფოსთან შეთანხმების დადების ან რომელიმე სხვა სათანადო საფუძველზე.

(ბ) თუ სახელმწიფო, რომელიც არ არის ამ წესდების მონაწილე, მაგრამ დადო სპეციალური ხელშეკრულება ან შეთანხმება სასამართლოსთან, არ შეასრულებს ამგვარი შეთანხმებით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ თანამშრომლობის თხოვნა, სასამართლოს შეუძლია ამის შესახებ მოახსენოს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეას ან, უშიშროების საბჭოს, იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლოს საქმე განსახილველად გადასცა უშიშროების საბჭომ.

6. სასამართლოს შეუძლია სთხოვოს ნებისმიერი სამთავრობათშორისო ორგანიზაციას ინფორმაციის ან დოკუმენტების მოწოდება. სასამართლოს ასევე შეუძლია ითხოვოს თანამშრომლობა და დახმარება სხვა ფორმით, რომელიც შეიძლება შეთანხმებული იყოს ამ ორგანიზაციასთან და რომელიც შეესაბამება მის უფლებამოსილებასა და მანდატს.

7. თუ მონაწილე სახელმწიფო ამ წესდების დებულებების საწინააღმდეგოდ არ ასრულებს სასამართლოს თხოვნას თანამშრომლობის შესახებ, და ამგვარად ხელს უშლის სასამართლოს ამ წესდებით დადგენილი ფუნქციებისა და უფლებამოსილების შესრულებაში, სასამართლოს ამასთან დაკავშირებით შეუძლია გამოიტანოს დასკვნა და საქმე განსახილველად გადასცეს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეას ან, უშიშროების საბჭოს, როდესაც სასამართლოს საქმე განსახილველად გადასცა უშიშროების საბჭომ.

მუხლი 88

ეროვნულ სამართალით გათვალისწინებული პროცედურების არსებობა

მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ მათ ეროვნულ სამართალში ამ ნაწილით განსაზღვრული თანამშრომლობის ყველა ფორმისათვის პროცედურების არსებობას.

მუხლი 89

პირების გადაცემა სასამართლოსათვის

1. სასამართლოს შეუძლია პირის დაკავების და გადაცემის მოთხოვნა 91-ე მუხლში მითითებულ მხარდამჭერ მასალებთან ერთად, გადასცეს ნებისმიერ სახელმწიფოს, რომლის ტერიტორიაზეც ეს პირი შეიძლება იმყოფებოდეს და სთხოვოს ამ სახელმწიფოს თანამშრომლობა ამ პირის დაპატიმრებასა და გადაცემაში. მონაწილე სახელმწიფოებმა, ამ ნაწილის და თავიანთი ეროვნული სამართალით განსაზღვრული პროცედურის თანახმად, უნდა შეასრულონ დაპატიმრებისა და

გადაცემის მოთხოვნები.

2. იმ შემთხვევაში თუ პირი, რომლის გადაცემასაც ითხოვენ, ასაჩივრებს მოთხოვნას ეროვნულ სასამართლოში მე-20 მუხლში ჩამოყალიბებული ნე ბის ინ იდემ პრინციპის საფუძველზე, მოთხოვნის მიმღები სახელმწიფო დაუყოვნებლივ უნდა მოეთათბიროს სასამართლოს იმის თაობაზე, არსებობს თუ არა შესაბამისი დადგენილება დასაშვებობის შესახებ. თუ საქმე დასაშვებად არის ცნობილი, მოთხოვნის მიმღები სახელმწიფო იწყებს მოთხოვნის შესრულებას. თუ დადგენილება დასაშვებობის შესახებ ჯერ არ არის გამოტანილი, მოთხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს შეუძლია პირის გადაცემის შესახებ მოთხოვნის შესრულება გადადოს გარკვეული ვადით, მანამდე, სანამ სასამართლო გამოიტანს დადგენილებას დაშვებადობის შესახებ.

3. (ა) მონაწილე სახელმწიფო, თავისი ეროვნული საპროცესო კანონმდებლობის შესაბამისად, ნებას რთავს სხვა სახელმწიფოს მიერ სასამართლოსათვის გადაცემული პირის გადაყვანაზე საკუთარი ტერიტორიის გავლით, იმ შემთხვევის გარდა, როდესაც ამ სახელმწიფოს ტერიტორიით გადაყვანა ხელს უშლის ან აფერხებს გადაცემას.

(ბ) სასამართლოს თხოვნა ტრანზიტის შესახებ გადაცემულ უნდა იქნას 87-ე მუხლის შესაბამისად. თხოვნა ტრანსპორტის შესახებ უნდა შეიცავდეს:

(ი) გადასაცემი პირის აღწერილობას;

(იი) მოკლედ ჩამოყალიბებულ საქმის გარემოებებს და მათ სამართლებრივ კვალიფიკაციას; და

(იიი) დაპატიმრებისა და გადაცემის ორდერს;

(ვ) გადასაცემი პირი პატიმრობაში რჩება ყტანზიტის პერიოდში;

(დ) ნებართვა არ არის საჭირო იმ შემთხვევაში, როდესაც პირი გადაჰყავთ საჰაერო ტრანსპორტით და არ არის გათვალისწინებული დაშვება სატრანზიტო სახელმწიფოს ტერიტორიაზე;

(ე) სატრანზიტო სახელმწიფოს ტერიტორიაზე გაუთვალისწინებელი დაშვების შემთხვევაში ამ სატრანზიტო სახელმწიფოს შეუძლია მოსთხოვოს სასამართლოს წარადგინოს (ბ) ქვეპუნქტის დებულების თანახმად გაეგზავნოს თხოვნა ტრანზიტის შესახებ. სატრანზიტო სახელმწიფო გადასაცემი პირს ტოვებს პატიმრობაში, სანამ არ იქნება მიღებული თხოვნა ტრანზიტის და ტრანზიტის განახლების შესახებ, იმ პირობით რომ ამ ქვეპუნქტის მიზნებისათვის პატიმრობა არ უნდა აღემატებოდეს 96 საათს გაუთვალისწინებელი დაშვების მომენტიდან, თუ თხოვნა არ იქნა მიღებული ამ დროის განმავლობაში.

4. თუ ძებნილი პირი სასამართლო დევნის ობიექტია ან იგი სასჯელს იხდის თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოში არა იმ დანაშაულისათვის, რომლისთვისაც ის უნდა გადაეცეს სასამართლოს, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო, გადაცემის თხოვნის დაკმაყოფილების შესახებ გადაწყვეტილების გამოტანის შემდეგ ეთათბირება სასამართლოს.

მუხლი 90

კოლიზიაში მყოფი თხოვნა

1. მონაწილე სახელმწიფო, რომელიც სასამართლოსაგან მიიღებს თხოვნას პირის გადაცემის შეახებ 89-ე მუხლის შესაბამისად, და ამასთანავე რომელიმე სხვა სახელმწიფოსაგან მიიღებს თხოვნას იმავე პირის გადაცემის შესახებ იგივე ქმედებასთან დაკავშირებით, რომელიც შეადგენს იმ დანაშაულის საფუძველს, რომლისთვისაც სასამართლო ითხოვს პირის გადაცემას, ამის შესახებ ატყობინებს სასამართლოს და თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს.

2. თუ თხოვნის წარმდგენი სახელმწიფო მონაწილე სახელმწიფოა, მოთხოვნის მიმღები სახელმწიფო უპირატესობას ანიჭებს სასამართლოს თხოვნას თუ:

(ა) სასამართლო, მე-18 ან მე-19 მუხლების შესაბამისად, განჩინებას იმის შესახებ, რომ საქმე, რომელთან დაკავშირებითაც იგი შუამდგომლობს პირის გადაცემის თაობაზე მისაღებია წარმოებისათვის და ამ განჩინებით გათვალისწინებულია გამოძიება ან სასამართლო დევნა, რომელსაც მომთხოვნი სახელმწიფო აწარმოებს გადაცემის შესახებ თავის თხოვნასთან დაკავშირებით; ან

(ბ) სასამართლოს გამოაქვს (ა) ქვეპუნქტში მითითებული განჩინება თხოვნის მიმღები სახელმწიფოს მიერ პირველი პუნქტის თანახმად გადაცემული შეტყობინების საფუძველზე.

3. თუ არ არის გამოტანილი მე-2(ა) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული განჩინება, თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს, თავის შეხედულებისამებრ, მე-2(ბ) ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სასამართლოს განჩინების გამოტანამდე შეუძლია დაიწყოს თხოვნის განხილვა, რომელიც წარადგინა სახელმწიფომ გადაცემის შესახებ, მაგრამ პირს არ გადასცემს მანამ, სანამ სასამართლო არ გამოიტანს განჩინებას საქმის მიუღებლობის შესახებ. სასამართლოს განჩინება გამოაქვს დაჩქარებული წესით.

4. თუ თხოვნის წარმდგენი სახელმწიფო არ არის ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფო, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო, თუ მას არ გააჩნია საერთაშორისო ვალდებულება გადასცეს პირი თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს, უპირატესობას ანიჭებს სასამართლოს მოთხოვნას პირის გადაცემის შესახებ, თუ სასამართლომ ეს საქმე მისაღებად არ მიიჩნია.

5. თუ მე-4 პუნქტის შესაბამისად სასამართლომ არ გამოიტანა განჩინება საქმის მისაღებობის შესახებ, თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს, მისი შეხედულებისამებრ, შეუძლია დაიწყოს თხოვნის გადაცემის შესახებ თხოვნის განხილვა.

6. იმ შემთხვევებში, როდესაც გამოიყენება მე-4 პუნქტი, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს უკვე ნაკისრი აქვს საერთაშორისო ვალდებულება გადასცეს პირი თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს, რომელიც არ არის ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფო, თხოვნის მიმღებმა სახელმწიფომ უნდა გადაწყვიტოს, სასამართლოს გადასცეს პირი თუ თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს. გადაწყვეტილების მიღებისას, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო განიხილავს ყველა შესაბამის ფაქტორს, მაგრამ მხოლოდ ამ ფაქტორებით არ შემოიფარგლება:

(ა) თხოვნის წარმდგენის შესაბამისი თარიღები;

(ბ) თხოვნის წარმდგენი სახელმწიფოს ინტერესები, მათ შორის, თუ ეს მიზანშეწონილია, ჩადენილი იყო თუ არა დანაშაული მის ტერიტორიაზე და დაზარალებულთა და გადასაცემი პირის მოქალაქეობა; და

(გ) სასამართლოსა და თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს შორის შემდგომი გადაცემის შესაძლებლობა.

7. თუ მონაწილე სახელმწიფო, რომელიც სასამართლოსაგან მიიღებს თხოვნას პირის გადაცემის შესახებ, ასევე მიიღებს მოთხოვნას რომელიმე სხვა სახელმწიფოსაგან იმავე პირის გადაცემის შესახებ იმ ქმედებისათვის, რომელიც არ წარმოადგენს იმ დანაშაულის შემადგენლობას, რომლისთვისაც სასამართლო ითხოვს პირის გადაცემას:

(ა) თხოვნის მიმღები სახელმწიფო, თუ მას არ გააჩნია არსებული საერთაშორისო ვალდებულება გადასცეს პირი თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს, უპირატესობას ანიჭებს სასამართლოს თხოვნას;

(ბ) თხოვნის მიმღები სახელმწიფო, თუ მას უკვე ნაკისრი აქვს საერთაშორისო ვალდებულება გადასცეს პირი თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს, დაადგენს, პირი სასამართლოს გადასცეს თუ თხოვნის წარმდგენ სახელმწიფოს. გადაწყვეტილების მიღებისას შესაბამისი სახელმწიფო მხედველობაში იღებს საქმესთან დაკავშირებულ ყველა, მათ შორის მე-6 პუნქტით გათვალისწინებულ ფაქტორებს (მაგრამ მხოლოდ ამ ფაქტორებით არ შემოიფარგლება), და განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს აღნიშნული ქმედების შედარებით ხასიათსა და სიმძიმეს.

8. როდესაც ამ მუხლით გათვალისწინებული შეტყობინების მიმართ სასამართლო მიიღებს განჩინებას საქმის მიუღებლობის შესახებ, და შემდეგი გადაცემის შესახებ თხოვნის წარმდგენი სახელმწიფო პირის გადაცემაზე უარს მიიღებს, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო სასამართლოს აცნობებს ამ გადაწყვეტილების შესახებ.

მუხლი 91

დაპატიმრებისა და გადაცემის შესახებ თხოვნის შემადგენლობა

1. დაპატიმრებისა და გადაცემის შესახებ თხოვნა წარდგენილ უნდა იქნას წერილობითი ფორმით. გადაუდებელ შემთხვევებში, თხოვნა შეიძლება გაიგზავნოს სხვა საშუალებით, რომელიც იძლევა წერილობითი ჩანაწერის გადაცემის შესაძლებლობას, იმ პირობით, რომ თხოვნა დადასტურებული უნდა იყოს 87-ე მუხლის 1(ა) პუნქტით გათვალისწინებული არხებით.

2. იმ პირის, რომლის მიმართაც წინასწარი წარმოების პალატამ გასცა დაპატიმრების ორდერი 58-ე მუხლის თანახმად, დაპატიმრებისა და გადაცემის შესახებ მოთხოვნის შემთხვევაში, მოთხოვნა უნდა შეიცავდეს ან მას უნდა ერთვოდეს:

(ა) ძეზნილი პირის აღწერილობითი ინფორმაცია, რომელიც საკმარისია პირის იდენტიფიკაციისათვის, და ინფორმაციას ამ პირის შესაძლებელი ადგილსამყოფელის შესახებ;

(ბ) დაპატიმრების ორდერის ასლი; და

(გ) ისეთი დოკუმენტები, განცხადებები ან ინფორმაცია, რომელიც შესაძლოა საჭირო იყოს, რათა დაკმაყოფილებულ იქნას გადაცემის პროცესის პირობები თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოში, იმ პირობით, რომ ეს პირობები არ უნდა იყოს შესასრულებლად უფრო რთული, ვიდრე გადაცემის შესახებ თხოვნებისადმი წაყენებული პირობები, რომლებიც გამომდინარეობს თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოსა და სხვა სახელმწიფოებს შორის დადებული ხელშეკრულებებიდან ან შეთანხმებებიდან, და, შეძლებისდაგვარად უნდა იყოს შესასრულებლად ნაკლებად რთული, სასამართლოს განსაკუთრებული ხასიათის გათვალისწინებით.

3. პირს, რომელიც დამნაშავედ ცნეს, დაპატიმრებისა და გადაცემის მოთხოვნის შემთხვევაში, მოთხოვნა უნდა შეიცავდეს ან მას თან უნდა ერთვოდეს:

(ა) ამ პირის მიმართ გაცემული დაპატიმრების ორდერის ასლი;

(ბ) დამნაშავედ ცნობის შესახებ სასამართლო გადაწყვეტილების ასლი;

(გ) ინფორმაცია, რომელიც ადასტურებს, რომ ძეზნილი პირი არის ის, ვინც მოხსენებულია დამნაშავედ ცნობის შესახებ სასამართლო გადაწყვეტილებაში;

(დ) თუ ძეზნილი პირის მიმართ გამოტანილია განაჩენი, გამოტანილი განაჩენის ასლი, და თავისუფლების აღკვეთის სახით განაჩენის გამოტანის შემთხვევაში - განაცხადი პატიმრობაში ყოფნის და დარჩენილი დროის შესახებ.

4. სასამართლოს თხოვნით, მონაწილე სახელმწიფო მოითხოვბურებს სასამართლოსთან, ზოგადად ან

კონკრეტულ საკითხზე, მისი ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული პირობების თაობაზე, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას მე-2(გ) პუნქტის თანახმად. თათბირის მსვლელობისას, მონაწილე სახელმწიფო აცნობებს სასამართლოს თავისი ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული კონკრეტულ პირობებს.

მუხლი 92

წინასწარი პატიმრობა

1. გადაუდებელ შემთხვევებში, სასამართლოს შეუძლია მოითხოვოს ძებნილი პირის წინასწარი დაპატიმრება, 91-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაცემის შესახებ თხოვნის და თხოვნის თანდართული დოკუმენტების წარდგენამდე.

2. წინასწარი დაპატიმრების მოთხოვნა წარდგენილ უნდა იქნას ისეთი საშუალებით, რომელიც შემდგომში იძლევა წერილობითი ჩანაწერის გადაცემის შესაძლებლობას და უნდა შეიცავდეს:

(ა) ძებნილი პირის აღწერილობით ინფორმაციას, რომელიც საკმარისია პირის დადგენისათვის, და ინფორმაციას ამ პირის შესაძლებელი ადგილსამყოფელის შესახებ;

(ბ) იმ დანაშაულების მოკლე გადმოცემას, რომელთა ჩადენისათვის მოთხოვნილია პირის დაკავება და იმ ფაქტების მოკლე გადმოცემას, რომელთა მიმართაც არსებობს ეჭვი, რომ ისინი შეადგენს ამ დანაშაულებს, მათ შორის, თუ შესაძლებელია, დანაშაულის ჩადენის თარიღსა და ადგილს;

(გ) განცხადებას ძებნილი პირის მიმართ გაცემული დაპატიმრების ორდერის ან დამნაშავედ ცნობის შესახებ გამოტანილი სასამართლო გადაწყვეტილების არსებობის შესახებ;

(დ) განცხადებას იმის თაობაზე, რომ ძებნილი პირის გადაცემის შესახებ მოთხოვნა შემდგომში წარდგენილი იქნება.

3. პირი, რომელიც წინასწარ პატიმრობაში იმყოფება, შეიძლება პატიმრობიდან გათავისუფლდეს, თუ თხოვნის მიმღები სახელმწიფო არ მიიღებს 91-ე მუხლით გათვალისწინებულ გადაცემის შესახებ თხოვნას და თხოვნის თანდართულ დოკუმენტებს პროცედურისა და მტკიცების წესებით დადგენილ ვადაში. თუმცა, პირს შეუძლია საკუთარი ნებით ჩაბარდეს ამ ვადის ამოწურვამდე, თუ ეს დაშვებულია თხოვნის მიმღები სახელმწიფოს კანონმდებლობით. ამ შემთხვევაში, თხოვნის მიმღებმა სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს პირის რაც შეიძლება სწრაფად გადაცემა სასამართლოსათვის.

4. ძებნილი პირის მე-3 პუნქტის თანახმად პატიმრობიდან გათავისუფლების ფაქტი ხელს არ უშლის ამ პირის შემდგომ დაპატიმრებასა და გადაცემას, თუ მოთხოვნა გადაცემის შესახებ და თხოვნის თანდართული დოკუმენტები მიღებულია მოგვიანებით.

მუხლი 93.

თანამშრომლობის სხვა ფორმები

1. მონაწილე სახელმწიფოები, ამ ნაწილის დებულებების შესაბამისად და ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული პროცედურების თანახმად, ასრულებენ სასამართლოს თხოვნას გამოძიებასთან ან სისხლისსამართლებრივ დევნასთან დაკავშირებით შემდეგი დახმარების გაწევის შესახებ:

(ა) პირთა იდენტიფიკაცია და ადგილსამყოფელის ან საგნების ადგილმდებარეობის დადგენა;

(ბ) მტკიცებულებების მოპოვება, ფიცის ქვეშ მიღებული ჩვენებების ჩათვლით და მტკიცებულებათა

შეგროვება, მათ შორის სასამართლოსთვის საჭირო ექსპერტთა დასკვნები და მოხსენებები;

(ვ) ძიებაში ან სისხლისსამართლებრივი წესით ნებისმიერი დევნილი პირის დაკითხვა;

(დ) დოკუმენტების, მათ შორის სასამართლო დოკუმენტების წარდგენა;

(ე) სასამართლოს წინაშე, მოწმეთა და ექსპერტთა სახით, პირთა ნებაყოფლობით გამოცხადებისთვის ხელის შეწყობა;

(ფ) პირთა დროებითი გადაცემა, როგორც ეს მე-7 პუნქტით არის გათვალისწინებული;

(გ) ადგილებისა და ობიექტების დათვალიერება, მათ შორის ექსპუნიციის და სამარხების დათვალიერება;

(3) ჩხრეკის წარმოება და ქონებაზე ყადაღის დადება;

ოქმებითა და დოკუმენტებით უზრუნველყოფა, ოფიციალური ოქმებისა და დოკუმენტების ჩათვლით;

(ი) დაზარალებულთა და მოწმეთა დაცვა და მტკიცებულებათა შენახვა;

(ჯ) მიღებული სახსრების, ქონების და მოგების აღმოჩენა, ძიება და გაყინვა ან ყადაღის დადება მათი შემდგომი კონფისკაციის მიზნით, მესამე მხარეთა ბონა ფიდე უფლებებისადმი ზიანის მიყენების გარეშე; და

(კ) დახმარების ნებისმიერი სხვა ფორმა, რომელიც არ არის აკრძალული თხოვნის მიმღები სახელმწიფოს კანონმდებლობით, სასამართლოს იურისდიქციაში შემავალი დანაშაულების გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის ხელშეწყობის მიზნით.

2. სასამართლო უფლებამოსილია მისცეს სასამართლოში გამოცხადებულ მოწმეს ან ექსპერტს იმის გარანტია, რომ იგი არ იქნება სასამართლოს მიერ დევნილი, დაპატიმრებული ან სხვაგვარად თავისუფლებაზეზღუდული რაიმე მოქმედებასთან ან უმოქმედებასთან დაკავშირებით, რომელსაც მოხდა თხოვნის მიმღები სახელმწიფოდან ამ პირის გამოგზავნამდე.

3. თუ პირველი პუნქტის შესაბამისად წარდგენილ თხოვნაში ასახული დახმარების ცალკეული ღონისძიებების გატარება აკრძალულია თხოვნის მიმღები სახელმწიფოში არსებული ზოგადი გამოყენების ძირითადი სამართლებრივი პრინციპით, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო დაუყოვნებლივ მოეთათბირება სასამართლოს ამ საკითხის გადაწყვეტის მიზნით. თათბირის დროს, უნდა განიხილოს საკითხი იმის თაობაზე, შეიძლება თუ არა დახმარების გაწევა სხვა ფორმით ან რაიმე პირობებით. თუ თათბირის შედეგად საკითხი ვერ გადაწყდა, სასამართლო, საჭიროებისამებრ, ცვლილებებს შეიტანს თხოვნაში.

4. 72-ე მუხლის შესაბამისად, მონაწილე სახელმწიფოს შეუძლია უარი თქვას თხოვნაზე დახმარების შესახებ, მთლიანად ან ნაწილობრივ, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც თხოვნა ეხება ისეთი დოკუმენტების წარდგენას ან მტკიცებულებების გახსნას, რომლებიც უკავშირდება მის ეროვნულ უშიშროებას.

5. 1(კ) პუნქტის შესაბამისად წარდგენილი დახმარების შესახებ თხოვნაზე უარის თქმამდე, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო განიხილავს საკითხს იმის თაობაზე, შესაძლებელია თუ არა დახმარების გაწევა გარკვეული პირობებით, მოგვიანებით ან სხვაგვარად, ამასთან იგულისხმება, რომ თუ სასამართლო ან პროკურორი თანახმაა დახმარების მიღებაზე გარკვეული პირობებით, სასამართლო ან პროკურორი

იმოქმედებენ მათ შესაბამისად.

6. თუ თხოვნა დახმარების შესახებ უარყოფილია, თხოვნის მიმღები მონაწილე სახელმწიფო დაუყოვნებლივ აცნობებს სასამართლოს ან პროკურორს ამგვარი უარის თქმის მიზეზებს.

7.(ა) სასამართლოს შეუძლია ითხოვოს პატიმრობაში მყოფი პირის დროებით გადმოცემა ამოცნობის, ჩვენებათა მიცემისათვის ან სხვაგვარი დახმარებისათვის. პირი შეიძლება გადასცენ სასამართლოს, თუ დაკმაყოფილებულია შემდეგი პირობები:

(ი) პირი თავისუფლად აძლევს შეგნებულ თანხმობას გადმოცემაზე; და

(იი) თხოვნის მიმღები სახელმწიფო თანახმაა გადაცემაზე, იმ პირობებით, რომელთა თაობაზეც შეიძლება შეთანხმდნენ ეს სახელმწიფო და სასამართლო.

(ბ) გადაცემული პირი უნდა დარჩეს პატიმრობაში. მას შემდეგ, რაც მიღწეულია გადაცემის მიზნები, სასამართლომ დაუყოვნებლივ უნდა დაუბრუნოს პირი თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს.

8.(ა) სასამართლო უზრუნველყოფს დოკუმენტებისა და ინფორმაციის კონფიდენციალურობას იმის გამოკლებით, რაც, თხოვნის შესაბამისად, საჭიროა გამოძიებისა და სასამართლო გარჩევის მიზნებისათვის;

(ბ) მოთხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს შეუძლია, საჭიროების შემთხვევაში, გადასცეს პროკურორს დოკუმენტები ან ინფორმაცია კონფიდენციალურ საფუძველზე. პროკურორს შეუძლია მათი გამოყენება მხოლოდ ახალი მტკიცებულების მიღების მიზნით;

(გ) თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს შეუძლია, საკუთარი ინიციატივით ან პროკურორის თხოვნით, შემდგომში ნება დართოს ამგვარი დოკუმენტების ან ინფორმაციის გახსნაზე. ამის შემდეგ ისინი შეიძლება გამოყენებულ იქნას როგორც მტკიცებულება მე-5 და მე-6 ნაწილების დებულებათა თანახმად და პროცედურისა და მტკიცების წესების შესაბამისად.

9. (ა)(ი) იმ შემთხვევაში, როდესაც მონაწილე სახელმწიფო მიიღებს შეგებებულ თხოვნას, რომლებიც არაა დაკავშირებული გადაცემასთან ან ექსტრადიციასთან, სასამართლოსაგან და მეორე სახელმწიფოსაგან საერთაშორისო ვალდებულების შესაბამისად, მონაწილე სახელმწიფო ეცდება, სასამართლოსთან და მეორე სახელმწიფოსთან თათბირის შედეგად, შეასრულოს ორივე თხოვნა, თუ საჭიროა, ერთ-ერთი თხოვნის გადავადებით ან პირობების დართვით;

(იი) ამის შეუსრულებლობის შემთხვევაში შეგებებული თხოვნის საკითხი გადაწყდება 90-ე მუხლში ჩამოყალიბებული პრინციპების დებულებების შესაბამისად.

(ბ) როდესაც სასამართლოს თხოვნა ეხება ინფორმაციას, ქონებას ან პირებს, რომლებიც იმყოფებიან მესამე სახელმწიფოს ხელისუფლების ან, საერთაშორისო ხელშეკრულების საფუძველზე რომელიმე საერთაშორისო ორგანიზაციის კონტროლის ქვეშ, თხოვნის მიმღები სახელმწიფო ამის შესახებ აცნობებს სასამართლოს და სასამართლო თავის თხოვნას წარუდგენს შესაბამისად მესამე სახელმწიფოს ან საერთაშორისო ორგანიზაციას.

10. (ა) სასამართლოს შეუძლია, მონაწილე სახელმწიფოს თხოვნის საფუძველზე, ითანამშრომლოს და დახმარება გაუწიოს მონაწილე სახელმწიფოს იმ ქმედების გამოძიებაში ან სისხლისსამართლებრივ დევნაში, რომელიც შეადგენს სასამართლოს იურისდიქციაში დანაშაულს შემავალ ან თხოვნის წარმდგენი სახელმწიფოს ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მძიმე დანაშაულს.

(ბ) (ი) (ა) ქვეკუნიქტით გათვალისწინებული დახმარება, შეიცავს სხვათა გარდა:

ა. განცხადებების, დოკუმენტების ან სასამართლოს მიერ გამოძიებისა ან სასამართლო გარჩევის პროცესში მიღებულ სხვა სახის მტკიცებულებათა გადაცემა; და

ბ. სასამართლოს განკარგულებით დაკავებული პირის დაკითხვა;

(იი) (ბ)(ი)(1) ქვეპუნქტის თანახმად დახმარების გაწევის შემთხვევაში:

ა. თუ დოკუმენტები ან სხვა სახის მტკიცებულებანი მიღებულია რომელიმე სახელმწიფოს დახმარებით, ამგვარი გადაცემა მოითხოვს ამ სახელმწიფოს თანხმობას;

ბ. თუ განცხადებები, დოკუმენტები ან სხვა სახის მტკიცებულებანი მოწოდებულია მოწმის ან ექსპერტის მიერ, ამგვარი გადაცემა მოხდება 68-ე მუხლის შესაბამისად.

(გ) სასამართლოს შეუძლია, ამ პუნქტით განსაზღვრული პირობების თანახმად, დააკმაყოფილოს ამ პუნქტით გათვალისწინებული დახმარების თხოვნაზე, რომელიც წარდგენილია ამ წესდების არამონაწილე სახელმწიფოს მიერ.

მუხლი 94

თხოვნის შესრულების გადავადება მიმდინარე გამოძიებასთან ან სისხლისსამართლებრივ დევნასთან დაკავშირებით

1. თუ თხოვნის დაუყოვნებელი შესრულება ხელს შეუშლის იმ საქმის გამო მიმდინარე გამოძიებას ან სასამართლო დევნას, რომელიც განსხვავდება საქმისაგან, რომელსაც თხოვნა ეხება, მოთხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს შეუძლია გადაავადოს თხოვნის შესრულება სასამართლოსთან შეთანხმებული ვადით. თუმცა, გადავადება არ უნდა აღემატებოდეს თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოში სათანადო გამოძიების ან სასამართლო დევნის დასრულების ვადას. გადავადების შესახებ გადაწყვეტილების მიღებამდე, თხოვნის მიმღებმა სახელმწიფომ უნდა განიხილოს საკითხი იმის თაობაზე, შესაძლებელია თუ არა დაუყოვნებლივი დახმარება გარკვეული პირობებით.

2. თუ პირველი პუნქტის თანახმად მიღებულია გადაწყვეტილება გადავადების შესახებ, პროკურორს, ამისდა მიუხედავად, შეუძლია მოითხოვოს ზომების გატარება მტკიცებულების შენახვის მიზნით 93-ე მუხლის 1(ჯ) პუნქტის შესაბამისად.

მუხლი 95

თხოვნის შესრულების გადავადება საქმის მისაღებობის გასაჩივრებასთან დაკავშირებით

1. იმ შემთხვევაში, როცა სასამართლო განიხილავს საქმის მისაღებობისადმი პროტესტს მე-18 და მე-19 მუხლების თანახმად, თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს შეუძლია გადაავადოს თხოვნის შესრულება ამ ნაწილის თანახმად სასამართლოს მიერ გადაწყვეტილების მიღებამდე, თუ სასამართლო არ გასცემს სპეციალურ განკარგულებას, რომ პროკურორს შეუძლია დაიწყოს მე-18 და მე-19 მუხლების თანახმად მტკიცებულებების შეგროვება.

მუხლი 96

93-ე მუხლით გათვალისწინებული დახმარების სხვა ფორმების შესახებ თხოვნის შინაარსი

1. 93-ე მუხლით გათვალისწინებული თხოვნა დახმარების სხვა ფორმების შესახებ წარდგენილ უნდა იქნას წერილობითი ფორმით. გადაუდებელ შემთხვევებში თხოვნა შეიძლება გაიგზავნოს სხვა საშუალებით, რომელიც იძლევა წერილობითი ჩანაწერის გადაცემის შესაძლებლობას, იმ პირობით,

რომ თხოვნა დადასტურებული უნდა იყოს 87-ე მუხლის 1(ა) პუნქტით გათვალისწინებული არხით.

2. ასეთი თხოვნა, შესაბამის შემთხვევაში, უნდა შეიცავდეს ან მას თან უნდა ერთვოდეს შემდეგი:

(ა) თხოვნის მიზნის და მოთხოვნილი დახმარების მოკლე აღწერა, მათ შორის თხოვნის იურიდიული საფუძველი და წარდგენის მიზეზები;

(ბ) შეძლებისდაგვარად დაწვრილებითი ინფორმაცია ნებისმიერი პირის ადგილსამყოფელის ან პიროვნების შესახებ ადგილის შესახებ, რომელიც დასადგენია ან საიდენტიფიკაციოა დახმარების უზრუნველსაყოფად;

(გ) თხოვნის საფუძველის შემადგენელი არსებითი გარემოებების მოკლე აღწერა;

(დ) ნებისმიერი სავალდებულო პროცედურის ან მოთხოვნის მოტივები და დეტალური შინაარსი;

(ე) ინფორმაცია, რომელიც თხოვნის მიმღები სახელმწიფოს კანონმდებლობით აუცილებელია თხოვნის შესრულებისათვის; და

(ვ) მოთხოვნილი დახმარების გაწევისათვის საჭირო ნებისმიერი სხვა სათანადო ინფორმაცია.

3. სასამართლოს თხოვნით, მონაწილე სახელმწიფო მოეთათბირება სასამართლოს ზოგადად ან რომელიმე კონკრეტული საკითხის თაობაზე, მისი ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული პირობების შესახებ, რომლებიც შეიძლება გამოყენებული იყოს 2(ე) პუნქტის თანახმად. თათბირის მსვლელობისას, მონაწილე სახელმწიფო სასამართლოს აცნობებს თავისი ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული კონკრეტული პირობების შესახებ.

4. ამ მუხლის დებულებები, ცალკეულ შემთხვევებში, ასევე გავრცელდება სასამართლოსადმი წარდგენილ თხოვნაზე დახმარების შესახებ.

მუხლი 97

თათბირები

როდესაც მონაწილე სახელმწიფო მიიღებს ამ ნაწილის თანახმად წარდგენილ თხოვნას, რომლის მიმართაც იგი დაადგენს მოთხოვნის შესრულების ხელშემშლელი ან დამაბრკოლებელი პრობლემების არსებობას, სახელმწიფო დაუყოვნებლივ მოეთათბირება სასამართლოს საკითხის გადაწყვეტის მიზნით. ისტერ ალია, ასეთი პრობლემები შეიძლება შეიცავდეს, კერძოდ:

(ა) თხოვნის შესრულებისათვის საჭირო ინფორმაციის უკმარისობას;

(ბ) გადაცემის შესახებ მოთხოვნის შემთხვევაში, იმ ფაქტს რომ, მიუხედავად ყველა მცდელობისა, ძებნილი პირის ადგილსამყოფელი ვერ დადგინდა ან რომ წარმოებული გამოძიების შედეგად დადგინდა, რომ პირი, რომელიც სახელმწიფომ დააკავა, აშკარად არ არის დაპატიმრების ორდერში მინიშნებული პირი; ან

(გ) იმ ფაქტს, რომ არსებული სახით თხოვნის შესრულებისათვის მოთხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს დასჭირდება მეორე სახელმწიფოსთან ადრე დადებული ხელშეკრულებით განსაზღვრული ვალდებულების დარღვევა.

მუხლი 98

თანამშრომლობა იმუნიტეტის მოხსნასთან და გადაცემის თაობაზე თანხმობასთან დაკავშირებით

1. სასამართლოს არ შეუძლია წარადგინოს თხოვნა გადაცემის ან დახმარების შესახებ, რომელიც აიძულებს თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს იმოქმედოს თავისი საერთაშორისო-სამართლებრივი ვალდებულების საწინააღმდეგოდ სახელმწიფოს ან პირის დიპლომატიური იმუნიტეტის ან მესამე სახელმწიფოს საკუთრების მიმართ, სანამ სასამართლო არ მიაღწევს ამ მეორე სახელმწიფოსთან თანამშრომლობას იმუნიტეტის მოხსნის თაობაზე.

2. სასამართლოს არ შეუძლია წარადგინოს თხოვნა გადაცემის შესახებ, რომელიც აიძულებს თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოს იმოქმედოს საერთაშორისო შეთანხმებიდან გამომდინარე თავისი ვალდებულებების საწინააღმდეგოდ, რომლის თანახმადაც საჭიროა გადამცემი სახელმწიფოს თანხმობა პირის სასამართლოსათვის გადაცემის თაობაზე, თუ სასამართლო თავდაპირველად არ მიაღწევს გადამცემი სახელმწიფოს თანამშრომლობას გადაცემის შესახებ თანხმობის მიცემის საქმეში.

მუხლი 99

93-ე და 96-ე მუხლების თანახმად წარდგენილი თხოვნის შესრულება

1. დახმარების შესახებ თხოვნა შესრულდება თხოვნის მიმღები სახელმწიფოს კანონმდებლობით დადგენილი სათანადო პროცედურის შესაბამისად და, თუ კანონმდებლობა ამას არ კრძალავს, თხოვნაში განსაზღვრული წესით, მათ შორის მასში მითითებული პროცედურების შესრულებით ან თხოვნით განსაზღვრული პირების შესრულების პროცესზე დასწრებით ან მათ მიერ თხოვნის შესრულებისადმი დახმარების გაწევით.

2. გადაუდებელი თხოვნის შემთხვევაში, დოკუმენტები ან სასამართლოს თხოვნის საპასუხოდ მიღებული მტკიცებულებები უნდა გაიგზავნოს დაუყოვნებლივ.

3. პასუხები თხოვნის მიმღები სახელმწიფოსაგან გადაცემულ იქნება ორიგინალი ტექსტის ენაზე და დედანის ფორმით;

4. ამ ნაწილის სხვა მუხლებისათვის ზიანის მიუყენებლად გარეშე, თუ ეს საჭიროა ისეთი თხოვნის შესრულებისათვის, რომელიც შეიძლება შესრულდეს ყოველგვარი იძულებითი ზომების გარეშე, კერძოდ, პირის დაკითხვა ან მისგან მტკიცებულებების მოპოვება ნებაყოფლობით საფუძველზე, ასევე ამის გაკეთება თხოვნის მიმღები მონაწილე სახელმწიფოს ხელისუფლების წარმომადგენლების დაუსწრებლად, თუ ეს არსებითად მნიშვნელოვანია მოთხოვნის შესასრულებლად, და რაიმე ცვლილებების შეტანის გარეშე საზოგადოებრივი დანიშნულების ობიექტის ან სხვა საზოგადოებრივი ადგილის დათვალიერება, პროკურორს შეუძლია ამგვარი თხოვნა შეასრულოს პირდაპირ სახელმწიფოს ტერიტორიაზე, შემდეგი სახით:

(ა) როდესაც მონაწილე სახელმწიფო არის ის სახელმწიფო, რომლის ტერიტორიაზეც სავარაუდოდ ჩადენილია დანაშაული, და როდესაც უკვე არსებობს დადგენილება მისაღებობობის შესახებ მე-18 და მე-19 მუხლების თანახმად, პროკურორს შეუძლია პირდაპირ შეასრულოს მოთხოვნა, თხოვნის მიმღებ სახელმწიფოსთან ყოველგვარი შესაძლო თათბირის შემდეგ;

(ბ) პროკურორს შეუძლია ამგვარი თხოვნის შესრულება მოთხოვნის მიმღებ სახელმწიფოსთან თათბირის შემდეგ და ამ სახელმწიფოს მიერ წამოყენებული ნებისმიერი სათანადო პირობებისა და გამოთქმული ინტერესების შესაბამისად. როდესაც მონაწილე სახელმწიფო აღმოაჩენს რაიმე პრობლემას ამ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული თხოვნის შესრულებასთან დაკავშირებით, იგი დაუყოვნებლივ მოეთათბირება სასამართლოს ამ საკითხის გადაწყვეტის მიზნით.

5. დებულებები, რომლებიც 72-ე მუხლის შესაბამისად მოსმენილ ან დაკითხულ პირს უფლებას აძლევს მიუთითოს შეზღუდვები, რომლებიც გამიზნულია ეროვნულ უშიშროებასთან

დაკავშირებული კონფიდენციალური ინფორმაციის გახსნის დაუმჯობესებისათვის, ასევე შეიძლება გამოყენებული იქნას ამ მუხლის შესაბამისად წარდგენილი დახმარების შესახებ თხოვნის შესრულების მიმართ.

მუხლი 100

ხარჯები

1. თხოვნის მიმღები სახელმწიფოს ტერიტორიაზე თხოვნის შესრულების ჩვეულებრივ ხარჯებს თავის თავზე იღებს ეს სახელმწიფო, გარდა შემდეგი ხარჯებისა, რომელთა ანაზღაურებას თავის თავზე იღებს სასამართლო:

(ა) მოწმეთა და ექსპერტთა მგზავრობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფასთან ან პატიმრობაში მყოფ პირთა 93-ე მუხლის თანახმად გადაყვანასთან დაკავშირებული ხარჯები;

(ბ) წერილობითი ან ზეპირი თარგმნისა და სტენოგრაფირების ხარჯები;

(გ) მოსამართლის, პროკურორის, პროკურორის მოადგილეთა, მდივნის, მდივნის მოადგილეთა და სასამართლოს ნებისმიერი ორგანოს თანამშრომელთა მგზავრობისა და სადღეღამისო ხარჯები;

(დ) სასამართლოს მიერ მოთხოვნილი ექსპერტის დასკვნის ან ექსპერტიზის ხარჯები;

(ე) იმ სახელმწიფოს მიერ, სადაც პირი პატიმრობაში იმყოფება, სასამართლოსთვის გადაცემული ამ პირის ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული ხარჯები;

(ვ) თათბირების შემდეგ წარმოქმნილი ნებისმიერი გაუთვალისწინებელი ხარჯები, რომლებიც შეიძლება გამოიწვიოს მოთხოვნის შესრულებამ.

2. პირველი პუნქტის დებულებები, შესაბამის შემთხვევებში, გამოიყენება მონაწილე სახელმწიფოთა სასამართლოსათვის წარდგენილი მოთხოვნების მიმართ. ამ შემთხვევაში, სასამართლო თავის თავზე იღებს ჩვეულებრივ ხარჯებს.

მუხლი 101

დებულება პირობების უცვლელობის შესახებ

1. ამ წესდებას თანახმად სასამართლოსთვის გადაცემული პირი არ ექვემდებარება პროცესუალურ მოქმედებას, დასჯას ან პატიმრობას გადაცემამდე ჩადენილი ნებისმიერი ქცევისათვის, აგრეთვე ქცევის ან ქცევის გეზისათვის, რომელიც არ წარმოადგენს იმ დანაშაულის საფუძველს, რომლისთვისაც პირი იქნა გადაცემული.

2. სასამართლოს შეუძლია სასამართლოსთვის პირის გადამცემი სახელმწიფოსაგან ითხოვოს პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ პირობებზე უარის თქმა, და, თუ საჭიროა, სასამართლო უზრუნველყოფს დამატებითი ინფორმაციის მიწოდებას 91-ე მუხლის თანახმად. მონაწილე სახელმწიფოებს ეძლევათ სასამართლო თხოვნაზე უარის თქმის უფლებამოსილება და ისინი უნდა ეცადონ ამგვარად მოიქცნენ.

მუხლი 102

ტერმინების გამოყენება

ამ წესდების მიზნებისათვის:

(ა) "გადაცემა" ნიშნავს სახელმწიფოს მიერ პირის სასამართლოსათვის გადაცემას, ამ წესდების შესაბამისად;

(ბ) "ექსტრადიცია" ნიშნავს ერთი სახელმწიფოს მიერ მეორისათვის პირის გადაცემას, საერთაშორისო ხელშეკრულების, კონვენციის ან ეროვნული კანონმდებლობის დებულებათა თანახმად.

ნაწილი 10. აღსრულება

მუხლი 103

სახელმწიფოთა როლი თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის აღსრულებაში

1. (ა) თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის მოხდა წარმოებს სახელმწიფოში, რომელსაც მიუთითებს სასამართლო იმ სახელმწიფოთა სიიდან, რომლებიც აცნობენ სასამართლოს მიერ მსჯავრდებული პირის მიღებისათვის მზადყოფნის შესახებ.

(ბ) მსჯავრდებული პირების მიღებისათვის მზადყოფნის გამოცხადების დროს, სახელმწიფოს შეუძლია განსაზღვროს მიღების პირობები, სასამართლოსთან შეთანხმებით და ამ ნაწილის თანახმად.

(გ) სახელმწიფო, რომელიც მითითებულია კონკრეტულ საქმესთან დაკავშირებით თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის აღსრულების ადგილად, სასწრაფოდ ატყობინებს სასამართლოს, ეთანხმება თუ არა სასამართლოს არჩევანს.

2. (ა) განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფო სასამართლოს შეატყობინებს ყველა გარემოების შესახებ, მათ შორის პირველი პუნქტის თანახმად შეთანხმებული პირობების შესრულების შესახებ, რომლებსაც შეუძლიათ არსებითი ზეგავლენა მოახდინონ თავისუფლების აღკვეთის პირობებსა და ხანგრძლივობაზე. მოხსენება ამგვარი ცნობილი ან მომავალში მოსალოდნელი გარემოებების შესახებ სასამართლომ უნდა მიიღოს არა ნაკლებ 45 დღის ვადაში. ამ პერიოდის განმავლობაში აღმასრულებელი სახელმწიფო არ მიიღებს არანაირ ზომებს, რომლებმაც შეიძლება ზიანი მიაყენოს მის ვალდებულებებს 110-ე მუხლის თანახმად.

(ბ) როდესაც სასამართლო არ ეთანხმება (ა) ქვეპუნქტში აღნიშნულ გარემოებებს, იგი ამის შესახებ აცნობებს განაჩენის აღმსრულებელ სახელმწიფოს და მოქმედებს 104-ე მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად.

3. პირველი პუნქტის შესაბამისად სახელმწიფოს განსაზღვრის გათვალისწინებული მითითების შესახებ გადაწყვეტილების გამოტანისას სასამართლო მხედველობაში იღებს შემდეგს:

(ა) პრინციპს, რომლის თანახმადაც მონაწილე სახელმწიფოებმა უნდა გაინაწილონ თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის აღსრულებისათვის პასუხისმგებლობა, სამართლიანი განაწილების პრინციპის შესაბამისად, რაც გათვალისწინებულია პროცედურისა და მტკიცების წესებით;

(ბ) პატიმრებთან მოპყრობის საყოველთაოდ აღიარებული საერთაშორისო სახელშეკრულებო სტანდარტების გამოყენებას;

(გ) მსჯავრდებულის შეხედულებებს; და

(დ) მსჯავრდებულის მოქალაქეობას;

(ე) დანაშაულთან ან მსჯავრდებულთან ან განაჩენის ეფექტიან აღსრულებასთან დაკავშირებულ სხვა ისეთ ფაქტორებს, რომლებიც კონკრეტულ ვითარებაში მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული

აღმასრულებელი სახელმწიფოს განსაზღვრისას.

4. თუ არც ერთი სახელმწიფო არ იქნა განსაზღვრული პირველი პუნქტის თანახმად, თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელი მოხდელი იქნება მასპინძელი სახელმწიფოს მიერ უზრუნველყოფილ თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტში ნახსენები შტაბ-ბინის შესახებ ხელშეკრულებაში გადმოცემული პირობების შესაბამისად. ამ შემთხვევაში, თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის აღსრულებასთან დაკავშირებით წარმოქმნილი ხარჯებს ანაზღაურებს სასამართლო.

მუხლი 104

განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოს შეცვლა

1. სასამართლოს ნებისმიერ დროს შეუძლია მიიღოს გადაწყვეტილება მსჯავრდებული პირის სხვა სახელმწიფოს თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში გადაყვანის შესახებ.
2. მსჯავრდებულს შეუძლია ნებისმიერ დროს მიმართოს სასამართლოს განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოდან მისი გადაყვანის თხოვნით.

მუხლი 105

განაჩენის აღსრულება

1. სახელმწიფოს მიერ 103-ე მუხლის 1(ბ) პუნქტის შესაბამისად განსაზღვრული პირობების შესრულებით, თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელის დადების განაჩენი სავალდებულოა მონაწილე სახელმწიფოებისათვის, რომლებსაც მისი შეცვლა არავითარ გარემოებებში არ შეუძლიათ.
2. მხოლოდ სასამართლოს აქვს უფლება განიხილოს ყველა შუამდგომლობა გასაჩივრების და გადასინჯვის თაობაზე. განაჩენის აღმსრულებელმა სახელმწიფომ ხელი არ უნდა შეუშალოს მსჯავრდებული პირის მიერ ამგვარი განცხადების გაკეთებას.

მუხლი 106

ზედამხედველობა განაჩენის აღსრულებასა და თავისუფლების აღკვეთის პირობებისადმი

1. თავისუფლების აღკვეთის სახით სასჯელს აღსრულება ხორციელდება სასამართლოს ზედამხედველობით და უნდა შეესაბამებოდეს საყოველთაოდ აღიარებულ საერთაშორისო სახელშეკრულებო სტანდარტებს.
2. თავისუფლების აღკვეთის პირობებს არეგულირებს აღმასრულებელი სახელმწიფოს კანონმდებლობა და უნდა შეესაბამებოდეს პატიმრებთან მოპყრობის საყოველთაოდ აღიარებულ საერთაშორისო სახელშეკრულებო სტანდარტებს; არავითარ შემთხვევაში ეს პირობები არ უნდა იყოს უფრო მეტად ან ნაკლებად ხელსაყრელი, ვიდრე სასჯელის აღმსრულებელ სახელმწიფოში იმავე დანაშაულის ჩადენისათვის მსჯავრდებულ პირთა თავისუფლების აღკვეთის პირობები.
3. მიმოწერა მსჯავრდებულსა და სასამართლოს შორის უნდა იყოს დაუბრკოლებელი და კონფიდენციალური.

მუხლი 107

პირის გადაცემა სასჯელის მოხდის შემდეგ

1. სასჯელის მოხდის შემდეგ პირი, რომელიც არ არის აღმასრულებელი სახელმწიფოს მოქალაქე, განაჩენის აღმსრულებელ სახელმწიფოს კანონმდებლობის შესაბამისად შეიძლება გადაეცეს

სახელმწიფოს, რომელიც ვალდებულია მიიღოს იგი, ან სხვა სახელმწიფოს, რომელიც თანახმაა მის მიღებაზე, გადასაცემი პირის სურვილის გათვალისწინებით, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფო ნებას რთავს პირს დარჩეს მის ტერიტორიაზე.

2. თუ არც ერთი სახელმწიფო თავის თავზე არ იღებს პირველი პუნქტის თანახმად პირის სხვა სახელმწიფოსათვის გადაცემის ხარჯებს, ამგვარი ხარჯები სასამართლომ უნდა აანაზღაუროს.

3. 108-ე მუხლის დებულებების შესაბამისად, განაჩენი აღმსრულებელ სახელმწიფოს ასევე შეუძლია, თავისი ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად, განახორციელოს პირის ექსტრადიცია ან გადაცემა სახელმწიფოსათვის, რომელმაც მოითხოვა პირის ექსტრადიცია ან გადაცემა სასამართლო დევნის ან განაჩენის აღსრულების მიზნით.

მუხლი 108

სხვა სამართალდარღვევებისათვის სისხლისსამართლებრივი დევნის ან დასჯის შეზღუდვა

1. მსჯავრდებული, რომელიც პატიმრობაში იმყოფება განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოში, არ შეიძლება იქნას სისხლისსამართლებრივი წესით დევნილი ან დასჯილი ან გადაეცეს ექსტრადიციის გზით მესამე სახელმწიფოს ნებისმიერი ქმედებისათვის, რომელიც ჩადენილია პირის განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოსათვის გადაცემამდე, თუ ამგვარი სისხლისსამართლებრივი დევნა, დასჯა ან ექსტრადიცია არ არის ნებადართული სასამართლოს მიერ განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოს მოთხოვნით.

2. სასამართლო გადაწყვეტს ამ საკითხს მსჯავრდებულის მოსაზრებათა მოსმენის შემდეგ.

3. პირველი პუნქტი აღარ გამოიყენება, თუ მსჯავრდებული 30 დღეზე მეტი ხნით ნებაყოფლობით დარჩება განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოს ტერიტორიაზე სასამართლოს მიერ გამოტანილი განაჩენით დანიშნული მთლიანი სასჯელის მოხდის შემდეგ, ან ამ სახელმწიფოს ტერიტორიაზე დაბრუნდება მისი დატოვების შემდეგ.

მუხლი 109

ჯარიმებისა და საკონფისკაციო ზომების შესახებ გადაწყვეტილებათა შესრულება

1. მონაწილე სახელმწიფოები უზრუნველყოფენ სასამართლოს მიერ მე-7 ნაწილის თანახმად დანიშნული ჯარიმებისა და კონფისკაციის ზომების შესახებ გადაწყვეტილებილებათა შესრულებას, მესამე მხარეთა ბონა ფიდე უფლებებისთვის ზიანის მიუყენებლად და მათი ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული პროცედურების შესაბამისად.

2. თუ მონაწილე სახელმწიფოს არ შეუძლია კონფისკაციის შესახებ გადაწყვეტილების შესრულება, იგი მიიღებს ზომებს სასამართლოს გადაწყვეტილებით საკონფისკაციო ფულადი მოგების, საკუთრებისა ან ქონების ღირებულების გადახდევინებისათვის, მესამე მხარეთა ბონა ფიდე უფლებებისთვის ზიანის მიუყენებლად.

3. ქონება, ან უძრავი ქონების ან, საქმის გარემოებათა მიხედვით, სხვა ქონების გაყიდვით მიღებული მოგება, რომელიც მიღებულია მონაწილე სახელმწიფოს მიერ სასამართლოს გადაწყვეტილების შესრულების შედეგად, უნდა გადაეცეს სასამართლოს.

მუხლი 110

სასამართლოს მიერ განაჩენით დადგენილი სასჯელის შემცირების საკითხის

განხილვა

1. განაჩენის აღმსრულებელი აღმსრულებელი სახელმწიფო პირს არ ათავისუფლებს სასამართლოს მიერ გამოტანილი განაჩენით დანიშნული სასჯელის მოხდამდე.
2. მხოლოდ სასამართლოს აქვს უფლება გადაწყვიტოს სასჯელის შემცირება, და იგი საკითხს გადაწყვეტს პირის მოსმენის შემდეგ.
3. როდესაც პირი მოიხდის სასჯელის ორ მესამედს, ან 25 წელს სამუდამო თავისუფლების აღკვეთის შემთხვევაში, სასამართლო ახდენს განაჩენის გადასინჯვაში, რათა განსაზღვროს, შესაძლებელია თუ არა განაჩენით დადგენილი ვადის ამ შემცირება. ამგვარი გადასინჯვა არ მოხდება ზემოხსენებული პერიოდის გასვლამდე.
4. მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული გადასინჯვისას, სასამართლოს შეუძლია შეამციროს სასჯელის ვადა, თუ იგი დაადგენს ერთი ან მეტი ქვემოჩამოთვლილი ფაქტორის არსებობას:
  - (ა) ადრეულ ეტაპზე პირმა გამოხატა უცვლელი მზადყოფნა ითანამშრომლოს სასამართლოსთან გამოძიებასა და სისხლისსამართლებრივ დევნაში;
  - (ბ) პირი ნებაყოფლობით ეხმარება სხვა შემთხვევებში სასამართლოს გადაწყვეტილებებისა და ბრძანებების აღსრულებას და, კერძოდ, ეხმარება იმ აქტივების ადგილსამყოფელის დადგენაში, რომლებიც ვრცელდება ჯარიმის, კონფისკაციის ან ანაზღაურების შესახებ დადგენილებანი და რომელიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას დაზარალებულთა სასარგებლოდ; ან
  - (გ) პროცედურისა და მტკიცების წესებით გათვალისწინებული სხვა ფაქტორები, რომლებიც მოწმობს გარემოებათა ამკარა და არსებით შეცვლას, რაც საკმარისია სასჯელის შემცირების დასაბუთებისათვის.
5. თუ სასამართლო მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული თავდაპირველი გადასინჯვის შედეგად დაადგენს, რომ არ არის გამართლებული სასჯელის ვადის შემცირება, იგი შემდგომში მოახდენს სასჯელის ვადის შემცირებას პროცედურისა და მტკიცების წესებით გათვალისწინებული დროის შუალედებით და კრიტერიუმების საფუძველზე.

მუხლი 111

გაქცევა

დამნაშავედ აღიარებული პირის გაქცევის და განაჩენის აღმსრულებელი სახელმწიფოს დატოვების შემთხვევაში, ამ სახელმწიფოს, სასამართლოსთან მოთათბირების შემდეგ, შეუძლია სახელმწიფოს, რომელშიც პირი იმყოფება, მოსთხოვოს პირის გადაცემა ორმხრივი ან მრავალმხრივი ხელშეკრულების შესაბამისად, ან შეუძლია სასამართლოს მიმართოს თხოვნით, რათა ამ უკანასკნელმა იშუამდგომლოს პირის გადაცემის მიზნით მე-9 ნაწილის შესაბამისად. სასამართლოს შეუძლია გასცეს განკარგულება, რომ პირი დააბრუნონ სახელმწიფოში სადაც საჯელს იხდიდა ან გადასცენ სასამართლოს მიერ მითითებულ სხვა სახელმწიფოს.

ნაწილი 11. მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა

მუხლი 112

მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა

1. ამ წესდებით იქმნება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა. ყოველ მონაწილე სახელმწიფოს ჰყავს

ერთი წარმომადგენელი ასამბლეაში, რომელსაც შეიძლება ახლდნენ მოადგილეები და მრჩეველები. სხვა სახელმწიფოები, რომელთაც ხელი მოაწერეს წესდებას ან დასკვნით აქტს, შეიძლება იყვნენ დამკვირვებლები ასამბლეაში.

2. ასამბლეა:

(ა) განიხილავს და, საჭიროების შემთხვევაში, იღებს მოსამზადებელი კომისიის რეკომენდაციებს;

(ბ) პრეზიდენტს, პროკურორს და მდივანს წარუდგენს ადმინისტრაციულ მიმოხილვას სასამართლოს საქმეთა მართვის საკითხებზე დაკავშირებით;

(გ) განიხილავს მე-3 პუნქტის თანახმად დაფუძნებული ბიუროს მოხსენებებსა და საქმიანობას და იღებს შესაბამის ზომებს ამასთან დაკავშირებით;

(დ) განიხილავს და ამტკიცებს სასამართლოს ბიუჯეტს;

(ე) წყვეტს, 36-ე მუხლის შესაბამისად, მოსამართლეთა რაოდენობის შეცვლის საკითხს;

(ფ) 87-ე მუხლის მე-5 და მე-7 პუნქტების შესაბამისად, განიხილავს თანამშრომლობის არარსებობის საკითხს;

(გ) ახორციელებს ნებისმიერ სხვა ფუნქციას, რომელიც არ ეწინააღმდეგება ამ წესდებასა და პროცედურისა და მტკიცების წესებს.

3. (ა) ასამბლეას ჰყავს ბიურო, რომლის შემადგენლობაში შედიან ასამბლეის მიერ სამი წლის ვადით არჩეული თავმჯდომარე, თავმჯდომარის ორი მოადგილე და 18 წევრი.

(ბ) ბიურო წარმომადგენლობითი ხასიათის ორგანოა, რომელიც ითვალისწინებს სამართლიანი გეოგრაფიული განაწილების და მსოფლიოს ძირითადი სამართლებრივი სისტემების სათანადოდ წარმოდგენის პრინციპებს.

(გ) ბიურო იკრიბება იმდენჯერ, რამდენჯერაც საჭიროა, მაგრამ წელიწადში ერთხელ მაინც. იგი ასამბლეას ეხმარება მოვალეობების შესრულებაში.

4. ასამბლეას შეუძლია შექმნას დამხმარე ორგანოები, რომლებიც შეიძლება საჭირო იყოს, მათ შორის ზედამხედველობის მექანიზმი, რათა მოახდინოს სასამართლოს საქმიანობის ინსპექცია, შეფასება და გამოძიება მისი ეფექტიანობისა და ეკონომიურობის ამაღლების მიზნით.

5. სასამართლოს თავმჯდომარეს, პროკურორს და მდივანს ან მათ წარმომადგენლებს შეუძლიათ, საჭიროებისამებრ, მიიღონ მონაწილეობა ასამბლეის და ბიუროს სხდომებში.

6. ასამბლეა იკრიბება სასამართლოს მდებარეობის ადგილას ან გაეროს ცენტრალურ დაწესებულებებში წელიწადში ერთხელ და, როდესაც გარემოებები ამას მოითხოვს, მართავს სპეციალურ სესიებს. თუ სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული წესდებით, სპეციალურ სესიებს მოიწვევს ბიურო საკუთარი ინიციატივით ან მონაწილე სახელმწიფოთა ერთი მესამედის მოთხოვნით.

7. ყოველ მონაწილე სახელმწიფოს აქვს ერთი ხმა. ყოველი ღონე უნდა იხმარონ, რათა ასამბლეასა და ბიუროში გადაწყვეტილება მიიღონ კონსენსუსით. კონსენსუსის საფუძველზეა მიღწევის შეუძლებლობის შემთხვევაში, თუ სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული წესდებით:

(ა) გადაწყვეტილებები არსებით საკითხებზე მიიღება დამსწრეთა და კენჭისყრის მონაწილეთა ორი მესამედით, იმ პირობით, რომ მონაწილე სახელმწიფოთა აბსოლუტური უმრავლესობა შეადგენს

კვორუმს კენჭისყრისათვის;

(ბ) გადაწყვეტილებები პროცედურულ საკითხებზე მიიღება დამსწრე და კენჭისყრის მონაწილე სახელმწიფოთა უბრალო უმრავლესობით.

8. მონაწილე სახელმწიფოს, რომელსაც აქვს დავალიანება სასამართლოს ხარჯების ანაზღაურებისთვის ფულადი შენატანების მიმართ, არ ექნება ხმა ასამბლეასა და ბიუროში, თუ მისი დავალიანება შეადგენს ან აღემატება წინა ორი სრული წლის ფულადი შენატანების ოდენობას. ამისდა მიუხედავად, ასამბლეას შეუძლია ნება დართოს ამ სახელმწიფოს მონაწილეობა მიიღოს ასამბლეისა და ბიუროს კენჭისყრაში, თუ იგი დარწმუნდება, რომ გადაუხდელობა განპირობებულია მონაწილე სახელმწიფოსაგან დამოუკიდებელი გარემოებებით.

9. ასამბლეა იღებს თავის საკუთარ პროცედურის წესებს.

10. ასამბლეის ოფიციალური და სამუშაო ენები იგივეა, რაც გაეროს გენერალური ასამბლეის.

ნაწილი 12. დაფინანსება

მუხლი 113

საფინანსო დებულებები

თუ სხვა რამ საგანგებოდ არ არის გათვალისწინებული, ყველა საფინანსო საკითხი, რომელიც დაკავშირებულია სასამართლოსთან და მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეასთან, ასევე ბიუროსთან და დამხმარე ორგანოებთან, რეგულირდება ამ წესდებით და მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მიერ მიღებული საფინანსო დებულებებითა და წესებით.

მუხლი 114

ხარჯების ანაზღაურება

სასამართლოს და მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის, მისი ბიუროსა და დამხმარე ორგანოების ხარჯები იფარება სასამართლოს სახსრებით.

მუხლი 115

სასამართლოსა და მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის ფულადი სახსრები

სასამართლოს და მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის, აგრეთვე მისი ბიუროსა და დამხმარე ორგანოების ხარჯები, რომლებიც გათვალისწინებულია მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მიერ დამტკიცებული ბიუჯეტით, იფარება შემდეგი წყაროებიდან:

(ა) მონაწილე სახელმწიფოთა დარიცხული შენატანები;

(ბ) გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ მოწოდებული სახსრები, რომლებიც უნდა დამტკიცოს გენერალურმა ასამბლეამ, კერძოდ, იმ ხარჯებთან დაკავშირებით, რომლებიც გამოიწვია უშიშროების საბჭოს მიერ სიტუაციის გადმოცემამ.

მუხლი 116

ნებაყოფლობითი შენატანები

115-ე მუხლისათვის ზიანის მიუყენებლად, სასამართლოს შეუძლია მიიღოს და გამოიყენოს, როგორც დამატებითი სახსრები, მთავრობათა, საერთაშორისო ორგანიზაციების, ცალკეული პირების,

კორპორაციების და სხვა წარმონაქმნებისაგან მიღებული შენატანები, მონაწილე სახელმწიფოების ასამბლეის მიერ დადგენილი სათანადო კრიტერიუმების შესაბამისად.

მუხლი 117

შენატანების დადგენა

მონაწილე სახელმწიფოთა შენატანები დგინდება დარიცხული შენატანების შეთანხმებული სკალის შესაბამისად, რომელიც დაფუძნებულია გაეროს მიერ თავისი რეგულარული ბიუჯეტისათვის მიღებულ სკალაზე, და კორექტირებულია იმ პრინციპების შესაბამისად, რომლებსაც ეს სკალა ეფუძნება.

მუხლი 118

წლიური აუდიტი

სასამართლოს დოკუმენტები, წიგნები და ანგარიშები, აგრეთვე მისი წლიური ფინანსური უწყებები, ყოველწლიურად მოწმდება დამოუკიდებელი აუდიტორის მიერ.

ნაწილი 13. დასკვნითი დებულებები

მუხლი 119

დავის გადაწყვეტა

1. სასამართლოს ფუნქციებთან დაკავშირებული ყველა დავა წყდება სასამართლოს გადაწყვეტილებით.

2. ნებისმიერი სხვა დავა ორ ან მეტ მონაწილე სახელმწიფოს შორის ამ წესდების განმარტების ან გამოყენების თაობაზე, რომელიც ვერ გადაწყდა მოლაპარაკების გზით მისი დაწყებიდან სამი თვის განმავლობაში, განსახილველად გადაეცემა მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეას. ასამბლეას თვითონ შეუძლია მიიღოს ზომები დავის გადაწყვეტისათვის ან გასცეს რეკომენდაციები დავის გადაწყვეტის შემდგომი საშუალებების თაობაზე, მათ შორის დავის საერთაშორისო სასამართლოსადმი გადაცემის თაობაზე ამ სასამართლოს წესდების შესაბამისად.

მუხლი 120

დათქმები

ამ წესდების მიმართ არ შეიძლება რაიმე დათქმის გაკეთება.

მუხლი 121

შესწორებები

1. ამ წესდების ძალაში შესვლიდან შვიდი წლის გასვლის შემდეგ ნებისმიერ მონაწილე სახელმწიფოს შეუძლია გააკეთოს განაცხადი მასში შესწორებების შეტანის შესახებ. ყველა შემოთავაზებული შესწორების ტექსტი უნდა გადაეცეს გაეროს გენერალურ მდივანს, რომელიც დაუყოვნებლივ გადასცემს მას ყველა მონაწილე სახელმწიფოს.

2. განაცხადის წარდგენიდან სამი თვის გასვლისთანავე, მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეა თვის მორიგ სხდომაზე, დამსწრეთა და კენჭისყრის მონაწილეთა უმრავლესობით, წყვეტს განიხილოს თუ არა წინადადება. ასამბლეას შეუძლია უშუალოდ განიხილოს წინადადება ან მოიწვიოს მიმოხილვითი კონფერენცია, თუ ზემოხსენებული საკითხი ამას მოითხოვს.

3. მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეაზე ან მიმოხილვით კონფერენციაზე იმ შესწორების მიღებისათვის, რომელზედაც კონსენსუსი ვერ იქნა მიღწეული, საჭიროა მონაწილე სახელმწიფოთა ხმების ორი მესამედი.

4. გარდა მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვევისა, შესწორება ძალაში შედის ყველა მონაწილე სახელმწიფოს მიმართ, ერთი წლის შემდეგ, რაც გაეროს გენერალურ მდივანს ესანახად გადაეცემა სარატიფიკაციო სიგელები და დოკუმენტები შვიდი მერვედის მიერ მათი მიღების შესახებ.

5. ამ წესდების მე-5, მე-6, მე-7 და მე-8 მუხლების ყველა შესწორება ძალაში შედის იმ სახელმწიფოებისათვის, რომლებმაც მიიღეს შესწორება, მათი სარატიფიკაციო სიგელების ან მიღების შესახებ დოკუმენტების დეკონირებიდან ერთი წლის შემდეგ. იმ სახელმწიფოს მიმართ, რომელმაც არ მიიღო შესწორება, სასამართლო ვერ განახორციელებს თავის იურისდიქციას შესწორებაში მითითებულ დანაშაულთან დაკავშირებით, როდესაც ის ჩადენილია ამ მონაწილე სახელმწიფოს მოქალაქეთა მიერ ან მის ტერიტორიაზე.

6. თუ შესწორება მიღებულია მონაწილე სახელმწიფოთა შვიდი მერვედით მე-4 პუნქტის შესაბამისად, ნებისმიერ მონაწილე სახელმწიფოს, რომელიც არ მიიღებს შესწორებას, შეუძლია წესდებიდან გასვლა ამ გადაწყვეტილების დაუყოვნებლივ ძალაში შესვლით, 127-ე მუხლის პირველი პუნქტის დებულებების მიუხედავად, მაგრამ 127-ე მუხლის მე-2 პუნქტის დებულებათა დაცვით, ამ შესწორების ძალაში შესვლიდან არაუგვიანეს ერთი წლის შემდეგ შეტყობინების გაგზავნით.

7. გაეროს გენერალური მდივანი მონაწილე სახელმწიფოებს გადასცემს მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეაზე ან მიმოხილვით კონფერენციაზე მიღებულ შესწორებას.

მუხლი 122

ინსტიტუციონალური ხასიათის დებულებების შესწორებები

1. ამ წესდების განსაკუთრებული ინსტიტუციონალური ხასიათის მქონე დებულებების, კერძოდ, მუხლი 35, მუხლი 36-ის, პუნქტები 8 და 9, მუხლი 37, მუხლი 38, მუხლი 39-ის, პუნქტები 1 (პირველი ორი წინადადება), 2 და 4, მუხლი 42-ის, პუნქტები 4 და 9, მუხლი 43-ის, პუნქტები 2 და 3, და მუხლები 44, 46, 47 და 49, შესწორებების შესახებ წინადადება შეიძლება წარდგენილ იქნას ნებისმიერ დროს, 121-ე მუხლის პირველი პუნქტის დებულებების მიუხედავად, ნებისმიერი მონაწილე სახელმწიფოს მიერ. ყველა წარდგენილი შესწორების ტექსტი გადაეცემა გაეროს გენერალურ მდივანს ან მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მიერ დანიშნულ სხვა პირს, რომელიც დაუყოვნებლივ გადასცემს მას მონაწილე სახელმწიფოებს და ასამბლეის მუშაობის სხვა მონაწილეებს.

2. ამ მუხლით გათვალისწინებული შესწორებები, რომლებზედაც კონსენსუსი ვერ იქნა მიღწეული, მიიღება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის ან, შემთხვევიდან გამომდინარე, მიმოხილვითი კონფერენციის მიერ მონაწილე სახელმწიფოთა ორი მესამედით.

მუხლი 123

წესდების გადასინჯვა

1. ამ წესდების ძალაში შესვლიდან შვიდი წლის შემდეგ გაეროს გენერალური მდივანი მოიწვევს მიმოხილვით კონფერენციას ამ წესდებაში შესწორებების შეტანის განსახილველად. ამგვარი გადასინჯვა შეიძლება შეეხოს, მაგრამ ამით არ უნდა შემოიფარგლოს, მე-5 მუხლში ჩამოთვლილ დანაშაულთა ნუსხას. კონფერენცია ღია იქნება მონაწილე სახელმწიფოთა ასამბლეის მონაწილეთათვის და იმავე პირობებით.

2. ამის შემდეგ ნებისმიერ დროს, მონაწილე სახელმწიფოს თხოვნით და პირველ პუნქტში ჩამოყალიბებული მიზნებისათვის, გაეროს გენერალური მდივანი, მონაწილე სახელმწიფოთა

უმრავლესობის თანხმობით, მოიწვევს მიმოხილვით კონფერენციას.

3. 121-ე მუხლის მე-3 - მე-7 პუნქტების დებულებები გამოიყენება წესდებაში ყველა მიმოხილვით კონფერენციაზე განხილული შესწორების მიღებასა და ძალაში შესვლისას.

მუხლი 124

დროებითი დებულება

მე-12 მუხლის პირველი პუნქტის დებულებების მიუხედავად, სახელმწიფოს, როდესაც ის ხდება ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფო, შეუძლია განაცხადოს რომ, შესაბამისი სახელმწიფოსათვის ამ წესდების ძალაში შესვლიდან შვიდი წლის განმავლობაში, იგი არ ცნობს სასამართლოს იურისდიქციას მე-8 მუხლში განსაზღვრული დანაშაულთა კატეგორიის მიმართ, როდესაც დანაშაული სავარაუდოდ ჩადენილია მისი მოქალაქეების მიერ ან მის ტერიტორიაზე. ამ მუხლით გათვალისწინებული განცხადება შეიძლება გაუქმდეს ნებისმიერ დროს. ამ მუხლის დებულებები გადასინჯულ იქნება 123-ე მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად მოწვეულ მიმოხილვით კონფერენციაზე.

მუხლი 125

ხელმოწერა, რატიფიკაცია, მიღება, დამტკიცება ან შეერთება

1. ეს წესდება ყველა სახელმწიფოსათვის ხელმოსაწერად გაიხსნება რომში, გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის შტაბ-ბინაში, 1998 წლის 17 ივლისს. შემდგომ, ის დარჩება ღიად ხელმოწერისათვის რომში, იტალიის საგარეო საქმეთა სამინისტროში, 1998 წლის 17 ოქტომბრამდე. ამ თარიღის შემდეგ, ეს წესდება დარჩება ხელმოწერისათვის ღიად ნიუ-იორკში, გაეროს შტაბ-ბინაში, 2000 წლის 31 დეკემბრამდე.

2. ეს წესდება ექვემდებარება რატიფიკაციას, მიღებას ან დამტკიცებას ხელმომწერი სახელმწიფოების მიერ. სარატიფიკაციო სიგელები და მიღების ან დამტკიცების შესახებ დოკუმენტები დეპონირებულია გაეროს გენერალურ მდივანთან.

3. ეს წესდება ღია ყველა სახელმწიფოს შეერთებისათვის. შეერთების შესახებ დოკუმენტები დეპონირებულია გაეროს გენერალურ მდივანთან.

მუხლი 126

ძალაში შესვლა

1. ეს წესდება ძალაში შევა მე-60 სარატიფიკაციო სიგელის, მიღების, დამტკიცების ან შეერთების შესახებ დოკუმენტის გაეროს გენერალურ მდივანთან დეპონირებიდან მე-60 დღის შემდეგ მომდევნო თვის პირველ დღეს.

2. ყველა სახელმწიფოსათვის, რომელიც ახდენს წესდების რატიფიკაციას, მიღებას, დამტკიცებას ან შეერთებას მე-60 სარატიფიკაციო სიგელის, მიღების, დამტკიცების ან შეერთების შესახებ დოკუმენტის დეპონირების შემდეგ, წესდება ძალაში შევა ამ სახელმწიფოს სარატიფიკაციო სიგელის, მიღების, დამტკიცების ან შეერთების შესახებ დოკუმენტის დეპონირებიდან მე-60 დღის შემდეგ მომდევნო თვის პირველ დღეს.

მუხლი 127

წესდებიდან გასვლა

1. ნებისმიერ მონაწილე სახელმწიფოს შეუძლია, გაერო-ს გენერალური მდივნისადმი გაგზავნილი

წერილობითი განცხადების მეშვეობით, გავიდეს ამ წესდებიდან. გასვლა ძალაში შევა განცხადების მიღების თარიღიდან ერთი წლის შემდეგ, თუ განცხადებაში უფრო გვიანი თარიღი არ არის დადგენილი.

2. წესდებიდან გასვლის მიზეზით სახელმწიფო არ თავისუფლდება ამ წესდებიდან გამომდინარე ვალდებულებებისაგან, რომლებიც წარმოიქმნა მისი ამ წესდების მონაწილე სახელმწიფოდ ყოფნის დროს, დაგროვილი ფინანსური დავალიანების ჩათვლით. გასვლა ზიანს არ აყენებს სახელმწიფოს თანამშრომლობას სასამართლოსთან სისხლის სამართლებრივი გამოძიებისა და გარჩევის წარმოებაში, რომელთა მიმართ სახელმწიფო ვალდებული იყო ეთანამშრომლა სასამართლოსთან და რომლებიც დაიწყო გასვლის ძალაში შესვლის თარიღამდე; გასვლა ასევე არანაირად ზიანს არ აყენებს იმ საკითხის მიმდინარე განხილვას, რომელიც უკვე განიხილებოდა სასამართლოს მიერ გასვლის ძალაში შესვლის თარიღამდე.

მუხლი 128

ავთენტური ტექსტები

ამ წესდების დედანი, რომლის არაბული, ჩინური, ინგლისური, ფრანგული, რუსული და ესპანური ტექსტები თანაბრად ავთენტურია, დეპონირებული იქნება გაეროს გენერალურ მდივანთან, რომელიც მის დადასტურებულ ასლებს უგზავნის ყველა სახელმწიფოს.

ამის დასტურად, ხელმომწერნი, მათი შესაბამისი მთავრობების მიერ ამისათვის სათანადო წესით უფლებამოსილნი, ხელს აწერენ ამ წესდებას.

შესრულებულია რომში, 1998 წლის 17 ივლისს.